

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027

PROJEKT

Spis treści

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	8
Tabela 1. Uzasadnienie dla wyboru celu polityki lub celu szczegółowego	18
2. Priorytety	34
2.1 Priorytety inne niż pomoc techniczna	34
2.1.1. Przedsiębiorstwa i innowacje	34
2.1.1.1. Wzmacnianie potencjału B+R (Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii CP1, i)	34
2.1.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy	34
2.1.1.1.2 Wskaźniki	37
2.1.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	38
2.1.1.2. Rozwój e-usług (Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych CP1, ii)	41
2.1.1.2.1 Interwencje w ramach funduszy	41
2.1.1.2.2 Wskaźniki	43
2.1.1.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	44
2.1.1.3. Rozwój przedsiębiorczości MŚP (Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne CP1, iii)	46
2.1.1.3.1 Interwencje w ramach funduszy	46
2.1.1.3.2 Wskaźniki	48
2.1.1.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	49
2.1.1.4. Regionalne inteligentne specjalizacje (Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości CP1, iv)	51
2.1.1.4.1 Interwencje w ramach funduszy	51
2.1.1.4.2 Wskaźniki	53
2.1.1.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	54
2.1.2 Środowisko	56
2.1.2.1. Efektywność energetyczna (Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych CP2, i)	56
2.1.2.1.1 Interwencje w ramach funduszy	56
2.1.2.1.2 Wskaźniki	58
2.1.2.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	59
2.1.2.2. Energia z OZE (Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju CP2, ii)	62
2.1.2.2.1 Interwencje w ramach funduszy	62
2.1.2.2.2 Wskaźniki	64
2.1.2.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	65
2.1.2.3. Gospodarka wodno-ściekowa (Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (CP2, v)	67

2.1.2.3.1 Interwencje w ramach funduszy	67
2.1.2.3.2 Wskaźniki	69
2.1.2.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	70
2.1.2.4. Ochrona przyrody i klimatu (Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia CP2, vii).....	72
2.1.2.4.1 Interwencje w ramach funduszy	72
2.1.2.4.2 Wskaźniki	74
2.1.2.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	75
2.1.2.5. Mobilność miejska i aglomeracyjna (Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej CP2, viii)	77
2.1.2.5.1 Interwencje w ramach funduszy	77
2.1.2.5.2. Wskaźniki	79
2.1.2.5.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji(nie dotyczy EFMR) ...	80
2.1.3 Transport.....	82
2.1.3.1. Zrównoważony transport (Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej CP3, ii).....	82
2.1.3.1.1 Interwencje w ramach funduszy	82
2.1.3.1.2 Wskaźniki	85
2.1.3.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	86
2.1.4 Infrastruktura społeczna.....	88
2.1.4.1. Rozwój opieki zdrowotnej (Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej CP4, v; EFRR).....	88
2.1.4.1.1 Interwencje w ramach funduszy	88
2.1.4.1.2 Wskaźniki	91
2.1.4.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	92
2.1.4.2. Zrównoważona turystyka i kultura (Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych CP4, vi; EFRR).....	94
2.1.4.2.1 Interwencje w ramach funduszy	94
2.1.4.2.2 Wskaźniki	96
2.1.4.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	97
2.1.5 Rozwój terytorialny	99
2.1.5.1. Zrównoważony rozwój terytorialny (Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich CP5, i EFRR)	99
2.1.5.1.1 Interwencje w ramach funduszy	99
2.1.5.1.2 Wskaźniki	102
2.1.5.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	103
2.1.6 Rynek pracy i włączenie społeczne	105

2.1.6.1. Aktywizacja osób na rynku pracy (Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej CP4, a; EFS+).....	105
2.1.6.1.1 Interwencje w ramach funduszy	105
2.1.6.1.2 Wskaźniki	108
2.1.6.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	109
2.1.6.2. Rozwój instytucji rynku pracy (Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy CP4, b; EFS+)	111
2.1.6.2.1 Interwencje w ramach funduszy	111
2.1.6.2.2 Wskaźniki	113
2.1.6.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	114
2.1.6.3. Adaptacja do zmian na rynku pracy (Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia CP4, d; EFS+).....	116
2.1.6.3.1 Interwencje w ramach funduszy	116
2.1.6.3.2 Wskaźniki	120
2.1.6.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	122
2.1.6.4. Aktywna integracja (Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji CP4, h; EFS+)	124
2.1.6.4.1 Interwencje w ramach funduszy	124
2.1.6.4.2 Wskaźniki	127
2.1.6.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	128
2.1.6.5. Integracja migrantów (Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów CP4, i; EFS+).....	130
2.1.6.5.1 Interwencje w ramach funduszy	130
2.1.6.5.2 Wskaźniki	133
2.1.6.5.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	134
2.1.6.6. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych (Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej CP4,k; EFS+).....	136
2.1.6.6.1 Interwencje w ramach funduszy	136
2.1.6.6.2 Wskaźniki	142
2.1.6.6.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	143
2.1.6.7. Wspieranie włączenia społecznego (Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci CP4, l; EFS+)	146

2.1.6.7.1 Interwencje w ramach funduszy	146
2.1.6.7.2 Wskaźniki	149
2.1.6.7.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	151
2.1.7 Edukacja	153
2.1.7.1. Dostęp do edukacji (Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami CP4, f; EFS+).....	153
2.1.7.1.1 Interwencje w ramach funduszy	153
2.1.7.1.2 Wskaźniki	156
2.1.7.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji.....	157
2.1.7.2. Wspieranie podnoszenia kwalifikacji i uczenia się przez całe życie (Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej CP4, g; EFS+)	160
2.1.7.2.1 Interwencje w ramach funduszy	160
2.1.7.2.2 Wskaźniki	161
2.1.7.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	163
2.1.8 Sprawiedliwa transformacja	165
2.1.8.1. Transformacja społeczna (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)	165
2.1.8.1.1 Interwencje w ramach funduszy	165
2.1.8.1.2 Wskaźniki	168
2.1.8.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	169
2.1.8.2. Transformacja gospodarcza (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)	171
2.1.8.2.1 Interwencje w ramach funduszy	171
2.1.8.2.2 Wskaźniki	174
2.1.8.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	175
2.1.8.3. Transformacja środowiskowa (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)	178
2.1.8.3.1 Interwencje w ramach funduszy	178
2.1.8.3.2 Wskaźniki	181
2.1.8.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	183
2.2 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna EFRR.....	186

2.2.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy	186
2.2.1.1.2 Wskaźniki	189
2.2.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	190
2.3 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna EFS+	192
2.3.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy	192
2.3.1.1.2 Wskaźniki	196
2.3.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	197
2.4 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna FST	200
2.4.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy	200
2.4.1.1.2 Wskaźniki	202
2.3.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji	204
3. Plan finansowy	206
3.1 Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	206
Tabela 3. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	206
3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	207
Tabela 4. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	207
4. Warunki podstawowe	208
5. Instytucje Programu	208
Tabela 2. Instytucje Programu	208
6. Partnerstwo.....	209
7. Komunikacja i widoczność	212
8. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami.....	214
Tabela 5. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami.....	214
Załączniki:	214

Kod CCI	
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Dolnoslaskie 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowych	Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS)
Wersja	1.0
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	
Kwalifikowalny do	
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	Tak/Nie
Regiony NUTS objęte programem (nie dotyczy EFMRA)	
Dany fundusz(e)	☒ EFRR
	☐ Fundusz Spójności
	☒ EFS+
	☒ FST
	☐ EFMRA
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)–(viii) i (x) oraz art. 22 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) .../... ((+)) (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów”)

W związku z przekroczeniem progu dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca województwo dolnośląskie, w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 zakwalifikowane zostało do kategorii regionu w okresie przejściowym. Powyższe wynika m.in. z faktu, iż Dolny Śląsk jest regionem o wysokiej dynamice rozwoju, w którym następuje systematyczny spadek poziomu bezrobocia, rozwój działalności gospodarczej oraz mają miejsce liczne inwestycje samorządowe w infrastrukturę, wpływające na polepszenie jakości życia mieszkańców.

Mimo wielu atutów wynikających z położenia geograficznego oraz zasobów naturalnych, region stoi przed licznymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi, których realizacja jest elementem strategicznym dla spójnego rozwoju Dolnego Śląska wyrażonym w Strategii Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD). Przedmiotowa Strategia odpowiada na podstawowe wyzwania polityki spójności Unii Europejskiej, tj. z jednej strony wskazuje na konieczność wzmocnienia już istniejących przewag konkurencyjnych opartych o nowoczesny przemysł i potencjał badawczo-rozwojowy ośrodków naukowych w obszarze Aglomeracji Wrocławskiej, z drugiej zaś koncentruje się na wyrównywaniu szans rozwojowych pozostałych terytoriów w oparciu o obszary funkcjonalne największych miast – Jeleniej Góry, Legnicy i Wałbrzycha. Poważnym wyzwaniem jest zatrzymanie postępującej depopulacji południowych obszarów regionu. W związku z tym kluczowe jest aby powstawała infrastruktura, która ułatwi dostępność komunikacyjną zarówno dla inwestorów, którzy będą chcieli stworzyć nowe miejsca pracy, jak i dla turystów, którzy zechcą skorzystać z atrakcji południowej części regionu.

SRWD przedstawia wizję regionu równomiernego rozwoju, regionu przyjaznego, nowoczesnego i konkurencyjnego. Jej osiągnięciu służyć będzie realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności. Strategia wskazuje pięć celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych;
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Priorytetem jest zatem zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej między północą, a południem województwa i zmniejszenie występujących dysproporcji, co pozwoli na dalszy, harmonijny rozwój regionu oraz wysoką jakość życia mieszkańców.

Jednocześnie logika programowania FEDS 2021-2027 łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej (KE) odnośnie koncentracji na celach określonych w pakiecie regulacji dotyczących tej perspektywy także z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów strategicznych tj. ze „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” (SOR) oraz z powiązanych z nią ośmiu zintegrowanych strategii sektorowych, a także z wizją rozwoju przedstawioną w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR).

Główna charakterystyka regionu

Pod względem inwestycyjnym Dolny Śląsk jest jednym z najatrakcyjniejszych regionów. O wysokim poziomie rozwoju gospodarczego świadczy między innymi poziom PKB per capita, który według GUS w 2019 roku wyniósł 65 240 zł w stosunku do średniej krajowej na poziomie 59 598 zł. Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost liczby aktywnych przedsiębiorstw, a zdecydowaną większość stanowią podmioty sektora prywatnego. Północ regionu jest szczególnie atrakcyjnym obszarem pod względem inwestycji gospodarczych, przyciąga firmy stawiające na innowacje technologiczne oraz współpracę z sektorem badawczym. Tempo wzrostu gospodarczego między północą a południem regionu nie jest równomierne. Obszary południowe mierzą się z licznymi trudnościami społeczno-gospodarczymi, dlatego też należy podjąć niezbędne rozwiązania niwelujące te problemy.

W zakresie rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych wskazać można stopień cyfryzacji jednostek publicznych (urzędów) na podstawie posiadanych przez nie stron internetowych (intranet), które są głównym źródłem przepływu informacji. Na Dolnym Śląsku w 2019 r. 55,2% urzędów posiadało taką stronę. Wśród jednostek administracji publicznej na Dolnym Śląsku, 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw. Warty zaobserwowania jest również sukcesywny przyrost liczby przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu - od 2017 r. 95,9% do 98,8% na koniec 2019 r. W przypadku gospodarstw domowych jest to wartość na poziomie 63,6%. Istotne jest wprowadzanie nowych i kontynuowanie obecnych rozwiązań w zakresie e-usług publicznych. Pozwala to zmniejszać obciążenia administracyjne a także ułatwia kontakt i obsługę interesariuszy. Coraz powszechniejsze stają się także rozwiązania e-usług w zakresie medycyny, kultury, czy też edukacji.

W przypadku kwestii dotyczących środowiska w Raporcie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z maja 2018 r. wskazano, iż 7 polskich miast jest w pierwszej 10 w rankingu najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie, w tym dolnośląska Nowa Ruda występuje na 9 pozycji. Jak potwierdzają badania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska na terenie Dolnego Śląska w ostatnich latach występują wysokie stężenia szkodliwych substancji w powietrzu. Uciążliwe emisje pyłów i benzo(a)pirenu powstają w skutek niewłaściwego spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów, a także w wyniku korzystania z przestarzałych i niesprawnych kotłów i pieców. Niepokoić mogą również niekorzystne zjawiska ponadnormatywnych zanieczyszczeń w obszarach uzdrowiskowych stanowiących ważny element wizerunkowy, turystyczny i gospodarczy regionu. Również stan wód powierzchniowych ze względu na skład chemiczny uznawany jest za zły. Odmiennej sytuację natomiast obserwuje się w przypadku wód podziemnych, na podstawie przeprowadzanych okresowo badań stan ich jest określany jako dobry. Zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią obecne na terenie województwa oczyszczalnie ścieków a także składowiska odpadów. Różnorodność biologiczna i walory krajobrazowe oraz turystyczne (szlaki, drogi i ścieżki rowerowe) województwa dolnośląskiego pozwalają zaliczyć region do najbardziej atrakcyjnych regionów Polski. Ochroną prawną objęte są obszary i obiekty obejmujące różne aspekty przyrodnicze. Na terenie województwa znajdują się 2 parki narodowe (Karkonoski i Gór Stołowych) oraz 12 parków krajobrazowych, 67 rezerwatów a także 2521 pomników przyrody.

W regionie znacząco ulega poprawie jakość dróg, a dalsze inwestycje w infrastrukturę drogową przełożą się na poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej w regionach wymagających wsparcia poprzez zwiększoną dostępnością turystyczną, przemysłową i inwestycyjną a także poprawią integrację poszczególnych obszarów w całym województwie. W 2018 r. łączna długość dróg publicznych wynosiła 24,3 tys. km. W latach 2014-2018 długość dróg publicznych zwiększyła się o 695,5 km. W ciągu ostatnich lat wzrosła również długość dróg ekspresowych i autostrad o 139 km. Z uwagi na położenie geograficzne województwa, również transport kolejowy ma istotne znaczenie dla regionu. Dolny Śląsk posiada gęstą sieć kolejową, na którą w 2019 r. składało się 1 718 km linii eksploatowanych. Przez region przebiegają korytarze bazowej i kompleksowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Rozwój i inwestowanie w szeroko pojęty transport publiczny jest szczególnie oczekiwane ze względu na małą szkodliwość jaką wywiera on na

środowisko, mniejsze koszty transportu, większą wydajność czy niską terenochłonność. Istotne jest jednocześnie intensywne wpieranie rozwoju ruchu rowerowego o charakterze komunikacyjnym, turystycznym oraz rekreacyjnym.

Potencjał demograficzny jest istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Dolnego Śląska. Gęstość zaludnienia na Dolnym Śląsku wynosiła 145 osób na 1 km² (średnia krajowa 123 osoby), klasyfikując województwo na 4. miejscu w Polsce. Obserwowane negatywne procesy demograficzne na obszarze województwa są zbieżne ze zmianami zachodzącymi w regionach sąsiadujących, jak również w Europie Środkowo-Wschodniej. Współczynnik przyrostu naturalnego w ujęciu średniorocznym kształtował się w latach 2016-2018 na poziomie -1,5‰ (w Polsce -0,3‰), co klasyfikowało region dopiero na 12. miejscu w kraju. Dodatkowo zjawisko starzenia się społeczeństwa niesie za sobą liczne konsekwencje społeczne i ekonomiczne. Szacuje się, że do 2035 r. liczba osób powyżej 65 roku życia wzrośnie o ponad 238 tys. (tj. 62%), a ich odsetek w ogóle społeczeństwa na terenie województwa wyniesie 23,84% w porównaniu do 23,22% szacowanego dla Polski. Korzystne zmiany widoczne są w przypadku wskaźnika migracji, w latach 2016-2018 wyniósł on średniorocznie 1,1‰

Sytuacja demograficzna i przedstawione zmiany w strukturze społeczeństwa wpływają również na kształt zaplecza edukacyjnego. Według GUS w 2018 r. na terenie Dolnego Śląska znajdowało się 1020 przedszkoli (w tym 19 placówek specjalnych), a na 1 000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 887 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W gminach wiejskich lub peryferyjnych wskaźnik ten wyniósł 300-500 na 1000. W zakresie kształcenia ogólnego niekorzystnym zjawiskiem jest utrzymujący się niższy poziom zdawalności egzaminu maturalnego, w 2018 r. zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 77,1% w województwie (w Polsce 79,7%). Dodatkowo trudności w edukacji uwidoczniła i spotęgowała pandemia COVID-19 poprzez wymuszenie wprowadzenia zdalnego trybu edukacji. Problemy spowodowane były brakami w wyposażeniu w sprzęt komputerowy (laptopy, drukarki, kamerki) czy też dostępem do Internetu.

W związku z wybuchem pandemii nastąpiły również zmiany na rynku pracy. Utrzymujący się spadek liczby osób bez zatrudnienia wzrósł w 2020 r. do wartości 5,6%, jest to znaczna zmiana w stosunku do roku 2019, gdzie wskaźnik ten wynosił 4,6%. Na Dolnym Śląsku wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w wieku 16-64 lat osiągnął w 2018 r. 23,5% (w Polsce 24,3%). Aktywizacja społeczna i zawodowa tej grupy stanowi rzeczywiste wyzwanie, którego realizacja wymaga upowszechniania standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia.

Dużym wyzwaniem jest obecnie występujący deficyt kadr dla dolnośląskich firm. Wpływa to na tempo rozwoju przedsiębiorstw i ich konkurencyjność. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na koniec III kwartału 2021 r. w polskiej gospodarce odnotowano 153,5 tys. nieobsadzonych miejsc pracy. Według analityków Polskiego Instytutu Ekonomicznego to trzeci najwyższy wynik w ostatnich dekadach, który można porównywać jedynie z rekordowymi odczytami z 2018 r. Plany pracodawców są ambitne. Z 44. edycji badania „Plany Pracodawców” przeprowadzonego przez Instytut Badawczy Randstad i GfK Polonia, pokazującej plany na 2022 r. wynika, że po raz pierwszy od dwóch lat do ponad 30 proc. wzrósł odsetek przedsiębiorstw planujących zwiększenie załóg w ciągu półrocza.

Zmieniająca się struktura demograficzna, sytuacja edukacyjna oraz rynek pracy mają istotne znaczenie w poziomie wykluczenia społecznego na Dolnym Śląsku. Obok ubóstwa niebagatelny wpływ na sytuację ma również wiek, pogarszający się z tego powodu stan zdrowia, ograniczenia sprawności czy też brak umiejętności i trudności w korzystaniu z nowych technologii. W 2019 r. wskaźnik skrajnego ubóstwa wyniósł w regionie 2,7% a relatywnego 8,4%. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszkańców wsi bo aż w 20%. Liczba osób, które korzystały z jakiegokolwiek formy wsparcia w ramach instytucji pomocy społecznej w 2019 r. wynosiła 173 455 osób. Skala i specyfikacja tych problemów wymagają interwencji nie tylko w postaci świadczeń finansowych, ale również inwestycji w instytucje publiczne, społeczne w celu zwiększenia ich potencjału.

Zmiany demograficzne widoczne są również w zakresie ruchów migracyjnych. Dolny Śląsk plasuje się w czołówce regionów (4. Miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów, największa

koncentracja cudzoziemców widoczna jest w dużych ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych. Sytuacja ta niesie za sobą ryzyko marginalizacji oraz wykluczenia społecznego cudzoziemców. Zjawisko to niesie za sobą liczne wyzwania dla regionu w zakresie wspierania migrantów zarobkowych oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy, aktywizacji społeczno-zawodowej. Istotne jest także wsparcie dla rodzin migrantów w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu, pomoc m.in. psychologiczna, prawna, zdrowotna, szkolenia językowe, zawodowe (w tym wyposażanie beneficjentów tych działań w kwalifikacje potrzebne na rynku pracy, m.in. z wykorzystaniem zasobów Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji), które pozwolą na lepsze i pełne funkcjonowanie w społeczeństwie. Procesy depopulacji koncentrują się w szczególności w 17 średnich miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gminach zmarginalizowanych w województwie dolnośląskim.

Zmiany strukturalne społeczeństwa mają też duży wpływ na sytuację w sektorze zdrowia. W województwie dolnośląskim w 2018 r. w szpitalach ogólnych dysponowano 51 łózkami w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dodatkowo pandemia COVID-19 spowodowała konieczność czasowego przekształcania szpitali lub oddziałów w szpitala/oddziały zakaźne i dodatkowo zapewnienia większej ilości łóżek z uwagi na dynamiczną i niepewną sytuację epidemiologiczną. Istotna w tej sytuacji okazała się obecność systemów informatycznych w ochronie zdrowia jako narzędzi, bez których trudno mówić o sprawnym i skutecznym leczeniu, skoncentrowanym na kompleksowych rozwiązaniach organizacyjnych, wspierających np. koordynację opieki nad pacjentem, telemedycynę jako formę świadczenia usług zdrowotnych na odległość, łączącej w sobie elementy telekomunikacji, informatyki oraz medycyny. Zapewnienie należytej opieki oraz odpowiedniego bezpieczeństwa poprzez zachowanie dystansu oraz izolacji w wymagających tego przypadkach, dodatkowo pokazało jakie są potrzeby placówek nie tylko w zakresie ilości łóżek, ale przede wszystkim ilości sprzętu i aparatury medycznej, środków ochrony osobistej, jak również warunków technicznych budynków, które w znacznej mierze wymagają remontów, modernizacji a nawet przebudowy. Niezwykle istotne są również działania w kierunku wsparcia zdrowia osób pracujących, rozwój deinstytucjonalizacji, profilaktyki, a także w zakresie wdrażania standardów dostępności.

Bogactwo walorów naturalnych i kulturowych województwa tworzy jego specyfikę, a jednocześnie stanowi stale niewykorzystany w pełni potencjał związany z położeniem geograficznym. Potencjał turystyczny stanowią Sudety jako niezwykle różnorodne i przystępne pasmo górskie (od Karkonoszy, przez Góry Stołowe, aż po Masyw Śnieżnika). W tym regionie znajdują się jedyne dolnośląskie Parki Narodowe. Uzupełnieniem dla turystyki górskiej w regionie może być również Odra i jej dopływy oraz kompleksy Borów Dolnośląskich, lasów milicko-ostrzeszowskich i lasów sudeckich.. Dolny Śląsk jest często obieranym kierunkiem w zakresie turystyki kulturowej ze względu na liczne wydarzenia kulturalne organizowane przez cały rok. W regionie znajduje się 1068 instytucji kultury, w tym 15 należących do Instytucji szczebla wojewódzkiego (muzea, teatry, biblioteki, kina, filharmonie). W 2019 r. w regionie funkcjonowały 342 centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 44 więcej niż w 2014 r.), co sytuowało region na 4. miejscu w kraju. Ośrodki te organizują lokalne, jak i na szeroką skalę przedsięwzięcia kulturalne w postaci festiwali muzycznych, literackich, filmowych i teatralnych, spotkania z artystami, dyskusje oraz programy edukacyjne. W 2016 r. Wrocław wraz z regionem Dolnego Śląska był Europejską Stolicą Kultury, co świadczy o tym, że region uznawany jest za ważny ośrodek kultury na mapie całego kraju. Ważnym elementem turystyki w regionie są miejscowości uzdrowskie o zróżnicowanych profilach leczniczych. Należy zauważyć, że stan infrastruktury uzdrowskiej nie jest zadowalający, co może znacząco wpłynąć na dalszy rozwój uzdrowisk.

Strategiczne wyzwania dla gospodarki

- zmniejszenie zróżnicowania wewnętrznego w zakresie rozwoju gospodarczego poprzez zwiększenie wsparcia dla słabszych obszarów znajdujących się na terenie województwa. stworzenie warunków sprzyjających poprawie konkurencyjności dolnośląskich firm, w tym ich innowacyjności;
- wprowadzenie nowoczesnych technologii i rozwiązań;
- rozwój e-administracji oraz e-usług przez wszystkie zainteresowane podmioty.

Strategiczne wyzwania dla zielonego środowiska

- ograniczenie niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację energetyczną wielorodzinnych budynków mieszkalnych, mieszkalnictwa komunalnego, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej,
- zwiększenie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach;
- działania polegające na zwiększeniu wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, w tym zintensyfikowania wsparcia prosumenckiego;
- wzmocnienie i ochrona bioróżnorodności i promowanie działań ekologicznych, prośrodowiskowych poprzez m.in. tworzenie szlaków turystycznych, budowę infrastruktury rowerowej;
- rekultywacja terenów na cele przyrodnicze;
- konieczność rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w szczególności w obszarach miejskich;
- rozwój publicznego transportu zbiorowego, tworzenie warunków do uprzywilejowania komunikacji zbiorowej oraz integracji sieci transportu zbiorowego samochodowego oraz kolejowego;

Strategiczne wyzwania dla transportu

- działania mające na celu uzyskanie zewnętrznej i wewnętrznej spójności komunikacyjnej drogowej i kolejowej, w tym budowa dróg rowerowych zintegrowanych z węzłami przesiadkowymi w aglomeracjach oraz pomiędzy większymi ośrodkami miejskimi czy w rejonach turystycznych;
- działania służące poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- działania ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu w szczególności w zakresie transportu kolejowego;
- działania dotyczące zakupu taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym w publicznym systemie transportu zbiorowego;

Strategiczne wyzwania społeczne

- zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawodowej bezrobotnych oraz biernych zawodowo mieszkańców Dolnego Śląska znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym zapewnienie im większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji, w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji;
- działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową obywateli państw trzecich, w tym migrantów;
- wspieranie umiejętności i kompetencji, kwalifikacji osób realizujących usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i aktywizacyjne dla osób starszych, przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami;
- dostosowanie oferty edukacyjnej do zapotrzebowań rynku pracy, zmieniających się trendów gospodarczych, społecznych i demograficznych oraz wyzwań ekologicznych;
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, zwłaszcza osób w wieku poprodukcyjnym; rozwój i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie programów zdrowotnych, w tym w aspektach profilaktyki i rozwiązywania problemów zdrowia psychicznego, służących wspieraniu dobrego stanu zdrowia i wydłużaniu aktywności zawodowej mieszkańców Dolnego Śląska;

- wspieranie działań prowadzących do podwyższenia skuteczności profilaktyki, diagnostyki i terapii medycznych, a także prowadzących do deinstytucjonalizacji, rozwoju e-zdrowia i telemedycyny, wzmocnienia potencjału podmiotów leczniczych, w tym AOS.
- wzrost zainteresowania turystyką rowerową i konieczność dalszej rozbudowy infrastruktury turystycznej (m.in. tras, ścieżek, szlaków rowerowych, kajakowych);
- wzrost zainteresowania ofertą kulturalną i poprawa atrakcyjności turystycznej regionu poprzez m.in. modernizację instytucji kultury;
- przeciwdziałanie zjawisku dyskryminacji osób LGBTI w obszarze rynku pracy, edukacji, pomocy społecznej i ochronie zdrowia;
- działania wspierające rozwój usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji tych usług;
- działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Zintegrowane podejście w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

Dolny Śląsk mimo, że jest jednym z najszybciej rozwijających się województw, charakteryzuje się rozwojem nierównomiernym. Widoczne są znaczące problemy rozwojowe, demograficzne, ekonomiczne i gospodarcze w poszczególnych podregionach, które powinny być niwelowane poprzez zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funkcjonalnie. Zgodnie z celami Polityki Energetycznej Polski 2040, powtórzonymi w Umowie Partnerstwa 2021-2027 oraz Wojewódzkiego Programu Ochrony Powietrza, dekarbonizacja jest jednym z celów sprawiedliwej transformacji w regionie.

Sytuacja ta ukazuje konieczność wyrównania zróżnicowania rozwojowego między północą a południem województwa. Źródło problemów rozwojowych stanowią w głównym stopniu problemy demograficzne, tj. niski przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, wysoka migracja na pobyt stały, wysoka stopa bezrobocia. Dolny Śląsk jest jednocześnie regionem, w którym występują obszary zdegradowane – w tym opisane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 gminy zmarginalizowane a także miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, które wymagają zintensyfikowanego wsparcia. Szczególna ich koncentracja znajduje na obszarach południowych województwa.. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji na koniec 2019 r. wyniosła ok. 6,32 tys. ha (0,32% powierzchni województwa), w tym 71,45% stanowiły grunty zdewastowane, a 28,55% zdegradowane.

Dodatkowo region jest na drugim miejscu w Polsce pod względem największej liczby terenów przemysłowych i zdegradowanych.

W celu zwiększenia integracji regionu i wypuklenia zintegrowanego charakteru prowadzonych działań zdelimitowano obszary funkcjonalne do realizacji interwencji w zakresie celu polityki 5. Podstawą do przeprowadzenia tego procesu było dostrzeżenie wielu funkcji i problemów obejmujących uwarunkowania społeczne, ekonomiczne, gospodarcze czy też demograficzne, które odbywają się na wyodrębnionym przestrzennie kompleksie terytorialnym. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych Zarządu Województwa Dolnośląskiego z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego oraz na podstawie porozumień i listów intencyjnych poszczególnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące 7 obszarów funkcjonalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowy Obszar Funkcjonalny, Subregion Wrocławski.

Mając na uwadze powyższe w zakresie CP5 wskazano szereg wyzwań rozwojowych jakie stoją przed województwem, które mogą być realizowane w ramach strategii ZIT/IIT, m.in.:

- zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funkcjonalnie, wzmacniające jednocześnie równomierny rozwój społeczny, ekonomiczny i gospodarczy z uwzględnieniem aspektów środowiskowych, w szczególności na obszarach gmin zmarginalizowanych oraz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze;
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta (w szczególności w gminach uzdrowiskowych i na obszarach ochrony uzdrowiskowej), szczególnie w zakresie jakości powietrza – realizacja projektów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz działania służące ograniczeniu niskiej emisji, w tym wymiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne;
- zwiększanie potencjału rozwojowego istniejących ośrodków, zwłaszcza w kontekście działalności będących „siłą napędową” rozwoju całego regionu, w szczególności w obszarach innowacyjnych i kreatywnych a także rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji

Sprawiedliwa transformacja oraz przejście na gospodarkę niskoemisyjną to również jedno z ważniejszych wyzwań dla województwa dolnośląskiego. Problemy dotyczące transformacji w regionie pokrywają się z tendencjami obserwowanymi w całym kraju. Wyzwania te rozpatrywać można w odniesieniu do wyzwań społecznych jakimi są, między innymi, ubóstwo energetyczne, niska efektywność wykorzystania energii w gospodarstwach domowych czy zbyt mała świadomość w zakresie zmian klimatu, przez gospodarcze, w tym między innymi: uzależnienie podmiotów wytwórczych od węgla, wysokie koszty dostosowań do rozwiązań niskoemisyjnych czy niewystarczający poziom innowacyjności przedsiębiorstw, aż do środowiskowych: emisje z transportu, gospodarka odpadami, wysoka energochłonność budynków, rekultywacja i zagospodarowanie terenów bezpośrednio zdegradowanych w wyniku działalności górniczej. Opracowane Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji dla Województwa Dolnośląskiego 2021-2030 (pow. Zgorzeleski oraz subregion wałbrzyski) (będące załącznikami do FEDS) opisują proces transformacji i wskazują terytoria w obrębie Dolnego Śląska, które wymagają wsparcia. Istotnym założeniem jest to, iż kompleksowa transformacja nie powinna polegać tylko na bezpiecznym i ekologicznym odchodzeniu od paliw kopalnych, rewitalizacji terenów zdegradowanych i tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób odchodzących z górnictwa i energetyki wykorzystującej wysokoemisyjne źródła energii. Powinna obejmować zmiany zachodzące w procesie wieloaspektowych przekształceń, przynoszących korzyści nie tylko gospodarcze, ale również środowiskowe czy społeczne w celu zapewnienia wysokiej jakości życia i możliwości rozwoju w długim horyzoncie czasu. Kompleksowe podejście do transformacji przełoży się m.in. na poprawę sytuacji na rynku pracy, zgodnie z zasadą godnej i dostosowanej do kwalifikacji pracy, warunków życia mieszkańców oraz zapewni nowe źródła dochodów dla jednostek samorządu terytorialnego.

Podejmowane działania powinny więc skupić się na 3 aspektach transformacji i ograniczaniu negatywnych jej skutków:

1. transformacji gospodarczej;
2. transformacji społecznej;
3. transformacji przestrzennej i środowiskowej.

Wyzwania określone w zaleceniach UE i strategiach oraz dokumentach krajowych i regionalnych

Wyzwania dla Polski na perspektywę 2021-2027 zostały określone przez KE i przyjęte przez Radę UE w Zaleceniach (CSR) z 2019 i 2020 roku. Natomiast szczegółowe priorytety inwestycyjne w poszczególnych obszarach zostały zidentyfikowane w Załączniku D do Sprawozdania Krajowego z 2019 i 2020 roku. Ponadto zidentyfikowane wyzwania dla regionu wpisują się w wyzwania określone w dokumentach na poziomie unijnym, w szczególności w zakresie Europejskiego Zielonego Ładu oraz Europejskiego filaru praw socjalnych.

Zidentyfikowane wyzwania dla Dolnego Śląska wpisują się w wyzwania określone w kluczowych dokumentach na poziomie krajowym, m.in.:

- projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Strategia Produktywności 2030
- Polityka dla rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce od roku 2020
- Kierunki rozwoju polityki klastrowej po 2020 roku
- Polityka Naukowa Państwa
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030
- Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 wraz z załącznikami
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo –Solidarność
- Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku
- Polityka ekologiczna państwa 2030
- Polityka energetyczna Polski do 2040
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Na poziomie regionalnym należy wskazać na wyzwania określone w takich kluczowych dokumentach jak:

- Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego 2030
- Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030
- Dolnośląska Strategia Innowacji 2030
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego
- Strategia Energetyczna Dolnego Śląska (w opracowaniu)
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2016-2022
- Wojewódzki Plan Transformacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 -2026
- Uchwały „antysmogowe” dla województwa dolnośląskiego
- Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim

Strategie makroregionalne i strategie UE dla regionu Morza Bałtyckiego

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne województwa dolnośląskiego działania planowane do wsparcia nie będą miały bezpośredniego wpływu na realizację i osiągnięcie celów SUERMB. Nie mniej jednak projekty transportowe wpłyną na wzrost integracji regionu, poprawę warunków transportowych, bezpieczeństwo w ruchu drogowym i kolejowym a także zmniejszenie wykluczenia transportowego, co koreluje z celem 2 Rozwój połączeń w regionie ww. Strategii oraz podcelami: 2.1 Dobre warunki transportowe, 2.3 Łączenie ludzi w regionie. Działania w priorytecie Środowisko w ramach celu szczegółowego Energia z OZE m.in. zwiększą ilość czystej energii produkowanej z tych źródeł. Działania w ramach celu szczegółowego Efektywność energetyczna pozwolą na istotne ograniczenie ilości emitowanego CO2 oraz zmniejszenie dokuczliwej dla mieszkańców tzw. niskiej emisji pyłów, a w zakresie Gospodarki wodno-ściekowej i Ochrony przyrody i klimatu pozwolą m.in. poprawić stan środowiska naturalnego, wzmocnić ochronę bioróżnorodności, co koreluje z celem Strategii 1.2 Bogata i zdrowa przyroda. Jednocześnie działania podejmowane w FEDS w ramach EFS+ związane z rynkiem pracy, włączeniem społecznym czy edukacją będą miały na celu także wzrost dobrobytu mieszkańców regionu, co jest spójne z celem 3 Strategii.

Komplementarność i synergia z innymi formami wsparcia

Zakres wsparcia realizowanego w ramach FEDS jest komplementarny ze wsparciem programów poziomu krajowego realizujących cele polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i

unijnych. Tam, gdzie istnieje ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia, ma zastosowanie linia demarkacyjna uzgodniona między poszczególnymi programami zarówno krajowymi, jak i regionalnymi. W Programie komplementarność odnosi się także do działań współfinansowanych z EFRR, EFS+i FST. Komplementarność interwencji jest istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale równie ważne jest jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji FEDS. Dlatego podejmowane będą działania zmierzające do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych

W ramach FEDS kontynuowane będą działania ukierunkowane na utrzymanie i zwiększanie zdolności administracyjnej instytucji systemu wdrażania Programu. Cele i zakres wsparcia będą koncentrować się m.in. na zapewnieniu stabilizacji kadr administracji publicznej, podnoszeniu ich kompetencji, wiedzy i umiejętności oraz podejmowanie innych działań dających gwarancję sprawnego zakończenia perspektywy 2014-2020 i uruchomienia programów 2021-2027. W ramach Programu zaplanowano również kontynuowanie dotychczas realizowanych działań ukierunkowanych na zwiększanie efektywności wdrażania Programu, które podobnie jak w perspektywie finansowej 2014-2020 będą koncentrowały się na wprowadzaniu uproszczeń dla beneficjentów, w tym zwiększeniu elastyczności systemu wdrażania.

Zastosowane zostaną także, tam gdzie to zasadne i możliwe uproszczone metody rozliczania wydatków, które charakteryzują się szczególnymi zasadami. Stosowanie tych metod przy rozliczaniu wydatków w projekcie przynosi szereg korzyści. Na poziomie beneficjenta usprawnia zarządzanie projektem, ograniczając zakres dokumentacji niezbędny do przygotowania przy rozliczaniu wydatków, przez co będzie on mógł skoncentrować zasoby ludzkie i finansowe na merytorycznej części projektu. Korzyścią Instytucji Zarządzającej jest usprawnienie procesu weryfikacji wniosków o płatność, co przekłada się na przyspieszenie płatności, na czym także korzystają beneficjenci.

W sferze informacyjno-promocyjnej planowanym do kontynuacji rozwiązaniem będzie ustandaryzowanie stron internetowych Programów. Planuje się także dalsze wykorzystanie nowoczesnych technologii do upowszechniania informacji, w tym publikowanie informacji na portalach społecznościowych, informowanie wnioskodawców i beneficjentów o zmianach w dokumentach (np. wytycznych) i nowych naborach w formie elektronicznej.

Doświadczenia perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020

Środki finansowe asygnowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego w perspektywach 2007-2013 oraz 2014-2020 stanowiły publiczną interwencję finansową o skali mającej zauważalne i istotne przełożenie na procesy rozwojowe zachodzące równocześnie na płaszczyźnie gospodarczej, społecznej i przestrzennej.

Ważnym doświadczeniem z perspektywy 2014-2020 są funkcjonujące Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Pełniły rolę w procesie dystrybucji środków UE na obszarach funkcjonalnych. Pozytywne efekty funkcjonowania ZIT spowodowały aspiracje pozostałych gmin województwa do tworzenia kolejnych instrumentów terytorialnych. W perspektywie 2021-2027 zmienia się podejście do funkcjonowania ZIT. Związki ZIT powinny koncentrować się na dobrym przygotowaniu projektów i monitorowaniu ich realizacji oraz ewaluacji po zakończeniu, wraz ze wskazywaniem projektów strategicznych dla ZIT. Zdiagnozowane w poprzednich okresach różnice wewnątrzregionalne i dysproporcje pomiędzy poszczególnymi obszarami będą w dalszym ciągu niwelowane poprzez odpowiednie ukierunkowanie wsparcia.

Kolejnym doświadczeniem z poprzednich perspektyw są działania związane z upraszczaniem procedur dotyczących aplikowania o środki. W tym zakresie wiele już udało się zdziałać na przestrzeni ostatnich lat, lecz wciąż wśród beneficjentów problem ten wskazywany jest jako najważniejszy, utrudniający aplikowanie.

Gospodarka

W poprzednich perspektywach jednym z głównych celów wsparcia był wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw, głównie poprzez działania wspomagające rozwój MSP oraz wzmocnienie i wykorzystanie

potencjału sektora B+R. Weryfikacja realizacji wsparcia kierowanego w ramach poprzednich Programów do regionalnego sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, wskazała na wysoki stopień dopasowania interwencji do potrzeb beneficjentów. Ważnym elementem dystrybucji wsparcia były Dolnośląskie Inteligentne Specjalizacje, które pozwoliły na określone, tematyczne koncentrowanie wsparcia zgodnie z wyznaczonymi obszarami. Ze względu na duże zainteresowanie konieczne jest dalsze aktywizowanie współpracy sektora przedsiębiorstw ze sferą instytucji naukowo-badawczych, realizację wsparcia w formie działania typu „bon na innowacje”, projektów grantowych oraz interwencji stosowanych w celu wspierania internacjonalizacji dolnośląskich MŚP.

W przypadku wsparcia dla przedsiębiorców należy podkreślić, że na skutek realizacji projektów unijnych MSP otrzymały wsparcie o wielorakim charakterze zarówno z uwagi na formę, jak i przeznaczenie pomocy. Pociągnęło to za sobą inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorców i, niekiedy, wzrost zatrudnienia u beneficjentów. Udało się stworzyć tereny inwestycyjne, zaoferować firmom usługi IOB (Instytucje Otoczenia Biznesu) czy też dostarczyć kapitału na inwestycje w firmach. Dzięki zrealizowanym przedsięwzięciom przedsiębiorstwa wprowadzały zmiany organizacyjno-procesowe, wdrażały TIK oraz wchodziły na nowe, zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia.

Środowisko

Projekty realizowane miały na celu przede wszystkim ograniczenie negatywnych zmian środowiska wpływających także na zmianę klimatu. Analiza wsparcia z zakresu produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych oraz wzrostu efektywności energetycznej w MŚP ale także w sektorze publicznym i mieszkaniowym wykazała wysoki stopień dostosowania interwencji do potrzeb beneficjentów. Beneficjenci bardzo wysoko ocenili również efekty realizacji wsparcia tj. zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, oszczędności w zużyciu energii elektrycznej oraz ciepłej. Realizacja projektów przyczyniła się również do zwiększenia zyskowności prowadzonych działalności oraz wzrostu rozpoznawalności firmy/organizacji jako promotora „zielonej gospodarki”.

Tabela 1. Uzasadnienie dla wyboru celu polityki lub celu szczegółowego

Wybrany cel polityki, fundusz	Cel szczegółowy	Uzasadnienie dla wyboru celu polityki lub celu szczegółowego
CP1, i, EFRR	(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Dolny Śląsk jest regionem o dużym potencjale badawczo-rozwojowym ze względu na zasobność w wysoce wykwalifikowaną kadrę akademicką oraz zaplecze badawczo-rozwojowe. Potencjał ten budowany jest na bazie jednostek sektora publicznego oraz funkcjonujących w regionie organizacji badawczo-rozwojowych. Pomimo tych niewątpliwych atutów w województwie dolnośląskim utrzymuje się niski udział nakładów na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach ogółem na działalność B+R oraz niski udział osób zatrudnionych w B+R w ogólnej liczbie osób pracujących. Pod względem zatrudnienia ogółem (po uwzględnieniu sektora jednostek publicznych) w jednostkach B+R, wg GUS Dolny Śląsk zajmuje 5. miejsce, natomiast udział nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w nakładach na działalność B+R ogółem wyniósł w 2018 r. 62,6%, co plasuje Dolny Śląsk na 10. pozycji i jest niższy od średniej krajowej, która wynosi 66,1%. Pod względem liczby podmiotów prowadzących prace badawczo-rozwojowe województwo plasuje się na 5. miejscu natomiast w ujęciu krajowym w regionie działa 7,6% wszystkich podmiotów prowadzących działalność B+R w Polsce. W związku z powyższym wsparcie skupi się na działaniach ukierunkowanych na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w celu transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw i umożliwienie tym samym opracowaniu nowych lub ulepszeniu istniejących produktów i usług. Interwencja w tym zakresie będzie musiała być zgodna z Dolnośląską Strategią Innowacji 2030.
CP1, ii, EFRR	(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	W 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a wśród jednostek administracji publicznej na Dolnym Śląsku 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). W 2019 r. blisko 68% przedsiębiorstw posiadało stronę internetową, która pełniła funkcję prezentacyjną asortymentu firmy oraz cennika, wynik ten może nasuwać wniosek, że w zakresie wykorzystania Internetu przedsiębiorstwa posiadają znaczne możliwości rozwojowe. Urządzenia z dostępem do Internetu posiada wg stanu na 2019 r. 82,9% gospodarstw domowych i jest to wzrost w stosunku do 2018 r. o 7,4% . Jednak już w przypadku dostępu do Internetu szerokopasmowego jest to wartość znacznie niższa i tak wyposażony komputer osobisty posiada zaledwie 63,6% gospodarstw domowych. W związku z powyższym przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego a także cyfryzację ich zasobów w celu usprawnienia procesów i

		ułatwienia komunikacji między podmiotami. Ponadto kluczowe będą także przedsięwzięcia obejmujące m.in. cyfryzację zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych.
CP1, iii, EFRR	(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	Małe i średnie przedsiębiorstwa są filarami rozwoju gospodarki Dolnego Śląska, wpływ na tą sytuację ma zarówno przewaga liczbowa, ale również niebagatelny wkład w tworzenie miejsc pracy i PKB, dodatkowo są generatorem innowacji oraz mają znaczny udział w eksporcie. W 2019 r. wg danych GUS w regionie, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 382,8 tys. mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią jednostki należące do sektora prywatnego. W strukturze MŚP największą część wszystkich podmiotów stanowiły podmioty mikro, zatrudniające do 9 osób (96,8%). Udział małych podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 osób, wyniósł 2,53%, a jednostek średnich zatrudniających 50-249 osób – 0,54%. W 2018 r. firmy z sektora MŚP w województwie wygenerowały przychód w wysokości 193 576 mln PLN , co stanowi 7% przychodów z sektora w Polsce. W 2019 roku sektor MŚP na Dolnym Śląsku wg corocznego badania GUS dotyczącego przedsiębiorstw niefinansowych wygenerował 37% przychodów sektora przedsiębiorstw i odpowiadał za 22% nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw. Pod względem zatrudnienia, w przedsiębiorstwach zatrudniających do 49 osób pracuje na Dolnym Śląsku ponad 171 tys. osób (8% ogółu pracujących w firmach zatrudniających do 49 osób w kraju), co plasuje region na 5. pozycji w kraju. Przedsiębiorstwa wypracowują większość z regionalnego PKB (produktu krajowego brutto). Obecnie województwo dolnośląskie przekroczyło próg dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca, jednak mimo wysokiej dynamiki wzrostu PKB dla całego województwa należy pamiętać, że tempo wzrostu PKB jest znacznie niższe w subregionach południowych, dla regionu jeleniogórskiego to wartość 55%, a wałbrzyskiego 50%. W związku z powyższym należy skierować wsparcie m.in. na rozwój MŚP poprzez inwestycje produkcyjne a także działania prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym, w tym inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko.

CP1, iv, EFRR	(iv) Rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	Dolny Śląsk jest regionem, który przewagę konkurencyjną gospodarki buduje oraz będzie budować między innymi w oparciu o innowacje. W 2018 r. wg GUS nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 9,7% przedsiębiorstw z sektora usług a 14% z sektora przemysłu, co plasuje region odpowiednio na 6. i 13. miejscu w kraju. W 2018 r. nakłady na działalność innowacyjną na Dolnym Śląsku wyniosły ogółem około 1,7 mld zł (7. miejsce w skali kraju). W tym samym czasie wielkość nakładów na działalność innowacyjną w usługach osiągnęła poziom 488,4 mln zł (5. miejsce w skali kraju), a w przedsiębiorstwach przemysłowych ponad 1,2 mld zł (8. miejsce w kraju). Zarówno w przypadku wielkości nakładów ponoszonych na inwestycje w usługach, jak i w przemyśle oznacza to spadek w stosunku do 2010 r. o jedno miejsce. Powyższe wskazuje, iż głównym kierunkiem wsparcia powinny być działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych.
CP2, i, EFRR	(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych. Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Dodatkowo stwierdzono przekroczenia arsenu na obszarze Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM) i dwutlenku azotu we Wrocławiu. W związku z powyższym istotnym elementem w podnoszeniu efektywności energetycznej jest wykonywanie kompleksowej termomodernizacji budynków na całym obszarze województwa, tj. budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą źródeł ciepła, czego efektem powinno być ograniczenie zużycia energii cieplnej oraz emisji szkodliwych substancji do środowiska. Wsparcie takich działań uzyska nie tylko efekt ekonomiczny ale również środowiskowy.

CP2, ii, EFRR	(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/200, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Na terenie województwa dolnośląskiego widoczny jest wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych. Na przestrzeni ostatnich lat zrealizowano kilkaset inwestycji w OZE zarówno dla odbiorców fizycznych jak i dużych podmiotów m.in. 50,53 km nowo wybudowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii, 691 wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE, 1325 wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE, 668 zmodernizowanych energetycznie budynków. Zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii oraz montażem stosownych instalacji w tym zakresie związane jest między innymi ze wzrostem cen energii elektrycznej oraz spadkami cen urządzeń technologicznych niezbędnych do pozyskania energii z odnawialnych źródeł. Dlatego też budowa i rozbudowa OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub cieplnej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej a także projekty realizowane przez klastry energii czy spółdzielnie energetyczne to działania, które sukcesywnie powinny być wspierane.

CP2, v, EFRR	(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Na terenie Dolnego Śląska w roku 2019 zużycie wody przez gospodarstwa domowe wyniosło 98,8 hm³ i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się o 0,8 hm³, natomiast przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe przypadające na 1 mieszkańca wyniosło 34,1 m³ i w porównaniu z rokiem 2018 zwiększyło się o 0,3 m³. Na obszarach wiejskich zużycie wody na jednego mieszkańca wzrosło o 1,0 m³ i wyniosło 28,5 m³, natomiast w miastach odnotowano spadek o 0,1m³, do wartości 36,3 m³. proc. W roku 2020 r. odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w województwie dolnośląskim wyniósł 61,0% i był równy wartości z 2019 r. W miastach do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 83,1% budynków mieszkalnych, natomiast na obszarach wiejskich - 43,8%. Problem braku dostępności do sieci wodno - kanalizacyjnej jest widoczny na obszarach wiejskich oraz terenach górzystych, dlatego też należy podjąć działania zaradcze również na tych obszarach. Brak odpowiedniego poziomu skanalizowania dotyczy głównie gmin wiejskich, ale także gmin miejskich. Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej (m.in. sieci wodno-kanalizacyjnej) jest czynnikiem determinującym rozwój gospodarczy, co widoczne jest zwłaszcza na obszarach wiejskich. Słaby poziom skanalizowania stanowi poważny problem ekologiczny i sanitarny dla wód podziemnych. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia mieszkańców. Na warunki te wpływa także jakość wody dostarczanej do spożycia mieszkańcom wsi. W związku z powyższym planowane będą do realizacji w szczególności kompleksowe projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

CP2, vii, EFRR	(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Dolny Śląsk jest obszarem, który wyróżnia się bardzo zróżnicowaną geologią, klimatem i hydrologią, dzięki czemu występuje duże zróżnicowanie fauny i flory. Na terenie województwa dolnośląskiego, wg stanu na dzień 31 grudnia w roku 2015 powierzchnia terenów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona wyniosła 371 124,9 ha, natomiast w roku 2019 wyniosła 371 525,7 ha, co stanowi 18,6% powierzchni ogólnej województwa. Na przestrzeni lat zauważa się wzrost powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, co jest korzystnym zjawiskiem. W celu ochrony środowiska i łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych oraz bioróżnorodności istotne znaczenie odgrywa edukacja ekologiczna oraz wzmocnienie kompetencji i umiejętności kluczowych, jak również działania związane z obszarem turystyki połączonym bezpośrednio z ochroną bioróżnorodności, nie tylko z punktu widzenia rozwoju nowoczesnej gospodarki, ale i wdrażania Zielonego Ładu, mitygacji i adaptacji do zmian klimatu. W związku z powyższym kluczowe są działania w zakresie ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych, racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych i leśnych, wspierania racjonalnej gospodarki zasobami wód, jak również efektywna ochrona wartości krajobrazu oraz tworzenie i rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej. Jednocześnie z uwagi na położenie geograficzne regionu oraz liczne atrakcje przyrodnicze i turystyczne istotne są także działania ograniczające antropopresję w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury rowerowej oraz turystycznej.
CP2, viii, EFRR	(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	Notowane na Dolnym Śląsku przekroczenia norm jakości powietrza spowodowanych nie tylko emisją z indywidualnego ogrzewania budynków ale i transportem drogowym wymuszają liczne działania na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i podmiejskiej oraz zmiany środków transportu na proekologiczny (tj. niskoemisyjnego transportu publicznego, rozwój sieci dróg rowerowych oraz sieci głównych tras rowerowych regionu także poza ośrodkami miejskimi). Transport zbiorowy jest szczególnie preferowany w dużych i średnich miastach oraz terenach podmiejskich dzięki niskiemu globalnemu kosztowi, dużej wydajności oraz ze względu na zapobieganie sytuacji wykluczenia transportowego. Mając to na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia z jednej strony na zakup oraz modernizację niskoemisyjnego, zeroemisyjnego taboru autobusowego a także na rozwój niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Wspierane powinny być także działania ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich

		obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.
CP3, ii, EFRR	(iii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Infrastruktura drogowa, ze względu na położenie geograficzne Dolnego Śląska, jest ważnym elementem strategicznym umacniającym jego pozycję. Ze względu na jakość sieci dróg - w znacznej części zdekapitalizowaną i niekompletną wspierane będą działania wpływające na rozwój oraz poprawę intermodalnej mobilności. Sieć dróg w znacznej części wymaga wsparcia, które będzie wpływało na rozwój i poprawę mobilności. Znaczna poprawa jakości dróg wojewódzkich i dalsze inwestycje w infrastrukturę drogową przełożą się na poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej poprzez zwiększoną dostępność turystyczną, przemysłową i inwestycyjną, szczególnie w rejonach wymagających wsparcia. Łączna długość dróg publicznych (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) o nawierzchni twardej i gruntowej wyniosła w roku 2019 24,5 tys. km, z czego autostrady stanowiły 221,9 km. Dolny Śląsk dysponuje również gęstą siecią kolejową, w 2019 r., długość eksploatowanych linii kolejowych wyniosła 1 718 km, co stanowiło ok. 8,9% ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych na terenie Polski. Prace modernizacyjne prowadzone w ostatnich latach, przy wsparciu ze środków z funduszy europejskich, wpłynęły na poprawę warunków ruchu na wielu ciągach komunikacyjnych, co jest podstawą aby kontynuować tego rodzaju inwestycji. Dlatego też realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontu i modernizacji dróg wojewódzkich poza siecią TEN-T poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich. Jednocześnie Samorząd Województwa Dolnośląskiego regularnie przejmuje kolejne linie kolejowe od PKP PLK S.A, co pozwoli na przywrócenie połączeń kolejowych w wielu miejscowościach i przyczyni się do zaspokojenia potrzeb zarówno lokalnych mieszkańców, jak i turystów.

CP4, v, EFRR	(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	W 2018 roku na terenie Dolnego Śląska działały 82 stacjonarne ogólnodostępne szpitale ogólne, co sytuowało region na 4. miejscu w skali kraju. Spośród 587 oddziałów najwięcej było: chirurgicznych – 124 (2 940 łóżek), chorób wewnętrznych – 55 (1 845 łóżek) i ginekologiczno-położniczych – 38 (1 311 łóżek). Istotnym problemem w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska jest źle funkcjonująca, niedofinansowana, uboga kadrowo opieka psychiatryczna. Przeliczając liczbę łóżek na oddziałach psychiatrycznych na 10 tys. ludności, województwo dolnośląskie ze wskaźnikiem 1,6 znalazło się na 7 miejscu w skali kraju, w przypadku oddziałów opieki długoterminowej – wskaźnik dla województwa dolnośląskiego osiągnął poziom 0,04. Prognozy wskazujące na tendencję intensywniejszego starzenia się mieszkańców Dolnego Śląska w porównaniu z pozostałą ludnością kraju, wskazują na konieczność zapewnienia miejsc na oddziałach geriatrycznych. W 2018 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowało 5 oddziałów geriatrycznych, o łącznej liczbie 74 łóżek, co sytuowało region na 5. miejscu w kraju. Przewidywana struktura wiekowa społeczeństwa wskazuje również na konieczność zapewnienia pomocy domowej w opiece nad starszymi poprzez zagwarantowanie opieki rodzinnej i środowiskowej. Inwestycje w lepsze jakościowo usługi zdrowotne, lecznictwo uzdrowiskowe i szeroko rozumiany sektor zdrowia są konieczne, również mając na uwadze niwelowanie skutków pandemii COVID-19. Mając powyższe na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia na dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych i epidemiologicznych. Dlatego też realizowane będą m.in. projekty z zakresu rozwoju i modernizacji zasobów infrastruktury zdrowia, w tym sprzętu i aparatury medycznej oraz budowy lub modernizacji infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne.

CP4, vi, EFRR	(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Województwo dolnośląskie jest regionem o najbogatszych zasobach zabytkowych w kraju. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa z dnia 16 stycznia 2020 r. region posiada łącznie 8 872 zabytków nieruchomych, w tym 456 obiektów z obszaru gmin uzdrowiskowych. W 2019 r. w regionie funkcjonowały 342 centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 44 więcej niż w 2014 r.). Na Dolnym Śląsku w 2019 r. działało 589 bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych, co stanowiło 7,5% wszystkich tego typu placówek na terenie kraju. W 2019 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowały łącznie 73 muzea wraz z oddziałami muzealnymi. Ze względu na położenie geograficzne oraz liczne walory kulturowe, przyrodnicze, a także dostępność komunikacyjną i dobry stan zagospodarowania turystycznego województwo dolnośląskie jest regionem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Walory przyrodnicze Dolnego Śląska sprzyjają rozwojowi turystyki, w tym uprawianiu sportów zimowych i wodnych, wędrówkom górskim na szlakach występujących na obszarze Sudetów czy turystyce rowerowej. Kultura regionu to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-aktywnych, jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się również do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym, dlatego tak istotne jest ukierunkowanie wsparcia na rozwój instytucji kultury o znaczeniu regionalnym oraz działania sprzyjające zwiększeniu ruchu turystycznego, wykorzystujące potencjał regionu, w tym m.in. w zakresie turystyki rowerowej czy wodnej.

CP4, a EFS+	a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	Średnioroczny współczynnik aktywności zawodowej w 2019 r. na Dolnym Śląsku osiągnął poziom 57,1%, natomiast wskaźnik zatrudnienia 55,3%. Dolny Śląsk to region ludzi przedsiębiorczych. Jednym ze wskaźników dobrze obrazujących rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców Dolnego Śląska w 2019 r. jest liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Według stanu na 31 grudnia było ich 382,9 tys. – o 7,6 tys. więcej niż w 2018 r. (wzrost o 2,0%). Od 2010 r. liczba podmiotów w rejestrze REGON rokrocznie rosła, co przełożyło się na wzrost o 15,6% w okresie 2010-2019. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w województwie dolnośląskim kolejny rok przewyższała liczbę wyrejestrowanych. W 2019 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 31,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 3,7% mniej niż przed rokiem), a wykreślono 23,4 tys. podmiotów, tj. o 10,2% mniej niż w 2018 r. W 2019 r. w województwie dolnośląskim zarejestrowanych było 56 tys. osób bezrobotnych, co wskazuje na spadek liczby bezrobotnych względem 2018 r. o 10,9%. Odnotowana w końcu 2019 r. stopa bezrobocia była najniższą wielkością na przestrzeni lat, jednak nadal istotnym problemem pozostaje stosunkowo wysoka liczba osób długotrwale pozostających bez pracy, które w 2019 r. stanowiły blisko 37% ogółu bezrobotnych. Pod tym względem Dolny Śląsk zajmował 8. pozycję wśród województw w Polsce. Najwyższy odsetek wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, a najniższy – osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. W celu utrzymania pozytywnych trendów na rynku pracy oraz niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19 podejmowane będą działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w tym NEET), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia.

CP4, b EFS+	b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	Zmiany na rynku pracy wynikające ze zmieniającej się struktury demograficznej, a także zmian w gospodarce powodują, że zmienia się również podejście pracodawców oraz rosną wymagania względem pracowników. Firmy unowocześniające oferowane usługi, modyfikujące procesy produkcyjne oczekują również pozyskania wykwalifikowanych kadr. Sytuacja taka z jednej strony pozwala na znalezienie zatrudnienia osobom wykształconym, z wymaganymi umiejętnościami, z drugiej jednak strony osoby m.in. pozostające długo bez zatrudnienia, osoby z niepełnosprawnościami czy bezdomne mogą nie posiadać oczekiwanych kompetencji. Mając powyższe na uwadze finansowane będą działania mające na celu doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy, które mają za zadanie wspierać wskazane osoby w kierunku poszerzenia umiejętności i odnalezienia się na rynku pracy. Wsparcie kadr instytucji rynku pracy, wzrost kompetencji oraz poprawa wyposażenia pozwolą na szerszy zasięg ich działania oraz pomoc większej liczbie osób potrzebujących wsparcia.
CP4, d EFS+	d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiągających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. W związku z tym realizowane będą m.in. działania skierowane na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej, działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach oraz działania z zakresu rozwijania kompetencji osób starszych i promowania zdrowego i aktywnego starzenia się.

CP4, f EFS+	f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;	Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych i kwalifikacji, w tym m.in. językowych i społeczno-obywatelskich, a także proinnowacyjnych, kreatywnych i przedsiębiorczych. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki. W związku z powyższym wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz poprawy wyposażenia infrastruktury kształcenia przedszkolnego, ogólnego i zawodowego. Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz działania z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty, co wpłynie na lepszą jakość i dostępność edukacji.
CP4, g EFS+	g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	Istotne znaczenie dla dolnośląskiego rynku pracy ma sytuacja demograficzna w regionie. Prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa wymusza podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność i wartość na rynku pracy zarówno osób starszych jak i tych podejmujących aktywność zawodową po dłuższej przerwie lub rozważających jej zmianę. Rosnąca liczba emerytów z niskim uposażeniem skłania do podejmowania działań mających na celu wsparcie w zakresie poszukiwania pracy oraz rozwoju nowych kompetencji zawodowych, w tym informatycznych (włączenie cyfrowe). Proces uczenia się przez całe życie, zwany "lifelong learning" zakłada kontynuację podnoszenia kwalifikacji i doksztacania się po zakończeniu edukacji formalnej poprzez udział w kursach, szkoleniach czy też samodzielne kształcenie. Mając na uwadze duże tempo zmian gospodarczych i ekonomicznych, funkcjonowanie i realizacja koncepcji uczenia się przez całe życie stały się konieczne dla właściwego funkcjonowania na rynku pracy. W związku z tym wdrożone zostaną działania w formie usług rozwojowych (w ramach PSF z wykorzystaniem BUR), skierowane do osób dorosłych, które chcą z

		własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się.
CP4, h EFS+	h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji;	Na Dolnym Śląsku wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16-64 lat w IV kwartale 2019 r. wynosił 19,4%. Spośród ogółu pracujących osób z niepełnosprawnościami w końcu II kwartału 2019 r. 4,6 tys. osób pracowało na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Osoby z niepełnosprawnością mieszkające na wsiach częściej są biernie zawodowo, niż mieszkające w miastach. Aktywizacja społeczna i zawodowa tej grupy stanowi rzeczywiste wyzwanie, którego realizacja wymaga upowszechniania standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia. Mając powyższe na uwadze wsparcie skierowane będzie m.in. na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej.
CP4, i EFS+	i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów (4. Miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów. Zmieniająca się struktura demograficzna oraz ruchy migracyjne w regionie mają odzwierciedlenie w obszarze marginalizacji i wykluczenia społecznego. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu. W związku z tym wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową rozumianą jako proces dwukierunkowy

		obejmujący zarówno społeczność migrancką jak i środowisko przyjmujące obywateli państw trzecich. Realizowane będą m.in. projekty dotyczące nauki języka polskiego, szkoleń z zakresu wartości i kultury polskiej, szkoleń zawodowych, w tym związanych ze zdobywaniem kwalifikacji, dostarczania praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce i lokalnej społeczności oraz działania społeczne, edukacyjne, integracyjne wśród społeczności lokalnych, kampanie społeczne, szkolenia kompetencyjne, międzykulturowe dla służb publicznych, wsparcie tłumaczy, konsultantów i asystentów międzykulturowych, wsparcie psychologiczne oraz mediacyjne. Mając na uwadze szczególną sytuację migracyjną i obecne konflikty wojenne działania integracyjne winny uwzględniać szczególne potrzeby tych grup (uchodźcy) oraz odmienne uwarunkowania kulturowe, które stają się szczególnym wyzwaniem w integracji.
CP4, k EFS+	k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej;	W 2019 r. 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. W regionie w 2019 r. działało 119 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (wzrost o 4 placówki w porównaniu do 2018 r.), w tym: 58 domów pomocy społecznej, 28 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 6 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, 2 noclegownie, 20 schronisk dla bezdomnych oraz 5 placówek o innym charakterze , co stanowiło 6,5% wszystkich placówek tego typu działających na terenie kraju. Dostęp do usług publicznych związany jest z wyrównywaniem jakości tych usług w regionie. Kluczowe jest zapewnienie dostępu do usług na terenach wiejskich i peryferyjnych oraz dla osób niesamodzielnych, wymagających pomocy w codziennej egzystencji. Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczeństwa, większy odsetek osób starszych i często niesamodzielnych, istotne staje się poszerzenie ofert usług opiekuńczych. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej pozwolą również na zmiany w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców poprzez aktywizację zawodową członków rodzin. Mając powyższe na uwadze wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (asystencja osobista, usługi opiekuńcze), skierowanych do osób dorosłych wymagających wsparcia m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Realizowane będą również przedsięwzięcia prowadzące do powstania Centrów Usług Społecznych.

CP4, I EFS+	I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	W województwie dolnośląskim w 2019 roku 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. Udział ludności żyjącej poniżej relatywnej granicy ubóstwa (50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych) wynosił 8,4% ogółu mieszkańców regionu, a poniżej minimum egzystencji znalazło się 2,7% osób w gospodarstwach domowych. Oprócz ubóstwa, problemem, który wymaga wsparcia jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2019 r. pomocą z tego tytułu objęto 9 929 rodzin) oraz niepełnosprawność (w 2019 r. pomocą objęto 22 323 rodzin). W regionie w ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pod koniec 2019 r. na Dolnym Śląsku pieczę zastępczą objętych było 7,5 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 5,7 tys. dzieci pieczę rodzinną, a 1,8 tys. pieczę instytucjonalną. Statystyki te plasują region na 3. miejscu w skali kraju. Mając powyższe na uwadze, ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie. Istotne znaczenie ma również realizacja działań mających na celu budowanie zintegrowanego systemu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój programów międzysektorowych służących świadczeniu usług społecznych z wykorzystaniem zaplecza branży turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kultury. W związku z tym realizowane będą m.in. działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym usług oferowanych na rzecz rodziny, na rzecz systemu pieczy zastępczej, usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.

CP5, i, EFRR	(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Interwencje w tym zakresie związane będą z minimalizowaniem dysproporcji związanych ze zdiagnozowanymi wyzwaniami. Szczególną uwagę należy zwrócić na zadania w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zdegradowanych obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych, co powinno przyczynić się do ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach. Projekty realizowane będą poprzez instrumenty rozwoju terytorialnego – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inny Instrument Terytorialny. Będą to zdiagnozowane i wskazane przedsięwzięcia w Strategiach (Planach działań) ZIT/IIT, które w sposób zintegrowany będą rozwiązywać kwestie problematyczne danego obszaru. Szczególne wyzwania będą dotyczyły wsparcia miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze i gmin zmarginalizowanych, ze względu na zadania stojące przed tymi samorządami, na co zwraca uwagę KSRR jak i zapisy Umowy Partnerstwa.
CP6, FST	Zgodnie z art. 5 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (UE) 2021/1060 FST przyczynia się do realizacji jedyne go celu szczegółowego, jakim jest umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie	Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą zarówno subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim (z powodu likwidacji Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego), jak i powiatu zgorzeleckiego (z powodu wydobycia węgla brunatnego i funkcjonowania kopalni odkrywkowej i elektrowni Turów). Szczegółowy opis ww. obszarów wraz z przewidzianymi dla nich działaniami stanowią Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji, które są załącznikami do niniejszego programu.

2. Priorytety

2.1 Priorytety inne niż pomoc techniczna

2.1.1. Przedsiębiorstwa i innowacje

2.1.1.1. Wzmacnianie potencjału B+R (Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii CP1, i)

2.1.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Dolny Śląsk jest regionem o dużym potencjale badawczo-rozwojowym ze względu na zasobność w wysoce wykwalifikowaną kadrę akademicką oraz zaplecze badawczo-rozwojowe. Potencjał innowacyjny w regionie budowany jest na bazie jednostek sektora publicznego oraz funkcjonujących w regionie organizacji badawczo-rozwojowych i przedsiębiorstw. Pod względem zatrudnienia ogółem (po uwzględnieniu sektora jednostek publicznych) w jednostkach B+R, wg GUS, Dolny Śląsk zajmuje 5. miejsce w kraju. Udział nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w nakładach na działalność B+R ogółem wyniósł w 2018 r. 62,6%, co plasowało region na 10. pozycji i jest niższy od średniej krajowej, która wynosi 66,1%. Pod względem liczby podmiotów prowadzących prace badawczo-rozwojowe województwo plasuje się na 5 miejscu. W regionie działa 7,6% wszystkich podmiotów prowadzących działalność B+R w Polsce.

Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa lub konsorcja, w tym także umożliwienie transferu technologii, wraz z wdrożeniem.

Projekty badawcze przedsiębiorstw mają służyć opracowaniu nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów produkcyjnych (innowacje produktowe, procesowe).

Przewiduje się możliwość wdrożenia własnych lub zakupionych wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej, w tym także dotyczących inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko.

Wsparcie będzie mogło obejmować również inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw jako element projektu badawczego lub jako osobny projekt dotyczący infrastruktury B+R.

Wsparcie skierowane będzie także na działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów na innowacje dla MŚP w następujących formułach:

- dofinansowanie usług badawczo-rozwojowych świadczonych przez podmioty działające w obszarze usług badawczo-rozwojowych, przyczyniających się do rozwoju innowacyjnych, nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów, usług, technologii produkcji lub projektów wzorniczych;

- realizacja usług proinnowacyjnych świadczonych na rzecz MŚP przez akredytowane na poziomie kraju Instytucje Otoczenia Biznesu, oraz jednostki naukowe i organizacje badawcze.

Uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem potencjału B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji kadr przedsiębiorstw z zakresu wykorzystania infrastruktury B+R lub realizacji procesu innowacyjnego (jako komponent projektów dotyczących prac B+R, infrastruktury B+R lub innowacji).

Dofinansowanie będą mogły otrzymać także projekty związane z rozwojem publicznej infrastruktury badawczej realizowane przez jednostki naukowe, organizacje badawcze mające wpływ na realizację inteligentnych specjalizacji regionu. Finansowany będzie rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego służącego działalności innowacyjnej publicznych organizacji badawczych i jednostek naukowych obejmującej także współpracę z przedsiębiorstwami.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa
Jednostki naukowe
Organizacje badawcze
IOB

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju usług dla przedsiębiorstw dotyczących dostępu do innowacji i usług B+R.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach realizacji priorytetu przewiduje się wsparcie dotacyjne ze względu na złożony oraz ryzykowny charakter działań, długi okres zwrotu z inwestycji i konieczność rozwijania samodzielnych zdolności badawczych. Forma dotacyjna jest postrzegana jako lepszy impuls dla stymulacji działalności badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw.

2.1.1.1.2 Wskaźniki¹

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	szt.		480
		EFRR	przejściowy	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	szt.		480
		EFRR	przejściowy	PLRO007	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.		98
		EFRR	przejściowy	RCO010	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	szt.		118

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

1 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejściowy	PLRR01	Wartość nakładów na działalność B+R we wspartych przedsiębiorstwach	PLN			242 578 473,00		

2.1.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			i	001 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	3 695 705
			i	002 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	27 688 305
			i	004 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych organizacjach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	20 695 955
			i	009 Działania badawcze i innowacyjne w mikroprzedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe,	1 478 282

² Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

				eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	
			i	010 Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	31 384 012

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	84 942 259,00
		Ogółem			84 942 259,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	38 224 017,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	12 741 339,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	10 617 782,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	23 359 121,00
		Ogółem			84 942 259,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.2. Rozwój e-usług (Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych CP1, ii)

2.1.1.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) to szerokie zagadnienie skupiające w sobie rozwój we wszystkich dziedzinach naszego życia. Cyfryzacja przedsiębiorstw postępuje równolegle z cyfryzacją społeczeństwa informacyjnego, co przekłada się na wzrost popytu we wszystkich tego typu usługach, w szczególności w usługach publicznych. Na Dolnym Śląsku w 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). Rozwój e-usług publicznych przyczynia się do zwiększenia komfortu obywateli i podmiotów gospodarczych korzystających z usług publicznych, zmniejsza obciążenia administracyjne a także poprawia kontakt między interesariuszem (obywalem) a jednostką publiczną.

W ramach wsparcia przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego o stopniu dojrzałości co najmniej 4. Realizowane będą projekty wpływające na rozwój systemu e-usług sektora publicznego m.in. w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-szkół, e-kultury, e-turystyki, e-pomocy społecznej oraz systemów informacji przestrzennej poprzez zwiększenie dostępności mieszkańców do usług w formie elektronicznej, a także działania wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu lokalnym i regionalnym.

Wsparcie uzyskają projekty obejmujące cyfryzację zasobów geodezyjnych w celu usprawnienia procesów i ułatwieniu komunikacji między podmiotami.

Wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi i obywatelami, w tym również digitalizacja i zwiększenie dostępności danych publicznych (w tym ich standaryzacja i strukturyzacja).

Finansowanie będą mogły otrzymać przedsięwzięcia obejmujące cyfryzację zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz służące zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych, służące zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji i zasobów w postaci cyfrowej.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, instytucje (w tym państwowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną), pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i podmioty im zrównane.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego rozstrzygnięcia narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na ukierunkowanie wsparcia na inwestycje w e-usługi publiczne, całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia niegenerujące dochodu a potencjalny strumień oszczędności będzie znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia. Ponadto charakter działań służy zapewnieniu obywatelom szerokiego dostępu do usług publicznych, które nie cechują się możliwością komercyjnego wykorzystania.

2.1.1.2.2 Wskaźniki³

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	PLR0012	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	szt.		357
		EFRR	przejściowy	RCO014	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.		52

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFRR	przejściowy	RCR011	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług,	użytkownicy/rok	0		15 262		

3 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

					produktów i procesów cyfrowych						

2.1.1.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			ii	016 Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	20 062 530
			ii	019 Usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka, internet rzeczy w zakresie aktywności fizycznej i nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym)	5 015 632

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	25 078 162,00
		Ogółem			25 078 162,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

⁴ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	11 285 173,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	3 761 724,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	3 134 770,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	6 896 495,00
		Ogółem			25 078 162,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.3. Rozwój przedsiębiorczości MŚP (Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne CP1, iii)

2.1.1.3.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MMŚP) są filarami rozwoju gospodarki Dolnego Śląska, wpływ na tę sytuację ma zarówno przewaga liczbowa, ale również niebagatelny wkład w tworzenie miejsc pracy i PKB, dodatkowo MMŚP są generatorem innowacji oraz mają znaczny udział w eksporcie. W 2019 r. wg danych GUS w regionie, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 382,8 tys. mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią jednostki należące do sektora prywatnego. W strukturze MMŚP największą część wszystkich podmiotów stanowiły podmioty mikro, zatrudniające do 9 osób (96,8%). Udział małych podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 osób, wyniósł 2,53%, a jednostek średnich zatrudniających 50-249 osób – 0,54%. W 2018 r. przedsiębiorstwa z sektora MMŚP w województwie wygenerowały przychód w wysokości 193 576 mln PLN, co stanowi 7% przychodów z sektora w Polsce. W 2019 roku sektor MMŚP na Dolnym Śląsku, wg corocznego badania GUS dotyczącego przedsiębiorstw niefinansowych, wygenerował 37% przychodów sektora przedsiębiorstw i odpowiadał za 22% nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw. Pod względem zatrudnienia, w przedsiębiorstwach zatrudniających do 49 osób pracuje na Dolnym Śląsku ponad 171 tys. osób (8% ogółu pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających do 49 osób w kraju), co plasuje region na 5. pozycji w kraju.

Wspierane będą inwestycje MMŚP prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym, w tym inwestycji ograniczających wpływu przedsiębiorstw na środowisko. Realizacja wsparcia przyczyni się do przyspieszenia procesów automatyzacji i robotyzacji przedsiębiorstw, zwiększenia produktywności przedsiębiorstw, zwiększenia intensywności wykorzystania technologii i wiedzy w gospodarce.

Wspierane będą ekoinnowacje, cyfryzacja i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel -*dobrowolny certyfikat przyznawany przez Komisję Europejską od 1992 r. zarówno produktom jak i usługom, których cały cykl życia ma jak najmniejszy wpływ na środowisko naturalne*), zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe.

Planuje się również wsparcie inwestycyjne dla MMŚP z sektora produkcyjnego i usługowego przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności, obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa, wdrożenie prac B+R, zakup własności intelektualnej.

Wsparcie finansowe w ramach priorytetu skierowane będzie na działania w zakresie tworzenia i rozwoju infrastruktury i IOB dla MMŚP, w tym inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, umożliwiającej np. rozwój usług inkubacyjnych (z wyłączeniem wsparcia kapitałowego).

Finansowane będą także systemowe działania polegające na promocji i internacjonalizacji MMŚP, w tym promocja gospodarki regionalnej poprawiająca potencjał konkurencyjny regionalnych firm.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia, instytucje otoczenia biznesu, specjalne strefy ekonomiczne

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju innowacyjnych usług i produktów poprzez współpracę międzynarodową, zwłaszcza dotyczących prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, stymulowania środowiska przedsiębiorczości do zwiększania umiędzynarodowienia w sektorze MMŚP.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania dotyczące bezpośredniego wsparcia rozwoju MŚP generującego przychody będą realizowane z zastosowaniem instrumentów finansowych.

W pozostałym zakresie, w tym infrastruktury na rzecz przedsiębiorstw oraz internacjonalizacji i promocji gospodarczej regionu (realizowanej jako operacja o znaczeniu strategicznym samorządu województwa „Wsparcie promocji i internacjonalizacji przedsiębiorstw, w tym promocja gospodarki regionalnej”) przewiduje się wsparcie bezwrotne.

2.1.1.3.2 Wskaźniki⁵

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR		RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	szt.		581
		EFRR		RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	szt.		581

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR		RCR003	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	szt.				168		

2.1.1.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁶

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			ii	020 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	17 570 346
			iii	021 Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	52 664 140

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	26 334 486,00
		EFRR	Przejściowy	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	21 950 000,00

⁶ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejściowy	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	21 950 000,00
		Ogółem			70 234 486,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	31 605 519,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	10 535 173,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	8 779 311,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	19 314 483,00
		Ogółem			70 234 486,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.4. Regionalne inteligentne specjalizacje (Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości CP1, iv)

2.1.1.4.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Dolny Śląsk jest regionem, który przewagę konkurencyjną gospodarki buduje oraz będzie budować między innymi w oparciu o innowacje. Kluczowym elementem regionalnie definiowanych polityk innowacji są inteligentne specjalizacje, które wskazują obszar działalności zarówno w specjalizacjach gospodarczych, jak i naukowo-technologicznych. W 2018 r. (wg GUS) nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 9,7% przedsiębiorstw z sektora usług a 14% z sektora przemysłu, co plasuje region odpowiednio na 6. i 13. miejscu w kraju. W 2018 r. nakłady na działalność innowacyjną na Dolnym Śląsku wyniosły ogółem około 1,7 mld zł (7. miejsce w skali kraju). W tym samym czasie wielkość nakładów na działalność innowacyjną w usługach osiągnęła poziom 488,4 mln zł (5. miejsce w skali kraju), a w przedsiębiorstwach przemysłowych ponad 1,2 mld zł (8. miejsce w kraju). Zarówno w przypadku wielkości nakładów ponoszonych na inwestycje w usługach, jak i w przemyśle oznacza to spadek w stosunku do 2010 r. o jedno miejsce.

Głównym kierunkiem wsparcia będą działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, podnoszenia wiedzy w zakresie transformacji przemysłowej i innowacji wśród interesariuszy DSI, w tym w zakresie gospodarki cyrkularnej i zielonej gospodarki.

Wspierane będą także działania związane ze wsparciem animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw, w tym animacji współpracy i sieciowania uczelni w zakresie interdyscyplinarnych projektów w ramach inteligentnych specjalizacji. Wsparcie ukierunkowane będzie na współpracę IOB na rzecz wzmocnienia ekosystemu innowacji i realizacji Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030. Wspierane będą również działania na rzecz animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami społecznymi w zakresie innowacji w sferze publicznej i społecznej.

Działania ukierunkowane będą także na wsparcie potencjału klastrów regionalnych prowadzące do profesjonalizacji świadczonych przez nie usług, w tym m. in. w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności w klastrach oraz testowania nowych usług.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy,

Koordinatorzy klastrów,

Jednostki naukowe, organizacje badawcze, IOB

Jednostki samorządu terytorialnego oraz działające na rzecz rozwoju innowacji organizacje społeczne,

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwijania sieci kontaktów na arenie międzynarodowej na obszarze budowania zdolności innowacyjnych oraz zwiększania potencjału w sektorze B+R poprzez współpracę międzynarodową w celu zaangażowania instytucji badawczych i przedsiębiorstw w rozwój obszarów inteligentnej specjalizacji i ich powiązania z regionalną strategią innowacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Cel będzie realizowany w formie jednej operacji strategicznej – Innowacyjny Dolny Śląsk, koordynowany przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Nie przewiduje się generowania przychodów lub oszczędności.

2.1.1.4.2 Wskaźniki⁷

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO016	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.		63
		EFRR	przejściowy	PLRO018	Liczba wspartych klastrów	szt.		1

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFRR	przejściowy	RCR98	Pracownicy MŚP kończący szkolenia w zakresie rozwoju umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji,	osoby			125		

7 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

					transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości						
		EFRR	przejściowy	PLRR008	Liczba przedsiębiorstw zaangażowanych we wsparte klastry	szt.			48		

2.1.1.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁸

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			iv	023 Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej, przedsiębiorczości zdolności przedsiębiorstw dostosowania się do zmian	3 510 943
			iv	026 Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	3 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

⁸ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	6 510 943,00
		Ogółem			6 510 943,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	2 929 924,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	976 641,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	813 868,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	1 790 510,00
		Ogółem			6 510 943,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.2 Środowisko

2.1.2.1. Efektywność energetyczna (Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych CP2, i)

2.1.2.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych.

Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia m.in. pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Źródła tych zanieczyszczeń odpowiedzialne są jednocześnie za zwiększoną emisję gazów cieplarnianych, stanowiących problem także w skali globalnej. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (w tym budynków stanowiących własność oraz współwłasność organizacji pozarządowych), zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (z wyłączeniem stanowiących własność Skarbu Państwa oraz budynków spółdzielni mieszkaniowych finansowanych z poziomu krajowego).

Wsparciem zostanie objęta kompleksowa modernizacja energetyczna ww. budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania, magazynowania energii.

Finansowane będą także działania dotyczące budowy budynków demonstracyjnych w zakresie budynków użyteczności publicznej należących do jst.

W celu szczegółowym możliwa będzie również modernizacja energetyczna oświetlenia ulicznego jako odrębny projekt. Działania w tym zakresie mogą być realizowane zarówno przez gminy, jak również przez przedsiębiorców.

Finansowaniu podlegać będą także projekty w zakresie zwiększonej efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na energooszczędne, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, wykorzystanie ciepła odpadowego).

We wszystkich projektach dotyczących efektywności energetycznej należy przyjąć minimalny próg oszczędności energii, zależny od formy wsparcia i typu beneficjenta, jednak na poziomie nie niższym niż 30% (z wyjątkiem obiektów zabytkowych) potwierdzony wymaganym audytem energetycznym.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się wsparcie w zakresie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizacji celu zastosowanie będą mieć dotacyjne formy wsparcia w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej (w szczególności pełniących funkcje społeczne, edukacyjne, kulturowe oraz zdrowotne), mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego, wielorodzinnych budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie gmin o gorszej sytuacji społeczno-gospodarczej i w przypadku wykazania oszczędności energetycznej ponad 40% oraz obiektów wpisanych do rejestrów zabytków (mieszkalnych i publicznych). Wsparcie w formie bezzwrotnej udzielane będzie także w zakresie modernizacji systemów oświetlenia i w przypadku pozostałych przedsięwzięć nie generujących dochodu jak wymienione powyżej.

Instrumenty finansowe z możliwością częściowego umorzenia (w szczególności w zależności od otrzymanego efektu energetycznego) będą udzielane dla wsparcia w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych oraz komplementarnie do wsparcia dotacyjnego w odniesieniu do pozostałej infrastruktury.

Instrumenty finansowe będą również stosowane w zakresie zwiększonej efektywności energetycznej w MMŚP.

2.1.2.1.2 Wskaźniki⁹

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	szt.		34
		EFRR	przejściowy	RCO018	Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.		11 923
		EFRR	przejściowy	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2		396 468

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

⁹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	przejściowy	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	0		467 312		
		EFRR	przejściowy	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	Tony równoważnik a CO2/rok	0		48 422		

2.1.2.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji¹⁰

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	i	040 Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	5 720 914
	EFRR	przejściowy	i	041 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	13 103 340
	EFRR	przejściowy	i	042 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i	47 488 929

¹⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

				działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	
	EFRR	przejściowy	i	044 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	15 485 765
	EFRR	przejściowy	i	045 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	61 798 947

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	109 287 876,00
		EFRR	Przejściowy	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	34 310 019,00
		Ogółem			143 597 895,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	14 800 000,00
		EFRR	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	3 700 000,00
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	37 529 369,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	50 039 158,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	25 019 579,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	12 509 789,00
		Ogółem			143 597 895,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.2.2. Energia z OZE (Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju CP2, ii)

2.1.2.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na terenie województwa dolnośląskiego obserwujemy wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych, dzięki czemu ograniczana jest emisja substancji szkodliwych i zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych.

W ramach działania w obszarze rozwoju odnawialnych źródeł energii wspierana będzie budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej wraz z przyłączeniem źródeł OZE do sieci energetycznych lub ciepłowniczych (opcjonalnie). Możliwe będzie także wsparcie projektów realizowanych przez jst, organizacje pozarządowe w zakresie OZE.

Wspierane będą projekty realizowane przez klastry energii, spółdzielnie energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe działające w zakresie energii odnawialnej. W ramach kompleksowych projektów możliwa także będzie budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci wewnątrz klastrów energii, spółdzielni energetycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej.

W zakresie wytwarzania energii elektrycznej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- a) do 0,5 MWe dla promieniowania słonecznego.
- b) do 0,5 MWe dla biogazu.

W zakresie wytwarzania energii ciepłej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- c) do 0,5 MWt dla promieniowania słonecznego,
- d) do 5 MWe dla biomasy,
- e) do 0,5 MWe dla biogazu
- f) do 2 MWt dla geotermii i aerotermii/energii otoczenia (w tym pompy ciepła).

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energii lub spółdzielnie energetyczne oraz projektów parasolowych.

Wsparcie uzyskają także projekty grantowe dla budynków jednorodzinnych dotyczące produkcji oraz energii elektrycznej i/lub ciepłej, także z magazynami energii (wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej) polegające na budowie (w tym zakup niezbędnych urządzeń) mikroinstalacji służących wytwarzaniu energii z OZE.

Wszystkie działania w ramach celu szczegółowego będą mogły dotyczyć wyłącznie energii promieniowania słonecznego, geotermii, aerotermii/energii otoczenia, biomasy i biogazu.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, klastry energii, spółdzielnie energetyczne, prosumenci, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, MMŚP, wspólnoty mieszkaniowe .

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizacji celu zastosowanie będą mieć dotacje w odniesieniu do projektów realizowanych przez klastry energii, spółdzielnie energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe, społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej oraz projekty grantowe dla budynków jednorodzinnych, gdzie zwrot z inwestycji w cyklu życia projektu jest zbyt mały i oddalony w czasie, w związku z czym realizacja tych projektów bezdotacyjnie jest nierentowna.

Instrumenty finansowe będą miały zastosowanie w odniesieniu do projektów w zakresie OZE realizowanych przez MMŚP.

2.1.2.2.2 Wskaźniki¹¹

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO022	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW		77

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFRR	przejściowy	RCR032	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii*	MW	0		74		

¹¹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

2.1.2.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji¹²

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	ii	048 Energia odnawialna: słoneczna	30 951 208
	EFRR	przejściowy	ii	049 Energia odnawialna: biomasa	4 007 680
	EFRR	przejściowy	ii	052 Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna)	12 658 355

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	36 617 243,00
		EFRR	Przejściowy	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	11 000 000,00
		Ogółem			47 617 243,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

¹² Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	14 285 173,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	19 046 897,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	9 523 449,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	4 761 724,00
		Ogółem			47 617 243,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.2.3. Gospodarka wodno-ściekowa (Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (CP2, v)

2.1.2.3.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na terenie Dolnego Śląska występuje wiele aglomeracji, które nie spełniają wymogów dyrektywy ściekowej. Odpowiedni poziom skanalizowania i zwodociągowania w obszarze województwa jest kluczowy nie tylko ze względów środowiskowych ale także ze względów społecznych, sanitarnych czy też pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa. Rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu rozwoju gospodarczego. Na warunki te wpływa także jakość i ilość wody dostarczanej do spożycia mieszkańcom.

Wsparcie będą mogły uzyskać projekty z zakresu gospodarki ściekowej i wodnej w zakresie infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków w ramach aglomeracji wskazanych w KPOŚK od 2 – 15 tyś RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej, w tym m.in. oczyszczalnie ścieków komunalnych, sieć kanalizacji sanitarnej, zagospodarowanie osadów ściekowych, monitoring.

Jako element projektu dopuszcza się inwestycje w zakresie infrastruktury wodociągowej (wyłącznie jako kompleksowe uzupełniające rozwiązanie w ramach jednego projektu).

Ponadto w ramach zapewnienia dostępu do odpowiedniej jakości wody zgodnie z dyrektywą 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (z uwzględnieniem dyrektywy 2020/2184) możliwe będzie również wsparcie odrębnych projektów w zakresie rozbudowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę tj. ujęć wód, stacji uzdatniania wody oraz magazynowania wody. Dofinansowanie tych projektów możliwe będzie w gminach do 15 tys. mieszkańców.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorstwa z branży oczyszczania ścieków lub wodociągowania, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie

poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Realizacja priorytetu dotyczy zadań z zakresu zapewnienia usług publicznych, powstała infrastruktura przyczyni się do polepszenia środowiska naturalnego.

2.1.2.3.2 Wskaźniki¹³

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km		32
		EFRR	przejściowy	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km		205

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów								

13 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFRR	Przejściowy	RCR041	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0		4 675		
		EFRR	przejściowy	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0		142 952		

2.1.2.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji¹⁴

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	v	062 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia)	12 789 863

¹⁴ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

	EFRR	przejściowy	v	065 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	51 159 450

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	63 949 313,00
		Ogółem			63 949 313,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	56 275 395,00
		EFRR	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	7 673 918,00
		Ogółem			63 949 313,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.2.4. Ochrona przyrody i klimatu (Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia CP2, vii)

2.1.2.4.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W celu ochrony środowiska i bioróżnorodności oraz łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych istotne znaczenie odgrywać będą wszelkie działania, których celem będzie zachowanie, odtworzenie lub wzmocnienie tej ochrony oraz mitygacja i adaptacja do zmian klimatu. Ważnym aspektem będą również działania na rzecz udostępniania turystycznego obszarów przyrodniczo cennych z zapewnieniem ochrony bioróżnorodności, rozwojem nowoczesnej gospodarki oraz wdrażaniem idei Zielonego Ładu.

Wsparcie finansowe przeznaczone będzie na projekty z zakresu ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych, racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych i leśnych, wspierania racjonalnej gospodarki zasobami wód termalnych i leczniczych w regionie, w tym także wspierane będą projekty w zakresie czynnej ochrony przyrody, w tym działania służące zachowaniu i odtworzeniu siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków. Możliwe będzie również wspieranie zielonej i niebieskiej infrastruktury (w tym zielonych dachów) na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Dofinansowanie będą mogły otrzymać także projekty w zakresie efektywnej ochrony wartości krajobrazu oraz tworzenia i rozwoju centrów ochrony różnorodności biologicznej głównie w oparciu o gatunki rodzime, np. banki genowe, obszary chronione, parki, ogrody botaniczne, ogrody terapeutyczne, parki rehabilitacyjno-terapeutyczne, ekoparki, ogrody zoologiczne.

Wsparcie uzyskają również inwestycje ograniczające antropopresję w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury rowerowej oraz turystycznej.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym turyści i osoby podróżujące, instytucje i przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od

przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. poprzez współpracę międzynarodową w zakresie ochrony środowiska, w tym przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu, bioróżnorodności oraz zrównoważonego rozwoju infrastruktury rowerowej i turystycznej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności, a są niezwykle ważne dla poprawy stanu środowiska naturalnego i zachowania walorów środowiskowych, które to przedsięwzięcia nie są możliwe do realizacji z komercyjnego punktu widzenia.

2.1.2.4.2 Wskaźniki¹⁵

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	PLRO071	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.		248

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

¹⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

2.1.2.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji¹⁶

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	vii	079 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	21 191 047
	EFRR	przejściowy	vii	083 Infrastruktura rowerowa	107 340 380

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	128 531 427,00
		Ogółem			128 531 427,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	16 952 838,00
		EFRR	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	4 238 209,00

¹⁶ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	32 202 114,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	42 936 152,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	21 468 076,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	10 734 038,00
		Ogółem			128 531 427,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.2.5. Mobilność miejska i aglomeracyjna (Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej CP2, viii)

2.1.2.5.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Notowane na Dolnym Śląsku przekroczenia norm jakości powietrza wymuszają liczne działania na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Niezbędna jest wymiana środków transportu na proekologiczne, rozwój sieci dróg rowerowych na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Wspieraniu podlegać będą działania związane z zakupem oraz modernizacją niskoemisyjnego, zeroemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń w obszarach funkcjonalnych miast. Wspierane będą także projekty związane z budową lub modernizacją niezbędnej infrastruktury np. bazy sprzętowe, zaplecze techniczne do obsługi taboru autobusowego, stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje tankowania paliw alternatywnych - na potrzeby taboru komunikacji publicznej.

Finansowane będą także zadania związane z budową i przebudową infrastruktury transportu publicznego - infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki, także na drogach lokalnych w ramach połączeń aglomeracyjnych, centra przesiadkowe, dworce intermodalne, obiekty P&R, B&R, wspólny bilet, systemy informatyczne integrujące obiekty P&R z komunikacją publiczną a także infrastruktura liniowa: wydzielone trasy autobusowe, infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki oraz inne niezbędne do funkcjonowania liniowych inwestycji drogowych. Infrastruktura czystego transportu miejskiego może być skierowana do infrastruktury umożliwiającej eksploatację taboru bezemisyjnego.

Działania realizowane będą również poprzez wsparcie inwestycji ograniczających indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.

Uzupełniająco możliwe będą także do dofinansowania inwestycje związane z systemami zarządzania ruchem (ITS).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym turyści oraz osoby podróżujące, instytucje i przedsiębiorstwa, w tym komunikacji miejskiej, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra

właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne.

2.1.2.5.2. Wskaźniki¹⁷

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km		56
		EFRR	przejściowy	RCO057	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego.	osoby		3 332

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

¹⁷ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	przejściowy	RCR062	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0		384 893		
		EFRR	przejściowy	RCR064	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	Użytkownicy/rok	0		117 150		

2.1.2.5.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji¹⁸(nie dotyczy EFMR)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	viii	081 Infrastruktura czystego transportu miejskiego	22 689 484
	EFRR	przejściowy	viii	082 Tabor czystego transportu miejskiego	15 689 484
	EFRR	przejściowy	viii	083 Infrastruktura rowerowa	27 585 977
	EFRR	przejściowy	viii	084 Cyfryzacja transportu miejskiego	3 000 000

¹⁸ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejęciowy	01. Dotacja	68 964 945,00
		Ogółem			68 964 945,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejęciowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	55 171 956,00
		EFRR	Przejęciowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	13 792 989,00
		Ogółem			68 964 945,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.3 Transport

2.1.3.1. Zrównoważony transport (Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej CP3, ii)

2.1.3.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Infrastruktura drogowa, ze względu na położenie geograficzne Dolnego Śląska, jest ważnym elementem strategicznym umacniającym jego pozycję. Sieć dróg w znacznej części jest zdekapitalizowana i niekompletna oraz wymaga wsparcia, które będzie wpływało na rozwój i poprawę mobilności. Znaczna poprawa jakości dróg wojewódzkich i dalsze inwestycje w infrastrukturę drogową przełożą się na poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej poprzez zwiększoną dostępność inwestycyjną, przemysłową oraz turystyczną, szczególnie w rejonach wymagających wsparcia. Dolny Śląsk dysponuje również gęstą siecią kolejową, w 2019 r., długość eksploatowanych linii kolejowych wyniosła 1 718 km, co stanowiło ok. 8,9% ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych na terenie Polski. Samorząd Województwa Dolnośląskiego regularnie przejmuje kolejne linie kolejowe od PKP PLK S.A, czego celem ma być przywrócenie połączeń kolejowych w wielu miejscowościach, co przyczyni się do zaspokojenia potrzeb zarówno mieszkańców, jak i turystów.

Realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontu i modernizacji dróg wojewódzkich poza siecią TEN-T poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich.

Jako element uzupełniający projektów drogowych możliwe będzie finasowanie zadań dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa ruchu (w tym zwiększenia bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu), jak również dotyczących dróg dla rowerów, a także wydatków na infrastrukturę na potrzeby publicznego transportu zbiorowego (np. przystanki, zatoki, wiaty) w pasie dróg wojewódzkich.

Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TEN-T poprzez inwestycje w linie kolejowe (budowę, przebudowę, modernizację oraz remont) poprawiające spójność komunikacyjną oraz ograniczające wykluczenie komunikacyjne. Jako element uzupełniający możliwe będzie finansowanie infrastruktury towarzyszącej (np. perony i przystanki kolejowe) służącej do obsługi ruchu pasażerskiego.

Realizacja powyższych działań zwiększy mobilność mieszkańców Dolnego Śląska ułatwiając komunikację ze stolicą województwa oraz między mniejszymi miejscowościami. Realizacja działań wpłynie na wzrost atrakcyjności województwa dolnośląskiego poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej jego poszczególnych obszarów.

W ramach interwencji uzupełniającej w celu szczegółowym jako osobny projekt przewiduje się możliwość finansowania zakupu bezemisyjnego taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym w publicznym systemie transportu zbiorowego.

Działania finansowane w ramach celu szczegółowego będą realizowane w ramach trybu niekonkurencyjnego poprzez projekty pozakonkursowe zidentyfikowane przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w ramach Kontraktu Programowego.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, turyści, przedsiębiorcy, instytucje i przedsiębiorstwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie transgranicznej mobilności (drogi, mosty, kolej, cyfryzacja transportu).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności. W obszarze inwestycji w tabor kolejowy, gdzie źródłem przychodów mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych z wykorzystaniem zakupionego taboru (przewozy o charakterze regionalnym), rentowność przedsięwzięć w cyklu życia projektu jest bardzo rozłożona w czasie i zbyt niska, aby ich realizacja była możliwa z rynkowego punktu widzenia (tj. bez znaczącej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego). Dodatkowo, oczekiwana stosunkowo mała liczba przedsięwzięć nie uzasadnia tworzenia odrębnego instrumentu wsparcia. Stąd, wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

2.1.3.1.2 Wskaźniki¹⁹

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO044	Długość nowych lub rozbudowanych dróg - poza TEN-T	km		34,83
		EFRR	przejściowy	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km		152,72
		EFRR	przejściowy	RCO050	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych – poza TEN-T	km		156,96

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

¹⁹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	przejściowy	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr/rok	1 220 040 948	2020	1 238 341 562	GPR 2020	

2.1.3.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²⁰

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR	przejściowy	iii	090 Nowo wybudowane lub rozbudowane inne krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	71 204 067
	EFRR	przejściowy	iii	093 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	94 938 756
	EFRR	przejściowy	iii	098 Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe	136 142 823
	EFRR	przejściowy	iii	107 Bezemisyjny / zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	30 000 000

²⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	332 285 646,00
		Ogółem			332 285 646,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	166 142 823,00
		EFRR	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	49 842 847,00
		EFRR	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	66 457 129,00
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	49 842 847,00
		Ogółem			332 285 646,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.4 Infrastruktura społeczna

2.1.4.1. Rozwój opieki zdrowotnej (Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej CP4, v; EFRR)

2.1.4.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej w regionie służyć będą działania w zakresie przekierowania większej liczby świadczeń zdrowotnych z poziomu leczenia szpitalnego na niższy poziom – ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS). Powyższe pozwoli na zwiększenie efektywności systemu opieki zdrowotnej oraz przyczyni się do niwelowania różnic w dostępności do usług zdrowotnych. Przedsięwzięcia z zakresu opieki szpitalnej będą możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy nie ma możliwości zabezpieczenia odpowiedniej diagnostyki i leczenia na niższym poziomie opieki zdrowotnej, jak również w przypadku, gdy identyfikuje się faktyczne zapotrzebowanie w tym zakresie (uzasadnione np. nieodpowiednim stanem infrastruktury). Pandemia COVID-19 uwypukliła konieczność zwiększenia nakładów finansowych na ochronę zdrowia oraz kontynuacji działań, które budują odporność i wydolność systemu w czasach kryzysu.

Wszystkie podejmowane w ramach programu inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia będą miały na celu m.in:

- dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych (intensywne starzenie się społeczeństwa) i epidemiologicznych,
- zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, w szczególności w priorytetowych dziedzinach medycyny lub dziedzinach wynikających z potrzeb epidemicznych, zidentyfikowanych na poziomie województwa,
- rozwój i modernizację bazy obiektów służących rehabilitacji i podniesienie jakości świadczonych usług w tym zakresie,
- wzmocnienie odporności i zdolności systemu ochrony zdrowia do przeciwdziałania zagrożeniu epidemicznemu.

Rezultatem podejmowanych interwencji będzie:

- wzrost jakości i dostępności usług zdrowotnych,
- zwiększenie potencjału instytucji systemu ochrony zdrowia,
- zwiększenie liczby osób korzystających z usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej.

Wsparcie będzie udzielane podmiotom leczniczym działającym w publicznym systemie opieki zdrowotnej.

Zakres przedmiotowy wsparcia:

- wyposażenie w sprzęt medyczny,
- roboty budowlane,
- rozwiązania w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt) – jako element projektu.

Wszystkie projekty infrastrukturalne realizowane ze środków unijnych muszą być zgodne z polityką publiczną przygotowaną przez Ministerstwo Zdrowia - „Zdrowa Przyszłość. Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” - wraz z mapą potrzeb zdrowotnych i planami transformacji w obszarze zdrowia oraz muszą posiadać pozytywną opinię o celowości inwestycji (o ile dotyczy). Interwencje infrastrukturalne powinny również podlegać ocenie zasadności i efektywności realizacji przez Komitet Sterujący ds. spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia.

Działania z zakresu onkologii będą zgodne z „Narodową Strategią Onkologiczną”, a wsparcie skierowane będzie w szczególności do Dolnośląskiego Centrum Onkologii, jako regionalnego koordynatora krajowej sieci onkologicznej.

W zakresie opieki psychiatrycznej wsparcie będzie zgodne ze „Strategią deinstytucjonalizacji osób z zaburzeniami psychicznymi”, stanowiącą załącznik nr 2 do dokumentu „Zdrowa Przyszłość. Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.”.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym personel medyczny oraz pacjenci podmiotów leczniczych. Interwencja będzie zaadresowana do wybranych podmiotów leczniczych, udzielających świadczeń zdrowotnych w poszczególnych zakresach, w których zidentyfikowano występowanie deficytów.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.4.1.2 Wskaźniki²¹

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt		9

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFRR	przejściowy	RCR073	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	Użytkownicy/rok	0		96 427		

²¹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

2.1.4.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²²

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			v	128 Infrastruktura zdrowotna	54 860 607
			v	129 Wyposażenie opieki zdrowotnej	26 250 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejęciowy	01. Dotacja	81 110 607,00
		Ogółem			81 110 607,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejęciowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	44 610 834,00
		EFRR	Przejęciowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	24 333 182,00
		EFRR	Przejęciowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	12 166 591,00
		Ogółem			81 110 607,00

²² Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.4.2. Zrównoważona turystyka i kultura (Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych CP4, vi; EFRR)

2.1.4.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Kultura to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-aktywnych, jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się to również bezpośrednio do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym.

Wsparciem objęte zostaną instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa, w zakresie ich rozbudowy, przebudowy (wraz z niezbędnym wyposażeniem) oraz działania związane z ich rozwojem. Wsparcie nie będzie skierowane na budowę nowej infrastruktury kultury.

Wsparcie będą mogły uzyskać działania skierowane na inwestycje w infrastrukturę rowerową sprzyjającą rozwojowi ruchu turystycznego. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, w tym m.in. toalet, wiat, punktów naprawy rowerów, parkingów, podnoszącej funkcjonalność dróg rowerowych.

Ponadto wsparcie skierowane będzie na działania dotyczące rozwoju turystycznych szlaków kajakowych. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, turyści, osoby podróżujące i pracownicy instytucji i przedsiębiorstw.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od

przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Wsparcie w zakresie instrumentów terytorialnych do uzupełnienia na dalszym etapie prac.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie wsparcia kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

Wsparcie w obszarze kultury ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują oszczędności, a źródło przychodów (których źródłem mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług) jest zbyt małe, aby zapewnić rentowność takich przedsięwzięć. Dlatego też wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

W obszarze turystyki wsparcie ukierunkowane jest na rozwój strategicznej infrastruktury turystycznej o charakterze publicznym i otwartym. Dlatego również w tym zakresie planuje się wsparcie bezzwrotne.

2.1.4.2.2 Wskaźniki²³

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych wspieranych przez Fundusze	szt		2
		EFRR	przejściowy	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km		74,6

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

²³ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejściowy	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Osoby odwiedzające/rok	0		60 840		
							0				

2.1.4.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²⁴

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			vi	083 Infrastruktura rowerowa	27 549 610
			vi	165 Ochrona, rozwój i promocja publicznych zasobów turystycznych i usług turystycznych	5 307 723
			vi	166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	17 692 410

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

²⁴ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przejęciowy	01. Dotacja	50 549 743,00
		Ogółem			50 549 743,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejęciowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	27 802 359,00
		EFRR	Przejęciowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	15 164 923,00
		EFRR	Przejęciowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	7 582 461,00
		Ogółem			50 549 743,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczona jest na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.5 Rozwój terytorialny

2.1.5.1. Zrównoważony rozwój terytorialny (Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich CP5, i EFRR)

2.1.5.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Delimitacja obszarów funkcjonalnych należy do jednych z najtrudniejszych zadań planowania przestrzennego regionu. Trudność ta związana jest z eksperckim dostrzeżeniem wielu funkcji i problemów obejmujących uwarunkowania społeczne, ekonomiczne, gospodarcze czy też demograficzne, które odbywają się na wyodrębnionym przestrzennie kompleksie terytorialnym. W perspektywie finansowej środków unijnych 2014-2020 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (RPO WD) zintegrowany rozwój terytorialny został zastosowany w tych obszarach, gdzie było to możliwe i zasadne. Zintegrowane podejście do zrównoważonego rozwoju miast realizowane było poprzez Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Instrument ten realizował politykę rozwoju współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych miast, stanowiących ośrodki o największym potencjale społeczno-gospodarczym Dolnego Śląska, pełniących istotną rolę pod względem ekonomicznym i geograficznym oraz mających wyraźny wpływ na rozwój regionu. Instrument ZIT w Województwie Dolnośląskim w ramach RPO WD realizowany był we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym oraz na obszarach funkcjonalnych głównych miast województwa: Wałbrzycha i Jeleniej Góry. Jednocześnie w ramach komplementarnego podejścia do rozwoju terytorialnego w regionie zaplanowano wsparcie w ramach Obszarów Strategicznej Interwencji, które zostało adresowane do wybranych obszarów Dolnego Śląska, nie objętych mechanizmem ZIT. Terytorialne nakierowanie interwencji miało za zadanie zapewnić trwałą i zrównoważony rozwój całego regionu.

W perspektywie 2021-2027 zmienia się formuła realizacji projektów. W ramach instrumentów ZIT/IIT kluczowe jest przygotowanie działań - projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru objętego instrumentem terytorialnym. W tym celu opracowywane będą strategie rozwoju ponadlokalnego i Strategie ZIT/IIT. Projekty nie mające zintegrowanego charakteru nie mogą być realizowane w ramach podejścia terytorialnego. Przygotowując się do okresu programowania 2021-2027, po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych Zarządu Województwa Dolnośląskiego z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, mając na uwadze pozytywne doświadczenia z funkcjonowania instrumentów terytorialnych w perspektywie 2014-2020 oraz na podstawie porozumień i listów intencyjnych poszczególnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące cały obszar województwa dolnośląskiego poprzez 7 obszarów funkcjonalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-

Głogowski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowy Obszar Funkcjonalny, Subregion Wrocławski.

Działania w Celu Polityki 5 realizowane będą na obszarach miast i ich obszarach funkcjonalnych (w tym na obszarach wiejskich). Środki będą przeznaczone na realizację kluczowych przedsięwzięć wynikających ze strategii/planów działań ZIT/IIT, istotnych z punktu widzenia rozwoju miast, gmin, powiatów oraz ich obszarów funkcjonalnych.

Interwencja w ramach celu szczegółowego będzie skupiała się na rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych, poprawie jakości życia mieszkańców jak również promowaniu i ochronie materialnego dziedzictwa kulturowego i rozwoju instytucji kultury. Wsparcie uzyskają także działania związane z fizyczną odnową i bezpieczeństwem przestrzeni publicznych, między innymi w aspekcie funkcjonalności tejże przestrzeni, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego (w tym poprzez modernizację/budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego, bezpieczeństwa transportowego, energetycznego i ekologicznego, jak również poprawy kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej, sportu i rekreacji.

Współfinansowane będą również działania z zakresu ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego w szczególności w zakresie szlaków turystycznych, miejsc wypoczynku i rekreacji przyczyniających się do ochrony przyrody, np. związanych z infrastrukturą rowerową (drogi dla rowerów, infrastruktura towarzysząca), niebieską i zieloną infrastrukturą.

Wsparcie będą mogły także uzyskać projekty dotyczące budowy nowych i modernizacji istniejących dróg zarządzanych przez zarządy powiatów, wójtów, burmistrzów, prezydentów, które służyć będą rynkom pracy i rozwojowi gospodarczemu na poziomie lokalnym. W przypadku wspieranych w tym CP dróg, interwencja jest ograniczona tylko do tzw. inwestycji o charakterze dostępowym*.

W ramach tego celu mogą być finansowane także projekty wpisujące się w pozostałe cele polityki spójności (CP1-4, CP6) i realizujące ich wymogi, wynikające i wskazane w strategiach/planach działań ZIT/IIT.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

**Drogi o charakterze dostępowym muszą spełniać jeden z warunków: stanowić brakujące połączenia do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu.*

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, podmioty gospodarcze, instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe, sektor naukowo-badawczy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji,

w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość Celu Polityki 5 będzie realizowana poprzez strategie/plany działań ZIT/IIT, w których interesariusze lokalni wskażą wykaz operacji, które mają być wspierane o znaczeniu strategicznym dla rozwoju terytorium ZIT/IIT z zapewnieniem partycypacji partnerów społeczno-gospodarczych. Wybór operacji na poziomie programu będzie następował w trybie niekonkurencyjnym, zgodnie z kolejnością ujęcia operacji w wykazie do wysokości alokacji przeznaczonej na dany instrument terytorialny.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.5.1.2 Wskaźniki²⁵

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFRR	przejściowy	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby		2 891 321

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

²⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFRR	Przełajciowy	RCO112	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	0		7		

2.1.5.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			i	165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	20 062 530
			i	166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	30 093 794
			i	168 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	50 156 324

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	100 312 648,00
		Ogółem			100 312 648,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	89 889 223,00
		EFRR	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	10 423 425,00
		Ogółem			100 312 648,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6 Rynek pracy i włączenie społeczne

2.1.6.1. Aktywizacja osób na rynku pracy (Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej CP4, a; EFS+)

2.1.6.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Dolnośląski rynek pracy od 2013 r. wykazuje pozytywne tendencje, jednak diametralnie i długofalowo może zmienić ten obraz nieprzewidziany w prognozach czynnik, jakim jest ogólnoswiatowa pandemia COVID-19. Liczne restrykcje i obostrzenia wprowadzane na terenie kraju, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa, spowodowały kryzys gospodarczy, w efekcie którego na przestrzeni kolejnych miesięcy będą ważyły się losy osób zarówno pracujących, jak i bezrobotnych oraz poszukujących pracy. Wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy poprzez wykorzystanie potencjału dolnośląskiego rynku pracy. Realizowane działania przyczynią się do niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19.

Wsparcie wdrażane za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy, realizowane będzie przy wykorzystaniu instrumentów i usług rynku pracy określonych w przepisach prawa i ukierunkowane będzie na pomoc osobom pozostającym poza rynkiem pracy w ich powrocie do zatrudnienia. Działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane będą do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w szczególności osób z grupy NEET, osób samotnie wychowujących dzieci, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób pochodzenia migranckiego), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. W zakresie projektów OHP działania kierowane będą także do osób biernych zawodowo. Z uwagi na trudną i wieloprogową sytuację społeczno-zawodową osób bezrobotnych, tj. długotrwale bezrobotnych, osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, bezrobotnych w wieku 50+, bezrobotnych, którzy nie ukończyli 30 roku życia, bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko z niepełnosprawnościami do 18 roku życia oraz osób bezrobotnych opuszczających pieczę zastępczą przewiduje się aktywizację tych grup zarówno w projektach Powiatowych Urzędów Pracy, jak i projektach wyłonionych w procedurze konkurencyjnej. Zapewniona zostanie demarkacja na poziomie uczestnika projektu.

Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia. Odbywać się to będzie poprzez bezzwrotne dotacje w zakresie tworzenia przedsiębiorstw i rozpoczynania działalności gospodarczej (dystrybucja dotacji prowadzona wyłącznie przez Powiatowe Urzędy Pracy).

Dodatkowo, w trybie konkurencyjnym udzielane będzie wsparcie na pomoc w funkcjonowaniu mikro - i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność nie dłużej niż 24 miesiące poprzez wsparcie pomostowe.

Przewiduje się w trybie konkurencyjnym interwencję mającą na celu przeciwdziałanie segmentacji rynku pracy poprzez zapewnienie większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji) dla osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa.

Możliwa będzie realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno - gospodarczych regionu. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT.

Gwarancja dla Młodzieży realizowana jest w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 10% alokacji CP4EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby kwalifikujące się do wsparcia Powiatowych Urzędów Pracy zgodnie z przepisami prawa, osoby bezrobotne, dla których przewidziano wsparcie/aktywizację w projektach wyłonionych w procedurze konkurencyjnej, osoby kwalifikujące się do wsparcia Ochotniczych Hufców Pracy, mikro i małe przedsiębiorstwa prowadzące działalność nie dłużej niż 24 miesiące, osoby na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubodzy pracujący i osoby odchodzące z rolnictwa, osoby kwalifikujące się do wsparcia w ramach Sieci EURES zgodnie z przepisami prawa, pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.1.2 Wskaźniki²⁶

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		27 449
		EFS+	przejściowy	EECO07	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie	osoby		5 359

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

²⁶ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFS+	przejściowy	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącym i działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	0		16 774		

2.1.6.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²⁷

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			a	134 Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudnienia	55 785 108
			a	136 Wsparcie szczególne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	20 500 000
			a	137 Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej typu start-up	34 875 258

²⁷ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejęciowy	01. Dotacja	111 160 366,00
		Ogółem			111 160 366,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejęciowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	24 455 281,00
		EFS+	Przejęciowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	42 240 939,00
		EFS+	Przejęciowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	24 455 281,00
		EFS+	Przejęciowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	20 008 865,00
		Ogółem			111 160 366,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.2. Rozwój instytucji rynku pracy (Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy CP4, b; EFS+)

2.1.6.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rosnące wymagania wobec pracowników firm unowocześniających lub modyfikujących usługi czy proces produkcyjny postawią w jeszcze trudniejszej sytuacji osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, a zwłaszcza zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, bezdomne, doświadczające chorób psychicznych. Instytucje rynku pracy będą musiały sprostać zadaniom związanym z przygotowaniem do zatrudnienia rosnącej liczby osób, które straciły pracę np. z powodu pandemii lub pozostają poza rynkiem pracy od dłuższego czasu. Te podmioty będą zatem wymagały dodatkowych nakładów finansowych zarówno związanych z wyposażeniem, jak i wzmocnieniem kadrowym (zarówno w zakresie liczbowym, jak i jakościowym m.in. poprzez rozwój kompetencji).

Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia odpowiadające na problemy instytucji rynku pracy. Będą to projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi instytucji rynku pracy obejmujące:

- rozwój kwalifikacji i kompetencji pracowników PSZ i innych instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy;
- wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES.

Finansowane wsparcie dotyczyć będzie działań, których celem będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach, szczególnie wobec konieczności dostosowania usług do zmieniającego się rynku pracy.

Wspierane będą także działania realizowane przez Samorząd Województwa w trybie niekonkurencyjnym, dotyczące doskonalenia mechanizmów diagnozowania, prognozowania i analizowania (tzw. obserwatorium rynku pracy), których celem ma być dostarczenie rzetelnych informacji w różnych obszarach rynku pracy i edukacji, które przyczynią się do zwiększenia zatrudnienia oraz ograniczenia i zapobiegania bezrobociu na Dolnym Śląsku, a także pozwolą na wypracowanie nowych rozwiązań dla pracodawców oraz dolnośląskiego rynku pracy.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracownicy instytucji rynku pracy, bezrobotni lub poszukujący pracy, pracodawcy, Wojewódzki Urząd Pracy (w zakresie obserwatorium rynku pracy). **Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego**

i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.2.2 Wskaźniki²⁸

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowe	PLBCO01	Liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych wsparciem w programie	osoby		196

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowe	PLBCR01	Liczba pracowników instytucji	osoby	0		137		

					ryнку pracy, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu						

2.1.6.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji²⁹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			b	139 Działania na rzecz modernizacji i wzmocnienia instytucji i służb rynku pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i dopasowanej do potrzeb pomocy	1 330 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	1 330 000,00
		Ogółem			1 330 000,00

²⁹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	292 600,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	505 400,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	292 600,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	239 400,00
		Ogółem			1 330 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.3. Adaptacja do zmian na rynku pracy (Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia CP4, d; EFS+)

2.1.6.3.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiagających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Kluczowe wobec powyższego jest, aby zarówno pracodawcy, jak i pracownicy mogli dostosować się do teraźniejszych oraz przyszłych warunków i zmian.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i ich pracowników i obejmie rozwój kompetencji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na ich potrzeby. Wsparcie udzielane będzie z wykorzystaniem popytowego mechanizmu finansowania usług rozwojowych – system popytowy w oparciu o BUR. Podejście to gwarantuje pracodawcy możliwość dokonania samodzielnego wyboru usług odpowiadających w największym stopniu na jego aktualne potrzeby.

Interwencja EFS+ w zakresie usług rozwojowych zostanie skoncentrowana w oparciu o potrzeby lokalnego rynku pracy. Wsparcie skierowane będzie również do pracodawców na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej. Ponadto wspierane będą działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach, rozwijanie kompetencji osób starszych, promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się.

Wsparcie finansowe ukierunkowane będzie również na działania w zakresie realizacji procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement - dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Finansowane będą także regionalne programy zdrowotne dotyczące chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, zgodnie z założeniami dokumentu „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.”. Wspierane też będą działania polegające na promocji zdrowego stylu życia (profilaktyka, zdrowe odżywianie, ruch, rezygnacja z nałogów) wśród osób w wieku aktywności zawodowej.

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu społecznego i obywatelskiego w ramach trybu konkurencyjnego, tj. na budowanie zdolności partnerów społecznych.

Możliwe będzie:

- wsparcie dialogu międzysektorowego i budowa potencjału partnerów społecznych, w szczególności:
 - w przypadku organizacji pracodawców – rozwój rozwiązań z zakresu społecznie odpowiedzialnego biznesu, sieciowania, tj. współpracy wewnątrz- oraz międzysektorowej oraz tworzenia planów rozwoju pracowników zgodnie z ideą LLL; - wypracowywanie i wdrażanie rozwiązań w zakresie work-life balance oraz podnoszenie świadomości w zakresie segregacji płciowej na rynku pracy i likwidowaniu różnicowań w wynagrodzeniach ze względu na płeć, wypracowanie i promowanie przyjaznych form organizacji pracy dla osób starszych;
 - w przypadku organizacji pracowników – rozwój różnych form dialogu społecznego; - wypracowywanie i wdrażanie rozwiązań w zakresie work-life balance oraz podnoszenie świadomości w zakresie segregacji płciowej na rynku pracy i likwidowaniu różnicowań w wynagrodzeniach ze względu na płeć, wypracowanie i promowanie przyjaznych form organizacji pracy dla osób starszych;.
- wzmacnianie działań rzeczniczych, m.in. poprzez edukację w tym szkolenia, doradztwo, konsultacje, usługi prawne, opracowanie i opiniowanie dokumentów, w tym analizę dokumentów przedstawianych do konsultacji społecznych (ocena ekspertów, konsultacje), wewnętrzne inicjowanie i prowadzenie grup roboczych, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów, wzmocnienie potencjału technicznego i administracyjnego;
- wzmacnianie działań strażniczych m.in. poprzez monitoring dokumentów prawa lokalnego, strategii rozwoju i tematycznych na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, monitoring FEDS, usługi prawne;
- edukacja liderów lokalnych poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcie funkcjonowania think-thank'ów społeczeństwa obywatelskiego, zajmujących się m.in. badaniami i analizami dotyczącymi polityk publicznych, poszukiwaniem sposobów rozwiązywania problemów społecznych i udziału w debacie publicznej społeczeństwa;
- sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych poprzez m.in. edukację, w tym szkolenia, doradztwo, konsultacje, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów;
- wzmacnianie potencjału technicznego i administracyjnego;
- udzielanie organizacjom pozarządowym usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacnianie przedstawicieli partnerów społecznych w strukturach dialogu społecznego, m.in. poprzez prowadzenie i obsługę sekretariatu dla ciał konsultacyjno-doradczych, wymianę doświadczeń, ekspertyzy i badania, szkolenia i doradztwo, zwroty kosztów przejazdu i delegacji oraz noclegów, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów, wzmocnienie potencjału technicznego i administracyjnego;
- edukacja o społeczeństwie obywatelskim m.in. poprzez kampanie społeczne, szkolenia, konferencje, wydarzenia plenerowe, edukacja w placówkach edukacyjnych, kongresy i konwenty o znaczeniu

wojewódzkim, prowadzenie działań, których celem będzie włączenie osób młodych w prace sektora pozarządowego;

- profesjonalizacja partnerów społecznych i działań przez nich prowadzonych, m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, usługi prawne, usługi księgowe, usługi marketingowe;
- zwiększanie dostępności partnerów społecznych i ich działań, m.in. poprzez edukację przedstawicieli, doradztwo, wsparcie techniczne, inwestycje w infrastrukturę w celu stosowania zasad dostępności (w tym doposażenie w sprzęt zapewniający dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami).

Możliwe do dofinansowania będą także działania związane z remontem, zakupem sprzętu i wyposażenia (jako element głównego wsparcia).

Na wsparcie potencjału partnerów społecznych (cs d) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+. W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, pracodawcy i ich pracownicy, osoby kwalifikujące się do wsparcia typu outplacement, osoby wskazane do objęcia wsparciem w regionalnych programach zdrowotnych, partnerzy społeczni.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

**Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi)
rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów**

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

**Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii)
rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów**

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.3.2 Wskaźniki³⁰

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	PLDKCO2	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	sztuki		3
		EFS+	przejściowy	PLDC001	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi	przedsiębiorstwa		3643
		EFS+	przejściowy	PLDC006	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	osoby		876

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów								

³⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowy	PLDCR01	Liczba pracowników , którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej	osoby	0		2 833		
		EFS+	przejściowy	PLDCR02	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacemtu/adaptacji środowiska pracy/elastycznych form zatrudnienia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	0		534		

2.1.6.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji³¹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			d	146 Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	37 628 971
			d	147 Działania zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	5 250 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	42 878 971,00
		Ogółem			42 878 971,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

31 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	9 433 374,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	16 294 009,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	9 433 374,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	7 718 214,00
		Ogółem			42 878 971,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.4. Aktywna integracja (Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji CP4, h; EFS+)

2.1.6.4.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Analiza zjawiska ubóstwa w kontekście zróżnicowań terytorialnych wykazuje, że w 2019 roku Dolny Śląsk znalazł się w grupie 4 województw, których mieszkańcy są najmniej dotknięci problemem ubóstwa skrajnego i ustawowego. Równocześnie dolnośląskie odznacza się znacząco niższym wskaźnikiem ubóstwa relatywnego (8,4%). Niepokojący pozostaje jednak niestabilny poziom ubóstwa skrajnego. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszkańców wsi, bo aż w 20%. Ponadto, monitorowany przez GUS wskaźnik zasięgu sfery niedostatku wykazuje zarówno w Polsce, jak i na Dolnym Śląsku wysoki poziom (odpowiednio w 2019r. 39,4% i 31,1%). Niestety, pomimo spadku jego wartości w stosunku do lat 2016-2018, jego poziom nadal jest wysoki, co należy ocenić negatywnie. Analizując grupy doświadczające ubóstwa można wskazać na główne przyczyny istnienia tego zjawiska. Przede wszystkim należy do nich bezrobocie, niezarobkowe źródła utrzymania oraz niski poziom wynagrodzenia za wykonywaną pracę. Istotny wpływ na występowanie ubóstwa ma niski poziom wykształcenia. Brak środków finansowych w sposób szczególny dotyka rodziny wielodzietne. Z uwagi na problemy zdrowotne, a więc i zwiększone wydatkowanie na opiekę specjalistyczną, ubóstwa doświadczają m.in. osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny. Ponadto, w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 obserwowany jest wzrost bezrobocia, co może mieć wpływ na przyrost wskaźników ubóstwa i wykluczenia. Biorąc pod uwagę złożoną strukturę tych problemów aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych lub już wykluczonych społecznie stanowi wyzwanie, którego realizacja wymaga kompleksowego wsparcia.

W zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, a także osoby bierne zawodowo przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. W ramach wsparcia wykorzystane zostaną główne instrumenty aktywizacji, tj.: społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej, a także instrumenty towarzyszące związane m.in. z poprawą warunków mieszkaniowych, uczestnictwem w kulturze, sporcie, rekreacji itd. Uczestnikom oferowane będą także usługi specjalistycznego poradnictwa m.in. prawnego, rodzinnego, psychologicznego oraz usługi związane z profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów w tych obszarach oraz usługi w zakresie rozwoju e-kompetencji. Możliwe będzie włączenie w zakres wsparcia także usług społecznych (charakterystyczne dla innych celów EFS+, pod warunkiem, że będzie ono miało charakter uzupełniający/ towarzyszący do działań głównych oraz będzie służyć realizacji wsparcia. Instrumenty aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej mogą być realizowane przez wszystkie podmioty realizujące wsparcie.

W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej.

Mając na uwadze niekorzystne zmiany klimatu, w projektach realizowanych w ramach niniejszego celu możliwe będzie włączenie działań towarzyszących mających na celu wzmocnienie świadomości w zakresie konieczności m.in. oszczędnego korzystania z energii, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz stosowania niskoemisyjnych źródeł energii.

W projekcie będzie możliwość świadczenia biernych form pomocy społecznej (np. przekazanie uczestnikowi niezbędnych zestawów ubrań, materiałów higienicznych, drobnego sprzętu elektronicznego, np. telefonów komórkowych, tabletów zakupionych w ramach projektu).

W ramach działania udzielane będzie wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowanie podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej.

W ramach celu szczegółowego możliwe będą również następujące typy operacji:

- Inicjatywy lokalne - projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich, w tym w szczególności grup narażonych na marginalizację (biernych zawodowo, kobiet, osób z niepełnosprawnościami);

- Inicjatywy lokalne - prowadzenie działań o charakterze antydyskryminacyjnych na obszarach wiejskich i miejsko-wiejskich, m.in. poprzez:

- organizowanie działań promocyjnych i komunikacyjnych, warsztatów i szkoleń w zakresie niedyskryminacji i zarządzania różnorodnością,
- podnoszenie świadomości na temat przepisów i polityk antydyskryminacyjnych;
- współpraca ze społecznościami lokalnymi, społeczeństwem obywatelskim (w tym NGO) i partnerami społecznymi w celu zwalczania dyskryminacji,
- projekty bezpośrednio związane ze zwalczaniem wszelkich form dyskryminacji – tworzenie systemu wsparcia dla osób dyskryminowanych.

W ramach celu szczegółowego wsparcie sektora ekonomii społecznej będzie realizowane zgodnie z założeniami przyjętymi w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, w szczególności poprzez::

- usługi wsparcia rozwoju ekonomii społecznej – usługi animacji oraz wsparcia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i istniejących przedsiębiorstw społecznych (w tym wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w przedsiębiorstwach społecznych);
- bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

Gwarancja dla Młodzieży realizowana jest w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 10% alokacji CP4 EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym osoby lub rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich otoczenie, osoby biernie zawodowo i ich otoczenie, osoby należące do społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie, osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie, przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty ekonomii społecznej, otoczenie sektora ekonomii społecznej, podmioty reintegracyjne, podmioty uprawnione do tworzenia podmiotów o charakterze reintegracyjnym, podmioty uprawnione do tworzenia przedsiębiorstw społecznych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.4.2 Wskaźniki³²

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	EECO04	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby		6 817
		EFS+	przejściowy	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty		649
		EFS+	przejściowy	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		3 991

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

32 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFS+	przejściowy	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0		8 536		
		EFS+	przejściowy	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Szt.	0		279		

2.1.6.4.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji³³

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			h	163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	50 389 819
			h	138 Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych	11 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	61 389 819,00
		Ogółem			61 389 819,00

³³ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	15 961 353,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	30 694 910,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	9 822 371,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	4 911 185,00
		Ogółem			61 389 819,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.5. Integracja migrantów (Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów CP4, i; EFS+)

2.1.6.5.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów w Polsce (4. miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów zagranicznych. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu.

Wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową obywateli państw trzecich (OPT). Wskazane działania będą realizowane w formie usług pozwalających im na pełniejsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie.

1. Integracja zawodowa obywateli państw trzecich i ich rodzin, w szczególności:

- ochrona praw tych osób przed dyskryminacją i nieuczciwym traktowaniem przez pracodawców (m.in. poradnictwo prawne)
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji, w celu podejmowania pracy lepiej płatnej, stabilnej, o wyższej jakości
- poradnictwo/ doradztwo zawodowe, wspieranie przedsiębiorczości
- aktywizacja zawodowa członków rodzin obywateli państw trzecich

2. Integracja społeczna obywateli państw trzecich i ich rodzin, w tym w szczególności:

- nauka języka polskiego;
- wsparcie z zakresu wartości i kultury polskiej;
- poradnictwo prawne/obywatelskie;
- wsparcie psychologiczne;
- wsparcie mieszkaniowe (w tym mieszkania wspomagane lub najem społeczny - w ramach społecznych agencji najmu);
- wsparcie funkcjonowania obywateli państw trzecich i ich rodzin w relacji z systemem edukacji, służbą zdrowia i innymi instytucjami publicznymi (m.in. poprzez zapewnienie: tłumaczenia, asystowania w kontaktach z urzędami itp., wymiana informacji);
- wsparcie udziału obywateli państw trzecich i ich rodzin w kulturze.

3. Usługi społeczne dla obywateli państw trzecich - w szczególności mieszkania wspomagane;

4. Działania na rzecz społeczności przyjmującej (łącznie z grupą docelową, tj. obywatelami państw trzecich i ich rodzinami);

5. Wsparcie będzie udzielane także na budowanie potencjału instytucjonalnego i wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej struktur pomocy społecznej, usług medycznych, wsparcia psychologicznego, rynku pracy oraz systemu edukacji, a także organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu świadczenia przez te podmioty usług wysokiej jakości na rzecz migrantów OPT (np. szkolenie kadr pracujących z migrantami OPT, doskonalenie nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć z cudzoziemcami, wdrażania nowych rozwiązań w pracy z uczniem obcojęzycznym, nauczania języka polskiego jako języka obcego, kształcenia i pracy asystenta kulturowego oraz zapewnienie dostępu do tłumaczy

6. Finansowanie tworzenia i funkcjonowania nowych punktów pomocowych świadczących wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb lokalnych.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Obywatele państw trzecich, ich rodziny i otoczenie, podmioty tworzące nowe punkty pomocowe świadczące wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, pracodawcy, pracownicy struktur pomocy społecznej, rynku pracy, systemu edukacji oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

**Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii)
rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów**

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.5.2 Wskaźniki³⁴

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	osoby		5 780

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowy	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa	osoby	0		4 046		

34 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

					poprawie po opuszczeniu programu						

2.1.6.5.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji³⁵

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
i				157 Działania na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich	9 341 403

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	9 341 403,00
		Ogółem			9 341 403,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

³⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	2 428 765,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	4 670 702,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	1 494 624,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	747 312,00
		Ogółem			9 341 403,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.6. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych (Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej CP4,k; EFS+)

2.1.6.6.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczeństwa, większy odsetek osób starszych oraz często niesamodzielnych, istotne staje się poszerzenie ofert usług opiekuńczych i asystenckich. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej przyczynią się również do korzystnych zmian w zakresie sytuacji społeczno - gospodarczej mieszkańców regionu, poprzez aktywizację zawodową członków rodzin.

Wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji podmiotów realizujących wsparcie całodobowe, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, skierowanych do osób wymagających wsparcia m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Podstawowym celem interwencji będzie zwiększenie dostępności oraz jakości i trwałości świadczonych usług.

Wsparciem objęte będą działania na rzecz usług społecznych i zdrowotnych, w tym:

- rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności rozwój usług asystencji osobistej oraz usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych usług opiekuńczych) dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu wraz ze wsparciem towarzyszącym zwiększających szanse na niezależne życie (w tym wsparcie psychologiczne). Dopuszcza się możliwość świadczenia tych działań w formie e-usług;
- tworzenie miejsc i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych (np. teleopieka, transport indywidualny) świadczonych w społeczności lokalnej w ramach placówek zapewniających dzienną i całodobową opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu obejmujące m.in. remonty i adaptację pomieszczeń, rozbudowę, nadbudowę (z wyłączeniem budowy);
- wsparcie dla opiekunów faktycznych w opiece nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym opieka wytchnieniowa);
- kształcenie kandydatów oraz kadr świadczących usługi społeczne, w tym opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze i asystenckie oraz opiekunów faktycznych w zakresie świadczenia usług w społeczności lokalnej;

- rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, mieszkań chronionych, mieszkań wytnieniowych (w tym zapewnienie kosztów remontu, adaptacji, zakupu wyposażenia oraz zapewnienia usług wspierających dla mieszkańców), rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego (w tym terapeuta przestrzeni, doradztwo architektoniczne, dostosowanie i remont, rozbudowa, nadbudowa (z wyłączeniem budowy), zakup niezbędnych urządzeń i wyposażenia), rozwój innych rozwiązań łączących wsparcie mieszkaniowe i usługi, np. społeczne agencje najmu;
- wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych o charakterze długoterminowym, polegające na realizowaniu (w oparciu o posiadane zasoby) działań poza dotychczasowymi zadaniami, w tym m.in. form wsparcia dziennego, środowiskowego, wsparcia wytnieniowego, mieszkalnictwa wspomaganego oraz jako element działań przygotowanie, uzyskanie i zmianie kompetencji pracowników placówek w działaniach poza placówkami;
- wsparcie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych na podstawie indywidualnych planów usamodzielniania z wykorzystaniem mieszkalnictwa wspomaganego, usług opiekuńczych, asystentury osobistej, kręgów wsparcia i innych usług specjalistycznych;
- wsparcie działań zapobiegających umieszczeniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych długoterminowych z wykorzystaniem mieszkalnictwa wspomaganego, usług opiekuńczych, asystentury osobistej i innych usług specjalistycznych;
- upowszechniane będą formy wspólnego zamieszkiwania osób niespokrewnionych oraz formy zamieszkiwania dziennego lub całodobowego opiekunów w mieszkaniach osób wymagających wsparcia wraz z niezbędnymi usługami, a także rodzinne domy pomocy;
- wsparcie usług społecznych świadczonych w ramach gospodarstw opiekuńczych;
- promocja zdrowego stylu życia (profilaktyka, zdrowe odżywianie, ruch, rezygnacja z nałogów) wśród osób w wieku aktywności zawodowej.

Rozwój systemu wsparcia superwizyjnego, coachingowego i mentoringowego usług świadczonych przez instytucje publiczne i niepubliczne dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będzie możliwy jako element projektu.

- rozwój środowiskowych centrów zdrowia psychicznego i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego dla dorosłych;
- kompleksowej opieki medycznej długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej, w tym usługi wsparcia perinatalnego rodziców, u których na etapie ciąży została rozpoznana wada letalna, a także kompleksowe usługi wsparcia na rzecz dzieci urodzonym z wadą letalną oraz ich rodziców/opiekunów;
- Regionalne Programy Zdrowotne kierowane do dzieci i młodzieży, w tym zagrożonych marginalizacją;
- diagnostyka występowania i terapia zaburzeń rozwojowych ze spektrum FAS/FASD;
- wdrażanie standardów dostępności w podmiotach leczniczych (w zakresie opieki szpitalnej oraz POZ).;

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu społecznego i obywatelskiego, tj. na budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Powyższe działania mogą być realizowane poprzez budowę i rozwój sieci współpracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w obszarze następujących usług publicznych:

- przeciwdziałanie marnowania żywności i dożywianie;
- aktywizacja społeczna osób starszych;
- integracja dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym;
- przeciwdziałanie bezdomności;
- wsparcie na rzecz rodziny i pieczy zastępczej;
- integracji cudzoziemców;
- integracji społeczności romskiej;
- usług opieki i wsparcia dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu mające na celu wzmocnienie świadomości w zakresie oszczędnego korzystania z energii;
- integracji osób z niepełnosprawnościami;
- przeciwdziałanie uzależnieniom (w tym behawioralnym);
- wsparcie na rzecz osób będących w kryzysie zdrowia psychicznego.

Ponadto możliwe będzie także:

- budowanie potencjału organizacji pozarządowych działających na rzecz równości i niedyskryminacji;
- wzmocnianie działań rzeczniczych organizacji pozarządowych, m.in. poprzez edukację w tym szkolenia, doradztwo, konsultacje, usługi prawne, opracowanie i opiniowanie dokumentów, w tym analizę dokumentów przedstawianych do konsultacji społecznych (ocena ekspertów, konsultacje), wewnętrzne inicjowanie i prowadzenie grup roboczych, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów, wzmocnienie potencjału technicznego i administracyjnego;
- wzmocnianie działań strażniczych m.in. poprzez monitoring dokumentów prawa lokalnego, strategii rozwoju i tematycznych na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, monitoring FEDS, usługi prawne;
- edukacja liderów lokalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcie funkcjonowania think thank'ów społeczeństwa obywatelskiego, zajmujących się m.in. badaniami i analizami dotyczącymi polityk publicznych, poszukiwaniem sposobów rozwiązywania problemów społecznych i udziału w debacie publicznej społeczeństwa;

- sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych poprzez m.in. edukację, w tym szkolenia, doradztwo, konsultacje, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów;
- wzmacnianie potencjału technicznego i administracyjnego organizacji pozarządowych i gospodarczych, branżowych;
- udzielanie organizacjom pozarządowym usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacniania wojewódzkich struktur federacyjnych organizacji pozarządowych m.in. poprzez integrację członków federacji, wymianę doświadczeń, ekspertyzy i badania, edukację, w tym szkolenia i doradztwo, zwroty kosztów przejazdu i delegacji oraz noclegów, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów, wzmocnienie potencjału technicznego i administracyjnego, usługi prawne;
- wzmacnianie przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego w strukturach dialogu społecznego, m.in. poprzez prowadzenie i obsługę sekretariatu dla ciał konsultacyjno-doradczych, wymianę doświadczeń, ekspertyzy i badania, szkolenia i doradztwo, zwroty kosztów przejazdu i delegacji oraz noclegów, organizację wydarzeń, konferencji, spotkań, seminariów, wzmocnienie potencjału technicznego i administracyjnego;
- edukacja o społeczeństwie obywatelskim m.in. poprzez kampanie społeczne, szkolenia, konferencje, wydarzenia plenerowe, edukacja w placówkach edukacyjnych, kongresy i konwenty o znaczeniu wojewódzkim, prowadzenie działań, których celem będzie włączenie osób młodych w prace sektora pozarządowego;
- profesjonalizacja organizacji społeczeństwa obywatelskiego i działań przez nie prowadzonych, m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, usługi prawne, usługi księgowe, usługi marketingowe;
- wzmacnianie potencjału kadrowego organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne;
- zwiększanie dostępności organizacji pozarządowych i ich działań, m.in. poprzez edukację przedstawicieli organizacji pozarządowych, doradztwo, wsparcie techniczne, inwestycje w infrastrukturę w celu stosowania zasad dostępności (w tym doposażenie w sprzęt zapewniający dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami).

Możliwe do dofinansowania będą także działania związane z remontem, zakupem sprzętu i wyposażenia (jako element głównego wsparcia).

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Na wsparcie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego (cs k) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich rodziny (w tym opiekunowie faktyczni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu), osoby z niepełnosprawnościami, adresaci usług opiekuńczych, wytchnieniowych oraz usług asystencji, rodzice i rodziny dotknięci problemem ciąży z wadami letalnymi płodu, osoby wskazane do objęcia wsparciem w regionalnych programach zdrowotnych, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby dotknięte zaburzeniem rozwojowym ze spektrum FAS/FASD, podmioty lecznicze; organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz ich pracownicy i wolontariusze; osoby zawodowo świadczące usługi społeczne, w tym opiekuńcze lub asystenckie oraz kandydaci do świadczenia tych usług.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

**Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii)
rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów**

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.6.2 Wskaźniki³⁶

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby		8 016
		EFS+	przejściowy	PLDKCO02	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	sztuki		5

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

³⁶ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFS+	przejściowy	PLKCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt	0		134		
		EFS+	przejściowy	PLKCR03	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0		34		

2.1.6.6.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji³⁷

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
k				158 Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług	57 881 919
k				160 Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności systemów	6 387 500

37 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

				opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	64 269 419,00
		Ogółem			64 269 419,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	18 130 611,00
		EFS+	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 000 000,00
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	11 476 090,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	22 069 404,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	7 062 209,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	3 531 105,00
		Ogółem			64 269 419,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.6.7. Wspieranie włączenia społecznego (Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci CP4, I; EFS+)

2.1.6.7.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obowiązujące przepisy wyznaczają dwa kierunki działań, tj. utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku oraz zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców. W powyższym kontekście ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie.

Jednocześnie, jedną z najbardziej wykluczonych grup społecznych są osoby bezdomne. Wyniki przeprowadzonego w 2019 roku ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych wskazują, że województwo dolnośląskie znajduje się w czołówce regionów (4 pozycja) z ponad 2,8 tys. osobami bezdomnymi. Bezdomność to zjawisko szczególnie złożone, wielowymiarowe, różnorodnie uwarunkowane i dynamiczne, dlatego przeciwdziałanie i rozwiązywanie tego problemu jest niezwykle trudne, wymagające nie tylko szybkiej interwencji, lecz wskazania skutecznych sposobów wyjścia z trudnej sytuacji. W związku z powyższym planuje się świadczenie usług dla osób zagrożonych bezdomnością (wykluczenie mieszkaniowe) oraz osób w kryzysie bezdomności, w tym m.in.: rozwój usług środowiskowych (m.in. streetworking).

Realizowane będą działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym:

- wsparcie usług na rzecz rodziny;

- wsparcie usług na rzecz systemu pieczy zastępczej w tym: działania ośrodka adopcyjnego i realizacja usług społecznych i zdrowotnych w ramach wsparcia preadopcyjnego;
- wsparcie usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie;
- działania na rzecz profilaktyki bezdomności/ wykluczenia mieszkaniowego oraz wsparcie usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym (w tym wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe, w tym model Najpierw Mieszkanie oraz zapewnienie kosztów remontu, adaptacji, zakupu wyposażenia oraz zapewnienia usług wspierających dla mieszkańców). działania skierowane do dzieci i młodzieży (oraz ich otoczenia) na rzecz profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych;
- podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej;
- projekty na rzecz integracji dla osób przebywających w Zakładach Poprawczych, Schroniskach dla Nieletnich, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i ich otoczenia przy wykorzystaniu instrumentów aktywnej integracji opisanych w cs h). Wspierana będzie również kadra realizująca działania na rzecz osób przebywających w tych podmiotów;
- rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, mieszkań chronionych, mieszkań wytchnieniowych (w tym zapewnienie kosztów remontu, adaptacji, zakupu wyposażenia oraz zapewnienia usług wspierających dla mieszkańców), rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego (w tym terapeuta przestrzeni, doradztwo architektoniczne, dostosowanie i remont, rozbudowa, nadbudowa (z wyłączeniem budowy), zakup niezbędnych urządzeń i wyposażenia), rozwój innych rozwiązań łączących wsparcie mieszkaniowe i usługi, np. społeczne agencje najmu;
- rozwój mieszkalnictwa tymczasowego dla osób w kryzysie bezdomności.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, dzieci, młodzież i młodzi dorośli, wraz z otoczeniem wymagający wsparcia, w tym przebywający w instytucjonalnej pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych o charakterze długoterminowym, osoby, do których adresowane są usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej,

Młodzież przebywająca w ZP, SdN, OK, MOW i MOS i ich otoczenie oraz kadra świadcząca usługi w tych podmiotach, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, ich otoczenie,

Rodziny z dziećmi doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawcze, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, osoby objęte działaniami interwencji kryzysowej, ofiary przemocy i ich otoczenie, kadry realizujące wsparcie na rzecz dzieci i rodzin z dziećmi oraz systemu pieczy zastępczej, kadry instytucji pomocy i integracji społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 Ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.6.7.2 Wskaźniki³⁸

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)

38 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

	obszar wsparcia (EFMR)								
		EFS+	przejściowy	EEOO1	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby			7 199

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowy	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0		4 319		

2.1.6.7.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji³⁹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			I	158 Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług	15 731 577

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	15 731 577,00
		Ogółem			15 731 577,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	4 090 210,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	7 865 789,00

³⁹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	2 517 052,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	1 258 526,00
		Ogółem			15 731 577,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.7 Edukacja

2.1.7.1. Dostęp do edukacji (Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami CP4, f; EFS+)

2.1.7.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych oraz umiejętności, o których mowa w Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz poprawy wyposażenia infrastruktury kształcenia przedszkolnego, ogólnego i zawodowego oraz kształcenia specjalnego. Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty, co wpłynie na lepszą jakość i dostępność edukacji. Wspierane będą również działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wsparciu podlegać będą m.in.:

1. Upowszechnianie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę warunków lokalowych i bazy dydaktycznej ośrodków wychowania przedszkolnego, dodatkowe zajęcia edukacyjne, wczesne wspomaganie rozwoju i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej;
2. Wsparcie kształcenia ogólnego m.in. poprzez kształtowanie kompetencji kluczowych oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych, w tym umiejętności społecznych, obywatelskich, wspieranie postaw prozdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego, wspieranie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, doradztwo edukacyjno-zawodowe, zwiększenie oferty form pozaszkolnych, wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi, poprawę bazy dydaktycznej szkół i placówek, doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej, programy pomocy stypendialnej, programy mające na celu podniesienie zdawalności i wyników

egzaminów zewnętrznych, możliwość realizacji kursów kwalifikacyjnych lub kursów zawodowych dla uczniów szkół ogólnokształcących, którzy ukończyli 15 lat;

3. Wsparcie kształcenia zawodowego oraz dostosowanie jego kierunków do uwarunkowań rynku pracy, gospodarki i wymogów ochrony klimatu, m.in. poprzez kształtowanie umiejętności zawodowych uczniów, w szczególności w formach praktycznych, nabywanie przez nich dodatkowych umiejętności zawodowych, uprawnień zawodowych i kwalifikacji rynkowych zwiększających ich szanse na rynku pracy, staże i praktyki zagraniczne dla uczniów i kadry zawodowego szkolnictwa średniego, w szczególności w zakresie podnoszenia umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej transformacji, tworzenie nowych kierunków kształcenia, tworzenie klas patronackich, zapewnienie aktywnego udziału pracodawców w procesie edukacyjnym, doradztwo edukacyjno-zawodowe, poprawę bazy dydaktycznej szkół zawodowych, wyposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb nowoczesnego nauczania, doskonalenie kadr pedagogicznych i zarządzających, programy pomocy stypendialnej);
4. Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego w ramach szkół i oddziałów specjalnych uwzględniające potrzeby uczniów z niepełnosprawnością;
5. Wsparcie w zakresie zapewnienia dobrostanu psycho-fizycznego uczniów poprzez rozwój umiejętności osobistych, społecznych, obywatelskich oraz w zakresie zdrowia, w tym zdrowia psychicznego (m.in. rozwój zdrowych nawyków żywieniowych, przeciwdziałanie wadom postawy, otyłości i chorób dzieci i młodzieży, wspieranie postaw prozdrowotnych i sportowych) a także przeciwdziałanie uzależnieniom od środków psychoaktywnych i uzależnieniom behawioralnym;
6. Wsparcie działań z zakresu edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju;
7. Współpraca międzysektorowa (tj. III sektor z sektorem publicznym) na rzecz wzmacniania potencjału organizacji pozarządowych i jednostek publicznych działających w obszarze edukacji ekologicznej, m.in. przez Ośrodki Edukacji Ekologicznej prowadzone zarówno przez III sektor, jak i podmioty publiczne. Projekty będą realizowane w partnerstwach, w których liderem będą organizacje pozarządowe, a partnerem jednostki publiczne działające na rzecz edukacji ekologicznej;
8. Wsparcie obejmie również działania mające na celu dostosowanie istniejących placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym zapewnienie odpowiedniego wyposażenia (wykorzystanie modeli wypracowanych w projekcie Przestrzeń dostępnej szkoły), podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów, w tym poprzez zapewnienie usług asystenckich dla uczniów;
9. Działania zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, walce ze stereotypami w edukacji dot. wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz wspieraniem wyborów dziewcząt kształcenia w obszarze STEM.

W ramach działania przewidywane jest wsparcie ukierunkowane dla Lokalnych Grup Działania, realizowane w trybie konkurencyjnym na wybrane rodzaje interwencji wskazane w szczegółowym opisie do programu.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym: dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym; przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego; uczniowie i słuchacze szkół i

placówek edukacyjnych; szkoły i placówki, w tym szkoły i oddziały specjalne (instytucje oraz kadra pedagogiczna i zarządzająca); instruktorzy praktycznej nauki zawodu; opiekunowie i rodzice uczniów wspieranych szkół i placówek; osoby, które przedwcześnie opuściły system edukacji i ich otoczenie; pracodawcy, organizacje pozarządowe oraz jednostki publiczne działające w obszarze edukacji ekologicznej, ich pracownicy i wolontariusze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobieganie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych w zakresie edukacji przedszkolnej oraz zawodowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.7.1.2 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby		5 311
		EFS+	przejściowy	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby		42 935
		EFS+	przejściowy	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby		14 646

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowy	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby	0		25 912		
		EFS+	przejściowy	PLFCR05	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu	sztuki	0		1 888		

2.1.7.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴⁰

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

⁴⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

			f	148 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	19 297 401
			f	149 Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	57 892 204

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejęciowy	01. Dotacja	77 189 605,00
		Ogółem			77 189 605,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejęciowy	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	18 836 983,00
		EFS+	Przejęciowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 855 263,00
		EFS+	Przejęciowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	12 209 419,00
		EFS+	Przejęciowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	21 088 996,00

	EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	12 209 419,00
	EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	9 989 525,00
	Ogółem			77 189 605,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.7.2. Wspieranie podnoszenia kwalifikacji i uczenia się przez całe życie (Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej CP4, g; EFS+)

2.1.7.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Istotnym długoterminowym wyzwaniem jest poprawa sytuacji w obszarze uczenia się przez całe życie. W 2019 r. jedynie 4,8% dorosłych w wieku 25–64 lat uczestniczyło w formalnym lub nieformalnym uczeniu się w ciągu ostatnich czterech tygodni przed badaniem (średnia UE: 11,3%). Każda osoba w dzisiejszym społeczeństwie powinna posiadać szeroki zestaw umiejętności i kompetencji, w tym wystarczający poziom umiejętności czytania i pisania, umiejętność rozumowania matematycznego i kompetencji cyfrowych, aby móc w pełni realizować swój potencjał, odgrywać aktywną rolę w społeczeństwie i realizować swoje obowiązki społeczne i obywatelskie. Takie umiejętności są również kluczowe w przypadku dostępu do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz w kontekście uczestniczenia w dalszym kształceniu i szkoleniu. Powszechne zastosowanie nowoczesnych technologii mają wpływ na zwiększone wymagania w zakresie pewnego poziomu kompetencji cyfrowych w ofertach pracy. Coraz większa liczba prostych prac, w których dotychczas wymagano niskich kwalifikacji w zdecydowanej większości będzie także wymagała pewnych podstawowych lub ogólnych umiejętności takich jak np. komunikacja, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, inteligencja emocjonalna.

Aby zwiększyć uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie, edukacja powinna wychodzić poza kształcenie w instytucjach systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, obejmując również uczenie się inne niż formalne, ukierunkowane na dopasowanie podaży pracy do popytu na pracę. Jest to szczególnie istotne w kontekście zachodzących przemian demograficznych (postępujące starzenie się zasobów pracy) i konieczności powstrzymywania, poprzedzającej dezaktywację zawodową, dezaktywizacji edukacyjnej.

Celem interwencji jest kształcenie osób dorosłych poprzez:

- usługi rozwojowe w ramach PSF z wykorzystaniem BUR dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się,
- upowszechnienie modelu Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE), kształcących osoby dorosłe, w tym osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach, ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia umiejętności osób dorosłych w obszarach zielonej i cyfrowej transformacji.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby dorosłe z własnej inicjatywy chcące rozwijać kompetencje i kwalifikacje.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie uczenia się przez całe życie, lepszego dopasowania kształcenia do potrzeb rynku pracy, nauki języka i wspierania rozwoju kompetencji cyfrowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.7.2.2 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		EFS+	przejściowy	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby		4 490

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFS+	przejściowy	PLGCR01	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0		3 143		

2.1.7.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴¹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
			g	151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	19 297 401

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	19 297 401,00
		Ogółem			19 297 401,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	25. Inne podejścia - obszary miejskie	4 245 428,00
		EFS+	Przejściowy	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	7 333 012,00
		EFS+	Przejściowy	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	4 245 428,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	3 473 533,00

41 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

		Ogółem				19 297 401,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.8 Sprawiedliwa transformacja

2.1.8.1. Transformacja społeczna (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)

2.1.8.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą zarówno subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim (z powodu likwidacji Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego), jak i powiatu zgorzeleckiego (z powodu wydobycia węgla brunatnego i funkcjonowania kopalni odkrywkowej i elektrowni Turów). Szczegółowy opis ww. obszarów wraz z przewidzianymi dla nich działaniami stanowią Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji, które są załącznikami do niniejszego programu.

Interwencja w zakresie społecznym ma na celu wsparcie osłonowe towarzyszące procesom transformacji do gospodarki nieemisyjnej, w tym wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy TPST w ramach celu społecznego planowane są do realizacji następujące kierunki działań:

- usługi wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej,
 - zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy osób zapewniających opiekę osobom zależnym, poprzez rozwój usług na potrzeby z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym z wykorzystaniem potencjału podmiotów ekonomii społecznej,
 - usługi społeczne w ramach mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego i wytchnieniowego, w tym z wykorzystaniem potencjału podmiotów ekonomii społecznej,
 - działania w zakresie promocji i edukacji społecznej przygotowujące mieszkańców do zmieniających się priorytetów rozwojowych związanych z neutralnością klimatyczną i dekarbonizacją, w tym z wykorzystaniem potencjału podmiotów ekonomii społecznej.
- podnoszenie kompetencji niezbędnych dla sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z trwającej transformacji:
 - podnoszenie i doskonalenie kompetencji nauczycieli, instruktorów, trenerów, doradców w zakresie kształcenia i rozwoju umiejętności na rzecz zielonej transformacji,
 - podnoszenie kwalifikacji oraz wspieranie rozwoju kompetencji pracowników i właścicieli MŚP, w tym w związku z rozwojem rynku modernizacji energetycznej, GOZ, technologii cyfrowych,
 - wsparcie budowy kompetencji kluczowych dla dywersyfikowanej gospodarki, w tym staże dla uczniów szkół zawodowych realizowane u pracodawców,

- rozwój kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy, w szczególności w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efektywnością energetyczną, GOZ i wpisujących się w branżę RIS DŚ,
- podnoszenie i zmiana kwalifikacji, w tym kwalifikacji rynkowych osób chcących kształcić się z własnej inicjatywy (LLL),
- rozwój kształcenia na rzecz zielonej transformacji na każdym etapie edukacji (edukacja przedszkolna, edukacja podstawowa i ponadpodstawowa).

• infrastruktura na rzecz kształcenia i włączenia społecznego:

- poprawa dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej, podstawowej, średniej, szkolnictwa zawodowego i technicznego służącej kształceniu zawodów związanych z transformacją energetyczną i gospodarczą,
- dostosowanie infrastruktury szkolnictwa wyższego do aktualnych potrzeb rynku pracy,
- rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz wytchnieniowego,
- rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami niesamodzielnymi.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w szczególności objęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, tj. subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim oraz powiatu zgorzeleckiego, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, podmioty ekonomii społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim wraz z powiązanim funkcjonalnie z DZW powiatem kamiennogórskim oraz w powiecie zgorzeleckim. W tym zakresie przewiduje się możliwość finansowania inwestycji także poza terytorium geograficznym objętym TPST przy zapewnieniu oddziaływania funkcjonalnego inwestycji na to terytorium.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Środki FST są kluczowym narzędziem wspierania obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapobiegania pogłębianiu się dysproporcji regionalnych.

2.1.8.1.2 Wskaźniki⁴²

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+, FST i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		FST	W okresie przejściowym	EECO 01	bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby		253
		FST	W okresie przejściowym	EECO 03	osoby bierne zawodowo	osoby		532

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		FST	W okresie przejściowym	EECR 01	uczestnicy poszukujący pracy po	osoby			130		

42 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

					opuszczeniu programu						

2.1.8.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴³

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	FST	W okresie przejściowym		122 Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa podstawowego i średniego	15 000 000
	FST	W okresie przejściowym		123 Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa wyższego	5 000 000
	FST	W okresie przejściowym		124 Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	10 000 000
	FST	W okresie przejściowym		127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	20 000 000
	FST	W okresie przejściowym		146 Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	4 000 000
	FST	W okresie przejściowym		149 Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	9 000 000
	FST	W okresie przejściowym		151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	6 000 000
	FST	W okresie przejściowym		158 Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług	14 000 000
	FST	W okresie przejściowym		163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	4 000 000

⁴³ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	01. Dotacja	87 000 000,00
		Ogółem			87 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	87 000 000,00
		Ogółem			87 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.8.2. Transformacja gospodarcza (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)

2.1.8.2.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą zarówno subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim (z powodu likwidacji Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego - DZW) jak i powiatu zgorzeleckiego (z powodu wydobycia węgla brunatnego i funkcjonowania kopalni odkrywkowej i elektrowni Turów). Szczegółowy opis ww. obszarów wraz z przewidzianymi dla nich działaniami stanowią Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji, które są załącznikami do niniejszego programu.

Interwencja w zakresie gospodarczym dla subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim jest odpowiedzią na potrzebę stabilnego w perspektywie wielu lat rozwoju obejmującego dywersyfikację gospodarki prowadzącą do wyrównania różnic rozwojowych wynikających z likwidacji DZW oraz przeprowadzoną w zgodzie z celami transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. W przypadku Powiatu Zgorzeleckiego interwencja jest odpowiedzią na potrzebę stabilnego w perspektywie kolejnych lat rozwoju tego obszaru, który już teraz podejmuje działania zmierzające do dywersyfikacji gospodarki, wielokierunkowego rozwoju i sprawiedliwej transformacji Zagłębia Turoszowskiego.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy TPST w ramach celu gospodarczego planowane są do realizacji następujące kierunki działań:

- wsparcie dotacyjne w inwestycje MŚP w szczególności mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy, w tym wsparcie w zakresie dywersyfikacji i unowocześnienia działalności dla firm, ściśle powiązanej z celami procesu transformacji obszaru;
- wsparcie dotacyjne w inwestycje MŚP przyczyniające się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji, wdrażania rozwiązań GOZ, zmniejszania energochłonności procesów i usług;
- doradztwo dla firm w zakresie audytów energetycznych oraz technologicznych w kierunku rozwoju GOZ i transformacji cyfrowej (jako część projektów inwestycyjnych);
- zwiększanie endogenicznego potencjału regionu w zakresie zrównoważonej turystyki, obejmujące m. in. tworzenie miejsc pracy, modernizację w kierunku efektu dekarbonizacji i wdrażania zielonych technologii;
- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw start-upów, poprzez wsparcie dotacyjno-doradcze na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- inwestycje w działania B+R oraz wdrażanie innowacji zwiększających potencjał dolnośląskich inteligentnych specjalizacji;
- wsparcie powstawania centrów i działów badawczo-naukowych przedsiębiorstw w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w regionie dotkniętym transformacją (jako towarzyszących projektom B+R);

- rozwój hubów technologicznych i inkubatorów oraz stref aktywności gospodarczej i infrastruktury biznesowej dla MŚP, w szczególności poprzez zagospodarowanie budynków pogórnictwa, terenów pokopalnianych oraz przemysłowych;
- inwestycje w infrastrukturę przedsiębiorstw ciepłowniczych, w tym sieci ciepłowniczych prowadzące do zmiany źródeł energii i ciepła na OZE oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w szczególności objęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, tj. subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim oraz powiatu zgorzeleckiego, przedsiębiorcy, IOB, klastry, jednostki naukowe i ich konsorcja, instytuty badawcze, uczelnie i szkoły wyższe, centra badawczo-rozwojowe, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim wraz z powiązanim funkcjonalnie z DZW powiatem kamiennogórskim oraz w powiecie zgorzeleckim. W tym zakresie przewiduje się możliwość finansowania inwestycji także poza terytorium geograficznym objętym TPST przy zapewnieniu oddziaływania funkcjonalnego inwestycji na to terytorium.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Środki FST są kluczowym narzędziem wspierania obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapobiegania pogłębianiu się dysproporcji regionalnych.

2.1.8.2.2 Wskaźniki⁴⁴

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+, FST i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		FST	W okresie przejściowym	RCO 01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	szt.		184
		FST	W okresie przejściowym	RCO 02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w postaci dotacji	szt.		184

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

44 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

	wsparcia (EFMR)										
		FST	W okresie przejściowym	RCR 01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC/rok	0		5 191		
		FST	W okresie przejściowym	RCR 03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	szt.	0		45		

2.1.8.2.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴⁵

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	FST	W okresie przejściowym		010 Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	6 000 000
	FST	W okresie przejściowym		020 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	25 000 000

⁴⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

	FST	W okresie przejściowym		021 Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	27 000 000
	FST	W okresie przejściowym		030 Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami koncentrująca się na gospodarce o obiegu zamkniętym	8 000 000
	FST	W okresie przejściowym		054 Wysokosprawna kogeneracja, system ciepłowniczy i chłodniczy	15 000 000
	FST	W okresie przejściowym		165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	20 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	01. Dotacja	101 000 000,00
		Ogółem			101 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	101 000 000,00
		Ogółem			101 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.8.3. Transformacja środowiskowa (Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie CP6, i FST)

2.1.8.3.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą zarówno subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim (z powodu likwidacji Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego) jak i powiatu zgorzeleckiego (z powodu wydobycia węgla brunatnego i funkcjonowania kopalni odkrywkowej i elektrowni Turów). Szczegółowy opis ww. obszarów wraz z przewidzianymi dla nich działaniami stanowią Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji, które są załącznikami do niniejszego programu.

Interwencja w zakresie środowiskowym dla subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim oraz dla powiatu zgorzeleckiego zakłada zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości otoczenia w którym żyją, w tym przywrócenie pełnej wartości ekonomicznej i środowiskowej terenom zdegradowanym.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy TPST w ramach celu środowiskowego planowane są do realizacji następujące kierunki działań:

- gruntowna termomodernizacja budynków mieszkalnych, w szczególności w zakresie ograniczania ubóstwa energetycznego, wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją instalacji CO i CWU, podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej a także budynków publicznych, w tym budynków stanowiących własność lub współwłasność organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w których prowadzą swoją działalność statutową i. Elementem uzupełniającym projekty w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków, mogą być działania mające na celu podwyższenie ich standardów techniczno-użytkowych, tworzenie zielonych ścian i dachów, ogrodów wertykalnych, instalację systemów do gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej oraz usuwanie barier architektonicznych/infrastrukturalnych,
- wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii (w tym instalacje PV i pompy ciepła) i efektywność energetyczna także w zakresie prosumenckim dla indywidualnych instalacji OZE, magazynów energii oraz przebudowy sieci umożliwiającej odbiór energii z OZE,
- wsparcie inwestycji publicznych w zakresie budownictwa o znacznie podwyższonych parametrach charakterystyki energetycznej - budynki demonstracyjne w zakresie użyteczności publicznej,
- rozwój spółdzielni energetycznych, klastrów energii odnawialnej oraz innych mechanizmów wytwarzania i bilansowania energii z OZE (społeczności energetycznych działających w zakresie OZE),
- rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospodarowanie terenów, budynków pogórnich, pokopalnianych oraz przemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych, społecznych, turystycznych i rekreacyjnych,
- projekty na rzecz uporządkowania systemu odwadniania obszarów pogórnich, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczególności zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych i zabezpieczenia ciągłości dostaw wody pitnej dla mieszkańców (instalacje dla pozyskania wody, bez instalacji wod-kan),

- projekty rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, w tym osiedli pogórnich, zabytkowych układów urbanistycznych i założeń uzdrowiskowych z uwzględnieniem modernizacji energetycznej i ciepłej budyneków użyteczności publicznej oraz budyneków mieszkalnych, w tym inwestycje w inteligentne systemy zarządzania energią elektryczną i ciepłą oraz OZE,
- inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym zakup zeroemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego (w tym taboru kolejowego) oraz infrastruktura towarzysząca (umożliwiająca eksploatację taboru bezemisyjnego), w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publicznej, drogi rowerowe, punkty przesiadkowe, rewitalizacja linii kolejowych celem przywrócenia możliwości ich funkcjonowania,
- turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne, odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych oraz dziedzictwa niematerialnego i materialnego, inwestycje we wzmacnianie GOZ, w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystanie, naprawę oraz recykling (bez rekultywacji składowisk, chyba, że na terenach pogórnich),

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w szczególności objęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, tj. subregionu wałbrzyskiego wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie powiatem kamiennogórskim oraz powiatu zgorzeleckiego, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, wspólnoty mieszkaniowe, TBS.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpływać będą na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim wraz z powiązanim funkcjonalnie z DZW powiatem kamiennogórskim oraz w powiecie zgorzeleckim. W tym zakresie przewiduje się możliwość finansowania inwestycji także poza terytorium geograficznym objętym TPST przy zapewnieniu oddziaływania funkcjonalnego inwestycji na to terytorium.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Niemniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Środki FST są kluczowym narzędziem wspierania obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapobiegania pogłębianiu się dysproporcji regionalnych.

2.1.8.3.2 Wskaźniki⁴⁶

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+, FST i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
		FST	W okresie przejściowym	RCO 22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW		49
		FST	W okresie przejściowym	RCO 18	Lokale mieszkalne o lepszej charakterystyce energetycznej	Szt.		17 366
		FST	W okresie przejściowym	RCO 19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	m2		310 384
		FST	W okresie przejściowym	RCO 57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby		3 180
		FST	W okresie przejściowym	RCO 58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km		26

46 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		FST	W okresie przejściowym	RCR 29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	Tony równoważnika CO2/rok			50 162		
		FST	W okresie przejściowym	RCR 62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	Użytkownicy/rok			250 719		
		FST	W okresie przejściowym	RCR 64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	Użytkownicy/rok			50 096		
		FST	W okresie przejściowym	RCR 31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)	MW			49		

2.1.8.3.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴⁷

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
	FST	W okresie przejściowym		042 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	88 256 000
	FST	W okresie przejściowym		043 Budowa nowych energooszczędnych budynków	13 000 000
	FST	W okresie przejściowym		044 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	27 000 000
	FST	W okresie przejściowym		045 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	33 504 000
	FST	W okresie przejściowym		046 Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	2 000 000
	FST	W okresie przejściowym		052 Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna)	7 000 000
	FST	W okresie przejściowym		048 Energia odnawialna: słoneczna	16 000 000
	FST	W okresie przejściowym		049 Energia odnawialna: biomasa	7 000 000
	FST	W okresie przejściowym		067 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie	2 336 977

47 Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

				zapobiegania powstawaniu odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	
	FST	W okresie przejściowym		073 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	45 000 000
	FST	W okresie przejściowym		082 Tabor czystego transportu miejskiego („Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego” odnosi się do taboru bezemisyjnego”).	15 000 000
	FST	W okresie przejściowym		081 Infrastruktura czystego transportu miejskiego ("Infrastruktura czystego transportu miejskiego" odnosi się do infrastruktury umożliwiającej eksploatację taboru bezemisyjnego).	10 000 000
	FST	W okresie przejściowym		083 Infrastruktura rowerowa	13 000 000
	FST	W okresie przejściowym		098 Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe	6 000 000
	FST	W okresie przejściowym		107 Bezemisyjny / zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	5 000 000
	FST	W okresie przejściowym		165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	20 000 000
	FST	W okresie przejściowym		168 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	38 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	01. Dotacja	348 096 977,00
		Ogółem			348 096 977,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	348 096 977,00
		Ogółem			348 096 977,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna EFRR

2.2.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wspierane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału administracyjnego, w ramach którego mogą być finansowane koszty m.in.: zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji i zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, organizacyjnych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację Programu, powierzchni przeznaczonych na potrzeby programu dla osób zaangażowanych w realizację FEDS 2021-2027, jak również zadań z zakresu komunikacji i promocji.

Aby sprostać tym wymaganiom, na wszystkich szczeblach realizacji Programu musi być zapewniony przeszkolony personel posiadający odpowiednie kompetencje oraz dysponujący odpowiednim zapleczem technicznych i organizacyjnym oraz środkami niezbędnymi do realizacji wyznaczonych zadań.

W celu prawidłowej realizacji Programu zakłada się zatrudnienie właściwej liczby pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności, w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, ewaluacji, kontroli, audytu, promocji i informacji oraz zapewnienie systemu motywacji płacowych i pozapłacowych dla pracowników uczestniczących w realizacji FEDS 2021-2027. Pozwoli to na zapewnienie poziomu zatrudnienia niezbędnego do sprawnego działania instytucji zaangażowanych we wdrażanie FEDS 2021-2027. Konieczne jest, aby pracownicy obsługujący Program mogli korzystać z dofinansowania do różnych form kształcenia, co pozwoli na stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz odpowiednie motywowanie.

Niezbędnym działaniem będzie zapewnienie osobom zaangażowanym w realizację FEDS 2021-2027 odpowiednich warunków lokalowych i technicznych, umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków. Zagwarantowane zostaną również odpowiednie środki na spełnienie wymagań dotyczących m.in. monitoringu, ewaluacji, audytu dostępności wybranych projektów, kontroli, szkoleń.

Wsparciem będzie objęte wzmocnienie procesu zarządzania i wdrażania FEDS 2021-2027, w ramach którego mogą być realizowane działania dotyczące m.in. obsługi procedury naboru wniosków o dofinansowanie, wsparcia procesu ewaluacji oraz weryfikacji dokumentacji projektowej dla projektów wybieranych w procedurze pozakonkursowej, a także wsparcie eksperckie. Realizowane będzie przygotowanie i monitorowanie wypełnienia obowiązków nałożonych przez przepisy unijne oraz krajowe regulujące realizację funduszy europejskich w ramach FEDS 2021-2027, w tym spełnienia warunków podstawowych dla Programu.

Dodatkowo wspierani będą partnerzy społeczni uczestniczący w procesie wdrażania funduszy europejskich zgodnie z opracowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wspólnymi zasadami regulującymi finansowanie udziału partnerów w pracach komitetów monitorujących, grup roboczych, sieci tematycznych i innych ciał angażujących partnerów spoza administracji publicznej.

Systemy informatyczne, które zostały stworzone w poprzednim okresie programowania i inwestycje poczynione do tej pory, zwłaszcza inwestycje w sprzęt, zostaną odpowiednio wykorzystane w latach 2021-2027 a w ramach potrzeb będą uzupełniane.

Działania informacyjno –promocyjne będą podejmowane na poziomie regionu i będą odnosić się do zakresu tematycznego FEDS 2021-2027 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych

dla Programu, działania dotyczące podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie interwencji Programu, w tym m.in. działań na rzecz energii odnawialnych, efektywności energetycznej i klimatu).

Wszystkie powyższe przedsięwzięcia mają m.in. zapewnić płynne przejście pomiędzy okresami programowania 2014-2020, 2021-2027 oraz perspektywą finansową po 2027 r. W związku z powyższym mogą obejmować swoim zakresem wspomniane perspektywy (zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego) pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej demarkacji oraz uwzględnienia zasad kwalifikowalności.

Typy operacji i przykładowe przedsięwzięcia:

W zakresie zapewnienia sprawnego systemu wdrażania FEDS 2021-2027:

- Finansowanie ekspertyz, analiz i opinii niezbędnych do funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027
- Finansowanie audytów dostępności wybranych projektów, które uzyskały dofinansowanie w ramach FEDS
- Wsparcie procesu zarządzania finansowego i monitorowania
- Wsparcie procesu ewaluacji
- Wsparcie dla każdego z etapów naboru, oceny i wyboru projektów
- Finansowanie i wsparcie procesu kontroli
- Wsparcie obsługi prac zespołów (w tym szkolenia) związanych z wdrażaniem programu wynikających ze stosowania zasady partnerstwa (np. Komitetu Monitorującego, konsultacji z partnerami regionalnymi).

W zakresie zapewnienia niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków zapewniających sprawne działanie instytucji:

- Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Działania szkoleniowe i edukacyjne pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027.

Dopuszcza się finansowanie personelu zaangażowanego w celu przygotowania, aktualizacji, monitoringu, ewaluacji dokumentów strategicznych (polityki, plany) w tym wypełniające warunki podstawowe.

W zakresie zapewnienia spójnego systemu informacji i promocji oraz rozwijanie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEDS 2021-2027:

- Działania szkoleniowe i edukacyjne dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów
- Dyfuzja najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie usprawnienia procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów.
- Przygotowanie i upowszechnienie publikacji oraz innych materiałów informacyjnych o Programie i projektach.
- Przygotowanie i przeprowadzanie spotkań informacyjno-promocyjnych (m.in. promocja w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi);

Przewiduje się realizację projektów w trybie niekonkurencyjnym. W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa

jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, partnerzy społeczno-gospodarczy, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość interwencji prowadzona będzie przez wsparcie dotacyjne.

2.2.1.1.2 Wskaźniki⁴⁸

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuka		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuka		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	sztuka		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	sztuka		
PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejsiowy	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka		

⁴⁸ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

PT EFRR	PT EFRR	EFRR	przejściowy	PLRO193	Liczba użytkowników CST	sztuka		

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

2.2.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁴⁹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
PT EFRR	EFRR	przejściowy	PT EFRR	179. Informacja i komunikacja	3 515 595
PT EFRR	EFRR	przejściowy	PT EFRR	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	45 451 616
PT EFRR	EFRR	przejściowy	PT EFRR	181. Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	904 010
PT EFRR	EFRR	przejściowy	PT EFRR	182. Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego,	351 559

⁴⁹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

				beneficjentów i odpowiednich partnerów	

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	01. Dotacja	50 222 780,00
		Ogółem			50 222 780,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFRR	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	50 222 780,00
		Ogółem			50 222 780,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.3 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna EFS+

2.3.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wspierane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału administracyjnego, w ramach którego mogą być finansowane koszty m.in.: zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji i zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, organizacyjnych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację Programu, powierzchni przeznaczonych na potrzeby programu dla osób zaangażowanych w realizację FEDS 2021-2027, jak również zadań z zakresu komunikacji i promocji.

Aby sprostać tym wymaganiom, na wszystkich szczeblach realizacji Programu musi być zapewniony przeszkolony personel posiadający odpowiednie kompetencje oraz dysponujący odpowiednim zapleczem technicznych i organizacyjnym oraz środkami niezbędnymi do realizacji wyznaczonych zadań.

W celu prawidłowej realizacji Programu zakłada się zatrudnienie właściwej liczby pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności, w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, ewaluacji, kontroli, audytu, promocji i informacji oraz zapewnienie systemu motywacji płacowych i pozapłacowych dla pracowników uczestniczących w realizacji FEDS 2021-2027. Pozwoli to na zapewnienie poziomu zatrudnienia niezbędnego do sprawnego działania instytucji zaangażowanych we wdrażanie FEDS 2021-2027. Konieczne jest, aby pracownicy obsługujący Program mogli korzystać z dofinansowania do różnych form kształcenia, co pozwoli na stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz odpowiednie motywowanie.

Niezbędnym działaniem będzie zapewnienie osobom zaangażowanym w realizację FEDS 2021-2027 odpowiednich warunków lokalowych i technicznych, umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków. Zagwarantowane zostaną również odpowiednie środki na spełnienie wymagań dotyczących m.in. monitoringu, ewaluacji, audytu dostępności wybranych projektów, kontroli, szkoleń.

Wsparciem będzie objęte wzmocnienie procesu zarządzania i wdrażania FEDS 2021-2027, w ramach którego mogą być realizowane działania dotyczące m.in. obsługi procedury naboru wniosków o dofinansowanie, wsparcia procesu ewaluacji oraz weryfikacji dokumentacji projektowej dla projektów wybieranych w procedurze pozakonkursowej, a także wsparcie eksperckie. Realizowane będzie przygotowanie i monitorowanie wypełnienia obowiązków nałożonych przez przepisy unijne oraz krajowe regulujące realizację funduszy europejskich w ramach FEDS 2021-2027, w tym spełnienia warunków podstawowych dla Programu.

Dodatkowo wspierani będą partnerzy społeczni uczestniczący w procesie wdrażania funduszy europejskich zgodnie z opracowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wspólnymi zasadami regulującymi finansowanie udziału partnerów w pracach komitetów monitorujących, grup roboczych, sieci tematycznych i innych ciał angażujących partnerów spoza administracji publicznej.

Systemy informatyczne, które zostały stworzone w poprzednim okresie programowania i inwestycje poczynione do tej pory, zwłaszcza inwestycje w sprzęt, zostaną odpowiednio wykorzystane w latach 2021-2027 a w ramach potrzeb będą uzupełniane.

Działania informacyjno –promocyjne będą podejmowane na poziomie regionu i będą odnosić się do zakresu tematycznego FEDS 2021-2027 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych

dla Programu, działania dotyczące podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie interwencji Programu, w tym m.in. działań na rzecz energii odnawialnych, efektywności energetycznej i klimatu).

Wszystkie powyższe przedsięwzięcia mają m.in. zapewnić płynne przejście pomiędzy okresami programowania 2014-2020, 2021-2027 oraz perspektywą finansową po 2027 r. W związku z powyższym mogą obejmować swoim zakresem wspomniane perspektywy (zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego) pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej demarkacji oraz uwzględnienia zasad kwalifikowalności.

Typy operacji i przykładowe przedsięwzięcia:

W zakresie zapewnienia sprawnego systemu wdrażania FEDS 2021-2027:

- Finansowanie ekspertyz, analiz i opinii niezbędnych do funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027
- Finansowanie audytów dostępności wybranych projektów, które uzyskały dofinansowanie w ramach FEDS
- Wsparcie procesu zarządzania finansowego i monitorowania
- Wsparcie procesu ewaluacji
- Wsparcie dla każdego z etapów naboru, oceny i wyboru projektów
- Finansowanie i wsparcie procesu kontroli
- Wsparcie obsługi prac zespołów (w tym szkolenia) związanych z wdrażaniem programu wynikających ze stosowania zasady partnerstwa (np. Komitetu Monitorującego, konsultacji z partnerami regionalnymi).

W zakresie zapewnienia niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków zapewniających sprawne działanie instytucji:

- Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Działania szkoleniowe i edukacyjne pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027,

Dopuszcza się finansowanie personelu zaangażowanego w celu przygotowania, aktualizacji, monitoringu, ewaluacji dokumentów strategicznych (polityki, plany) w tym wypełniające warunki podstawowe.

W zakresie zapewnienia spójnego systemu informacji i promocji oraz rozwijanie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEDS 2021-2027:

- Działania szkoleniowe i edukacyjne dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów
- Dyfuzja najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie usprawnienia procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów.
- Przygotowanie i upowszechnienie publikacji oraz innych materiałów informacyjnych o Programie i projektach.
- Przygotowanie i przeprowadzanie spotkań informacyjno-promocyjnych (m.in. promocja w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi).

Możliwe ewentualne wsparcie działań z zakresu przygotowania/aktualizacji strategii ZIT/ITT a także jej ewaluacji, monitoringu oraz koordynowania działań zmierzających do jej realizacji dla podmiotów reprezentujących i koordynujących pracę poszczególnych ZIT/ITT.

W zakresie wsparcia partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego uczestniczących w systemie wdrażania FEDS, w ramach KM, finansowane będą działania związane z przeprowadzeniem ekspertyz, analiz, opinii, delegacji. Możliwe będzie podnoszenie kompetencji m.in. poprzez udział w kursach, szkoleniach.

Dodatkowo w ramach pomocy technicznej EFS+ przewiduje się wsparcie w szacunkowej kwocie ok. 0,5 mln EUR na działania partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego (z zachowaniem równego dostępu obydwu rodzajów podmiotów/organizacji) związane z realizacją szkoleń w zakresie aplikowania o środki, wdrażania projektów, promocji i kwalifikowalności wydatków dla podmiotów sektora pozarządowego.

Przewiduje się realizację projektów w trybie niekonkurencyjnym. W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, podmioty reprezentujące i koordynujące pracę poszczególnych ZIT/IITw ramach FEDS 2021-2027, partnerzy społeczno-gospodarczy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

**Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia
w sprawie wspólnych przepisów**

Całość interwencji prowadzona będzie przez wsparcie dotacyjne.

2.3.1.1.2 Wskaźniki⁵⁰

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuka		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuka		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	sztuka		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	sztuka		

⁵⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka		
PT EFS+	PT EFS+	EFS+	przejściowy	PLRO193	Liczba użytkowników CST	sztuka		

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

2.3.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁵¹

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
PT EFS+	EFS+	przejściowy	PT EFS+	179. Informacja i komunikacja	1 184 411
PT EFS+	EFS+	przejściowy	PT EFS+	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	15 312 747
PT EFS+	EFS+	przejściowy	PT EFS+	181. Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	304 563

⁵¹ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

PT EFS+	EFS+	przejściowy	PT EFS+	182. Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	118 441

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	01. Dotacja	16 920 162,00
		Ogółem			16 920 162,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		EFS+	Przejściowy	03 ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	2 700 000,00
		EFS+	Przejściowy	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	300 000,00
		EFS+	Przejściowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	13 920 162,00
		Ogółem			16 920 162,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.4 Priorytety dotyczące pomocy technicznej - Pomoc techniczna FST

2.4.1.1.1 Interwencje w ramach funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wspierane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału administracyjnego, w ramach którego mogą być finansowane koszty m.in.: zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji i zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, organizacyjnych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację Programu, powierzchni przeznaczonych na potrzeby programu dla osób zaangażowanych w realizację FEDS 2021-2027, jak również zadań z zakresu komunikacji i promocji.

Aby sprostać tym wymaganiom, na wszystkich szczeblach realizacji Programu musi być zapewniony przeszkolony personel posiadający odpowiednie kompetencje oraz dysponujący odpowiednim zapleczem technicznych i organizacyjnym oraz środkami niezbędnymi do realizacji wyznaczonych zadań.

W celu prawidłowej realizacji Programu zakłada się zatrudnienie właściwej liczby pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności, w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, ewaluacji, kontroli, audytu, promocji i informacji oraz zapewnienie systemu motywacji płacowych i pozapłacowych dla pracowników uczestniczących w realizacji FEDS 2021-2027. Pozwoli to na zapewnienie poziomu zatrudnienia niezbędnego do sprawnego działania instytucji zaangażowanych we wdrażanie FEDS 2021-2027. Konieczne jest, aby pracownicy obsługujący Program mogli korzystać z dofinansowania do różnych form kształcenia, co pozwoli na stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz odpowiednie motywowanie.

Niezbędnym działaniem będzie zapewnienie osobom zaangażowanym w realizację FEDS 2021-2027 odpowiednich warunków lokalowych i technicznych, umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków. Zagwarantowane zostaną również odpowiednie środki na spełnienie wymagań dotyczących m.in. monitoringu, ewaluacji, audytu dostępności wybranych projektów, kontroli, szkoleń.

Wsparciem będzie objęte wzmocnienie procesu zarządzania i wdrażania FEDS 2021-2027, w ramach którego mogą być realizowane działania dotyczące m.in. obsługi procedury naboru wniosków o dofinansowanie, wsparcia procesu ewaluacji oraz weryfikacji dokumentacji projektowej dla projektów wybieranych w procedurze pozakonkursowej, a także wsparcie eksperckie. Realizowane będzie przygotowanie i monitorowanie wypełnienia obowiązków nałożonych przez przepisy unijne oraz krajowe regulujące realizację funduszy europejskich w ramach FEDS 2021-2027, w tym spełnienia warunków podstawowych dla Programu.

Dodatkowo wspierani będą partnerzy społeczni uczestniczący w procesie wdrażania funduszy europejskich zgodnie z opracowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wspólnymi zasadami regulującymi finansowanie udziału partnerów w pracach komitetów monitorujących, grup roboczych, sieci tematycznych i innych ciał angażujących partnerów spoza administracji publicznej.

Systemy informatyczne, które zostały stworzone w poprzednim okresie programowania i inwestycje poczynione do tej pory, zwłaszcza inwestycje w sprzęt, zostaną odpowiednio wykorzystane w latach 2021-2027 a w ramach potrzeb będą uzupełniane.

Działania informacyjno –promocyjne będą podejmowane na poziomie regionu i będą odnosić się do zakresu tematycznego FEDS 2021-2027 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych

dla Programu, działania dotyczące podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie interwencji Programu, w tym m.in. działań na rzecz energii odnawialnych, efektywności energetycznej i klimatu).

Wszystkie powyższe przedsięwzięcia mają m.in. zapewnić płynne przejście pomiędzy okresami programowania 2014-2020, 2021-2027 oraz perspektywą finansową po 2027 r. W związku z powyższym mogą obejmować swoim zakresem wspomniane perspektywy (zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego) pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej demarkacji oraz uwzględnienia zasad kwalifikowalności.

Typy operacji i przykładowe przedsięwzięcia:

W zakresie zapewnienia sprawnego systemu wdrażania FEDS 2021-2027:

- Finansowanie ekspertyz, analiz i opinii niezbędnych do funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027
- Finansowanie audytów dostępności wybranych projektów, które uzyskały dofinansowanie w ramach FEDS
- Wsparcie procesu zarządzania finansowego i monitorowania
- Wsparcie procesu ewaluacji
- Wsparcie dla każdego z etapów naboru, oceny i wyboru projektów
- Finansowanie i wsparcie procesu kontroli
- Wsparcie obsługi prac zespołów (w tym szkolenia) związanych z wdrażaniem programu wynikających ze stosowania zasady partnerstwa (np. Komitetu Monitorującego, konsultacji z partnerami regionalnymi).

W zakresie zapewnienia niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków zapewniających sprawne działanie instytucji:

- Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Działania szkoleniowe i edukacyjne pracowników zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności.
- Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w FEDS 2021-2027.

Dopuszcza się finansowanie personelu zaangażowanego w celu przygotowania, aktualizacji, monitoringu, ewaluacji dokumentów strategicznych (polityki, plany) w tym wypełniające warunki podstawowe.

W zakresie zapewnienia spójnego systemu informacji i promocji oraz rozwijanie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEDS 2021-2027:

- Działania szkoleniowe i edukacyjne dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów
- Dyfuzja najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie usprawnienia procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów.
- Przygotowanie i upowszechnienie publikacji oraz innych materiałów informacyjnych o Programie i projektach.
- Przygotowanie i przeprowadzanie spotkań informacyjno-promocyjnych (m.in. promocja w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi).

Przewiduje się realizację projektów w trybie niekonkurencyjnym. W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa

jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, , partnerzy społeczno-gospodarczy, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotą tej zasady jest poszanowanie fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej na wszystkich etapach realizacji od przygotowania, poprzez wdrażanie, aż po monitorowanie i ewaluację, a także kontrolę i promocję. Przestrzeganie zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną odzwierciedlone zostanie poprzez realizację Programu. Wdrażane w ramach celu szczegółowego działania wpłyną na eliminację barier fizycznych, socjalnych, społecznych, finansowych i opierać się będą na przestrzeganiu antydyskryminacyjnej polityki oraz wyrównywaniu szans we wszystkich kierunkach interwencji. Fundusze polityki spójności pozwalają na wdrażanie środków, które bezpośrednio wpływają na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminację w różnych aspektach życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny programu regionalnego. Nie mniej jednak zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość interwencji prowadzona będzie przez wsparcie dotacyjne.

2.4.1.1.2 Wskaźniki⁵²

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, EFS+, FST i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

⁵² Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusze	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka		
FST	FST	FST	przejsciowy	PLRO193	Liczba użytkowników CST	sztuka		

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

2.3.1.1.3 Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji⁵³

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
		przejsiowy	FST	179. Informacja i komunikacja	1 385 467,00
		przejsiowy	FST	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	17 912 115,00
		przejsiowy	FST	181. Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	356 263,00
		przejsiowy	FST	182. Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	138 547,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejsiowy	01. Dotacja	19 792 392,00
		Ogółem			19 792 392,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
		FST	Przejsiowy	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	19 792 392,00
		Ogółem			19 792 392,00

⁵³ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, podział na lata tylko w przedziale 2021–2025.

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

3. Plan finansowy

3.1 Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Tabela 3. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR	przejściowy	0	199 917 533	207 489 763	216 457 903	225 801 104	197 012 014	0	207 229 779	0	1 253 908 097
EFS+	przejściowy	0	66 884 006	69 417 554	72 418 166	75 544 278	65 912 984	0	69 331 735	0	419 508 723
FST WRF	przejściowy	0	48 401 502	49 178 975	49 971 997	50 780 880	42 078 086	0	42 919 648	0	283 331 088
FST NGEU	Przejściowy	0	135 193 336	137 364 945	0	0	0	0	0	0	272 558 281
Ogółem	przejściowy	0	450 396 377	463 451 237	338 848 066	352 126 262	305 003 084	0	319 481 162	0	2 229 306 189

3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Tabela 4. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Cel polityk	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia UE (łącznie koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Orientacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa współfinansowania
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności	Kwota elastyczności		publiczny	prywatny		
						(a) = (g)+(h)	(g)		(h)	(b)=(c)+(d)		
CP 1	1 Przedsiębiorstwa i innowacje		EFRR	przejściowy	186 765 850	186 765 850	0	80 042 507	40 021 254	40 021 254	266 808 357	70,00%
CP 2	2 Środowisko		EFRR	przejściowy	452 660 823	452 660 823	0	193 997 496	96 998 748	96 998 748	646 658 319	70,00%
CP 3	3 Transport		EFRR	przejściowy	332 285 646	332 285 646	0	142 408 134	71 204 067	71 204 067	474 693 780	70,00%
CP 4	4 Infrastruktura społeczna		EFRR	przejściowy	131 660 350	131 660 350	0	56 425 864	28 212 932	28 212 932	188 086 214	70,00%
CP5	5 Rozwój terytorialny		EFRR	przejściowy	100 312 648	100 312 648	0	42 991 135	21 495 568	21 495 568	143 303 783	70,00%
CP4	6 Rynek pracy i włączenie społeczne		EFS+	przejściowy	306 101 555	306 101 555	0	131 186 381	65 593 191	65 593 191	437 287 936	70,00%
CP4	7 Edukacja		EFS+	przejściowy	96 487 006	96 487 006	0	41 351 574	20 675 787	20 675 787	137 838 580	70,00%
CP6	8 Sprawiedliwa transformacja		FST	przejściowy	536 096 977	536 096 977	0	229 755 847	114 877 924	114 877 924	765 852 824	70,00%
PT	9 Pomoc techniczna		EFRR	przejściowy	50 222 780	50 222 780	0	21 524 049	21 524 049		71 746 829	70,00%
PT	10 Pomoc techniczna		EFS+	przejściowy	16 920 162	16 920 162	0	7 251 498	7 251 498		24 171 660	70,00%
PT	11 Pomoc techniczna		FST	przejściowy	19 792 392	19 792 392	0	8 482 454	8 482 454		28 274 846	70,00%
EFRR ogółem				przejściowy	1 253 908 097	1 253 908 097	0	537 389 185	279 456 618	257 932 569	1 791 297 282	
EFS+ ogółem				przejściowy	419 508 723	419 508 723	0	179 789 453	93 520 476	86 268 978	599 298 176	
FST ogółem				przejściowy	555 889 369	555 889 369	0	238 238 301	123 360 378	114 877 924	794 127 670	
Suma całkowita				przejściowy	2 229 306 189	2 229 306 189	0	955 416 939	496 337 472	459 079 471	3 184 723 128	

4. Warunki podstawowe

Tabela przedstawiona została jako załącznik do programu.

5. Instytucje Programu

Tabela 2. Instytucje Programu

Instytucje Programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby do kontaktu	e-mail
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Dolnośląskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu	Marszałek Województwa Dolnośląskiego	marszalek@dolnyslask.pl
Instytucja audytowa	Ministerstwo Finansów, Departament Audytu Środków Publicznych	Minister właściwy ds. finansów publicznych/Szef Krajowej Administracji Skarbowej	sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych	sekretariat.IP@mf.gov.pl
W stosownych przypadkach organ lub organy, które otrzymują płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac
Zadania w zakresie rachunkowości w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac	Do uzupełnienia na dalszym etapie prac
Instytucja Pośrednicząca	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (Rola i funkcje określone zostaną w odpowiednich porozumieniach międzyinstytucjonalnych).	Dyrektor Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy	wroclaw.dwup@dwup.pl
Instytucja pośrednicząca	Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca (Rola i funkcje określone zostaną w odpowiednich porozumieniach międzyinstytucjonalnych).	Dyrektor Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej	info.dip@umwd.pl

6. Partnerstwo

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. h) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Zasady funkcjonowania funduszy europejskich określone są przez horyzontalne zasady, gdzie jedną z głównych jest zasada partnerstwa. Istotą zasady partnerstwa jest współpraca między różnymi instytucjami, środowiskami oparta na wielopoziomowym systemie zarządzania. We współpracę zaangażowane są instytucje publiczne, partnerzy gospodarczy i społeczni oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie.

Zasada partnerstwa ma szczególne zastosowanie w przebiegu skutecznego i efektywnego procesu tworzenia programu w celu wykorzystania środków unijnych w latach 2021-2027. Dlatego też Zarząd Województwa Dolnośląskiego podjął szereg działań, aby procedura ta przebiegała w oparciu o wykorzystanie licznych rekomendacji oraz opinii zgromadzonych od zainteresowanych podmiotów i instytucji. Mając powyższe na uwadze proces opracowania dokumentu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 oparty został na funkcjonowaniu grup roboczych ds. przygotowania regionalnego programu operacyjnego dla województwa dolnośląskiego na lata 2021-2027. W celu sprawnego przebiegu prac nad zapisami programu, na mocy uchwały powołana została do działania wewnętrzna oraz zewnętrzna Grupa Robocza.

Programowanie

Wewnętrzna Grupa Robocza powołana została w celu koordynowania współpracy poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz jednostek organizacyjnych Województwa Dolnośląskiego zaangażowanych w opracowanie zasad realizacji regionalnego programu operacyjnego w perspektywie finansowej 2021-2027. W skład grupy wchodzi Dyrektorzy Departamentów UMWD, we właściwych merytorycznie dziedzinach, Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego, Dyrektor Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz Dyrektor Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej.

Jednocześnie w celu zapewnienia koordynacji i spójności procesu przygotowania programów operacyjnych na lata 2021-2027 oraz partnerskiej współpracy pomiędzy szerokim gronem interesariuszy powołana została zewnętrzna Grupa Robocza (Uchwała nr 3249/VI/20 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29.12.202 r. ze zm. wraz z załącznikiem nr 1 zawierającym aktualny skład Grupy). Zadaniem Grupy jest wsparcie Zarządu Województwa Dolnośląskiego w procesie programowania, zapewnienie koordynacji i komplementarności pomiędzy programami operacyjnymi oraz w ramach poszczególnych celów polityki i z innymi instrumentami Unii Europejskiej z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych. W skład Zewnętrznej Grupy Roboczej powołani zostali:

- przedstawiciele strony samorządowej (m.in. Zarządu Województwa Dolnośląskiego, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego),
- przedstawiciele strony rządowej (organy administracji rządowej właściwe ze względu na zakres merytoryczny programu),
- partnerzy społeczni i gospodarczy (przedstawiciele związków zawodowych, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych i akademickich oraz instytucji o charakterze regionalnym, fundacji, stowarzyszeń).

Grupa Zewnętrzna skupia łącznie 115 członków, z czego 58 stanowią przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

W ramach działających grup roboczych zorganizowane zostały spotkania, dyskusje, wysłuchania, na których uczestnicy zapoznani zostali z aktualnym stanem prac na różnych etapach przygotowania programu,

przedstawione zostały propozycje legislacyjne Komisji Europejskiej w ramach Polityki Spójności po 2020, prezentowano wstępne założenia Programu w celu omówienia przebiegu prac kontynuacji na kolejnych etapach. W trakcie spotkań dyskutowane oraz wypracowywane były oraz zapisy poszczególnych celów polityki oraz kierunki wsparcia zawarte w dokumencie Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

W zakresie prac nad treścią FEDS, główną rolę odegrała ww. Grupa Zewnętrzna. W wyniku wspólnych spotkań roboczych wypracowano zapisy m.in. Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie dolnośląskim - Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (do dokumentu wpłynęło ponad 500 uwag) oraz wstępnych założeń, dotyczących kierunków wsparcia FEDS, do których wpłynęło ponad 300 uwag i sugestii. Grupa spotykała się 17 razy, odbyły się dyskusje oraz warsztaty, podczas których zgłaszano konkretne propozycje zapisów.

Wielopoziomowe partnerstwo władz publicznych z partnerami, w tym partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, którego celem jest sprawne i efektywne wdrażanie polityki spójności UE realizowane było również poprzez informowanie o perspektywie 2021-2027 i pracach nad FEDS na spotkaniach organizowanych przez partnerów samorządowych i społecznych.

Dodatkowo, aby zapewnić zainteresowanym podmiotom udział w pracach przy tworzeniu Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji (TPST), została powołana Grupa Robocza ds. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. W skład Grupy weszli przedstawiciele wszystkich środowisk zainteresowanych wdrażaniem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (JST, uczelnie, instytuty badawcze, IOB, przedsiębiorcy, związki zawodowe, NGO, radni sejmiku Województwa Dolnośląskiego - Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 6 października 2020 r. nr 2755/VI/20 z późn.zm. Dzięki spotkaniom wypracowano m.in. zapisy TPST. Grupa odbyła 17 spotkań, podczas których opracowywano charakterystykę obszarów objętych planem jak i proponowane kierunki działań, które należy realizować przy wykorzystaniu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. W ramach prac nad przygotowaniem Programu, w celu zapewnienia pełnej partycypacji w szeregu niezbędnych działań, dopełniony został wymóg przeprowadzenia konsultacji społecznych, do których zaproszone zostało szerokie grono instytucji. Wielostronny charakter konsultacji został potwierdzony udziałem zarówno przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego jak i szerokiej grupy przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i gospodarczych czy środowisk akademickich i naukowych.

Zasada partnerstwa swoim zakresem obejmuje nie tylko etap prac nad przygotowaniem Programu, ale również kolejne etapy związane z wdrażaniem, monitorowaniem oraz ewaluacją.

Szczegółowy wykaz prac grup roboczych oraz ich przedmiot dostępny jest na stronach internetowych:

<https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/grupy-robocze/>

<https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/fundusz-sprawiedliwej-transformacji/grupa-robocza-ds-fst/spotkania-grupy-roboczej-ds-fst/>

Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 4810/VI/22 z dnia 18 stycznia 2022 r. przyjął projekt programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska w celu poddania go konsultacjom społecznym w okresie 24 stycznia – 28 luty 2022 r., tym samym wypełniając zapisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Informacje o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz wszystkie dokumenty które im podlegały, zostały upublicznione na stronach internetowych (www.umwd.dolnyslask.pl, www.rpo.dolnyslask.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl). Informacje o trwaniu konsultacji oraz zaproszenie do aktywnego udziału było komunikowane podczas konferencji, bezpośrednich spotkań z interesariuszami oraz za pomocą mediów społecznościowych.

Uwagi i stanowiska do projektu FEDS 2021-2027 można było składać za pomocą formularza internetowego, przysyłać w formie elektronicznej, w wersji papierowej oraz zgłaszać ustnie.

Konferencja otwierająca konsultacje odbyła się w dniu 24 stycznia 2022 r., podczas której przedstawiono założenia FEDS, dyskutowano o zakresie wsparcia oraz odpowiadano na pojawiające się pytania i postulaty. Dodatkowo zorganizowano także spotkania specjalistyczne dotyczące:

- CP1, CP3, CP4 (EFRR) w dniu 1 lutego 2022 r.;
- CP2, CP5 (EFRR) w dniu 2 lutego 2022 r.;
- CP4 (EFS+) w dniu 3 lutego 2022 r.;
- CP6 (FST) w dniu 4 lutego 2022 r.

W ramach trwania konsultacji społecznych przeprowadzono również wysłuchania publiczne na temat proponowanego zakresu wsparcia FEDS w dniu 7 lutego 2022 r. oraz wysłuchania odwrócone z odniesieniem się do poruszanych postulatów w dniu 2 marca 2022 r.

Materiały z ww. spotkań dostępne są na stronie <https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoleczne/>

Projekt FEDS 2021-2027 został skierowany do konsultacji z: Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, Dolnośląską Radą Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego, Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną.

Wdrażanie i monitorowanie FEDS

Kluczową rolę we wdrażaniu programu będzie pełnił powołany przez Instytucję Zarządzającą Komitet Monitorujący (ciało doradczo-opiniujące), w skład którego wejdą m.in. partnerzy, o których mowa w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Powołanie do składu Komitetu na prawach członka, a więc z prawem głosu, a w konsekwencji czynne uczestnictwo w pracach tego gremium, umożliwi partnerom zyskanie realnego wpływu na wdrażania programu. Należy bowiem podkreślić, że zgodnie z art. 40 rozporządzenia ogólnego katalog kompetencji komitetów monitorujących w perspektywie finansowej 2021-2027 jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. rozpatrywanie kwestii, które mają wpływ na: wykonanie programu operacyjnego, ocenę postępów w realizacji planu ewaluacji, realizację działań w zakresie komunikacji, postępy we wdrażaniu operacji o znaczeniu strategicznym, spełnienie warunków podstawowych, postępy w budowaniu zdolności administracyjnych instytucji publicznych, partnerów i beneficjentów oraz rozpatrywanie i zatwierdzanie metodyki i kryteriów wyboru operacji. Ponadto, zasada partnerstwa w KM będzie realizowana poprzez: zapewnienie zróżnicowanego udziału w pracach Komitetu przedstawicieli wszystkich stron, w tym partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ustanowienie tożsamy dla wszystkich członków praw, obowiązków i przywilejów wynikających z Regulaminu KM, przeznaczenie określonej puli środków na szkolenia, ekspertyzy i konsultacje ze środowiskiem oraz umożliwienie wszystkim zainteresowanym stronom udziału w konsultowaniu kwestii spornych podczas warsztatów, grup roboczych oraz spotkań tematycznych. Udział w pracach KM umożliwi podmiotom zrzeszonym w jego składzie realny wpływ m.in. na kształt dokumentów programowych, uczestnictwo w procesie monitorowania postępów programu oraz jego ewaluacji. Partnerzy będą mieli również możliwość aktywnego uczestniczenia w opracowywaniu zasad ubiegania się o dofinansowanie oraz udzielania dofinansowania w ramach programu, w tym tych dotyczących projektów pozakonkursowych oraz procedur nadzorowania realizacji programów i ich ewaluacji. Ponadto, partnerzy – pod warunkiem spełnienia odpowiednich wymogów ustawowych – będą mogli być powoływani do oceny projektów jako eksperci zewnątrz.

Ewaluacja

Partnerzy biorący udział w pracach KM włączani będą w duży stopniu w proces ewaluacji FEDS, na różnych etapach jego wdrażania. Zostaną także zaproszeni do współtworzenia planu ewaluacji FEDS i zgłaszania własnych propozycji badań i analiz pozwalających na ocenę i ulepszenie systemu wdrażania FEDS oraz konsultowania m.in. założeń kolejnych badań ewaluacyjnych, tabeli rekomendacji oraz raportów końcowych z badań realizowanych w ramach EFRR i EFS. Dodatkowo, obecność wskazanych partnerów w KM umożliwi im głosowanie nad zatwierdzeniem uchwał z rekomendacjami z poszczególnych badań, akceptowanie

corocznej aktualizacji stanu wdrażania wszystkich rekomendacji, a także rozważanie ewentualnych zmian w planie ewaluacji.

7. Komunikacja i widoczność

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. j) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Komunikacja o Programie to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach, jakie przynoszą dla obywateli i wpływie polityki spójności na rozwój regionu i UE.

Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej, poprzez łączenie efektów projektów z celami polityki spójności i wartościami, które są tożsame z celami UE. Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.

Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach, jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach programu. Na Dolnym Śląsku działania skupiają się na najważniejszych dla Programu obszarach m.in. zielona energia, wsparcie przedsiębiorstw i włączenie społeczne.

Informowanie jest elementem krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami. W celu uniknięcia podwójnych standardów obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych, jeżeli ich zakres odpowiedzialności obejmuje planowanie, finansowanie, realizację lub nadzór nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie UE.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd.

Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele

Działania komunikacyjne realizują cele określone ww. Strategii:

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie w realizacji projektów
- zapewnienie wysokiej świadomości nt. działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości Europy oraz zwiększenie świadomości na temat wartości EU w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci w zakresie sięgania po FE
- beneficjenci w zakresie wsparcia w realizacji projektów
- społeczeństwo regionu, w tym odbiorcy efektów wsparcia z FE, osoby o niskim poziomie wiedzy o FE w zakresie zapewnienia wysokiej świadomości

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

- media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, internet, kino)
- media społecznościowe (zostaną doprecyzowane w Strategii Komunikacji)
- wydarzenia informacyjne i promocyjne
- publikacje i materiały audio-video
- strona internetowa Programu
- portal FE – wspólna platforma internetowa
- sieć PIFE

Duży nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Obowiązki informacyjno-promocyjne beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ, IP i IW wynosi 8 693 533 €, w tym 6 085 473 mln € wsparcia z UE (0,28% alokacji programu). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określone są w rocznych planach. Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

- 35%: potencjalni beneficjenci
- 10%: beneficjenci
- 55%: społeczeństwo regionu

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to (w EUR): 2021: 0%; 2022: 0%; 2023: 5%; 2024: 20%; 2025: 17,5%; 2026: 17,5%; 2027: 17,5%; 2028: 17,5%; 2029: 5%.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje systematyczne monitorowanie osiągnięcia założonych celów

i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób: badanie społeczeństwa, częstotliwość.: co 2 lata przy określeniu wartość bazowa – wb - na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 74%)
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 22%)
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 46%)

8. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Tabela 5. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Zamierzone zastosowanie artykułów 94 i 95	Tak	Nie
Stosowanie zwrotu wydatków kwalifikowalnych na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych i stawek ryczałtowych zgodnie z art. 94 (jeśli tak → wypełnić załącznik 1)	☐	☐
Wykorzystanie finansowania niepowiązanego z kosztami zgodnie z art. 95 (jeśli tak → wypełnić załącznik 2)	☐	☐

Szczegółowa tabela przedstawiona została jako załącznik do programu.

Załączniki:

1. Diagnoza sytuacji społecznej gospodarczej i ekologicznej w województwie dolnośląskim
2. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla województwa dolnośląskiego 2021-2030 Subregion wałbrzyski
3. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla województwa dolnośląskiego 2021-2030 Powiat zgorzelecki
4. Tabela - 4. Warunki podstawowe
5. Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe
6. Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem
7. Analiza DNSH